

ATHENSvoice

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Πέντε εξαιρετικές Ελληνίδες

Της Έλενας Ντάκουλα

Υπάρχει γυναικεία αλληλεγγύη;

Της Έλενας Λαναρά

Maria Rolls

Η TikTok πλευρά
της τετραπληγίας

Της Κατερίνας Καμπόσου

ΜΙΛΟΥΝ

Ηλίας Χατζηχριστοδούλου
(ADAF 2025)

Βασίλης Σταματίου
Χρήστος Χωμενίδης

GIVEAWAY

ΠΑΣΧΑ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

4ήμερο
ταξίδι

ΠΑΡΕ ΜΕΡΟΣ

Signature
TRAVEL

Αεροπορικά, διαμονή, 4 ημέρες ξεναγήσεων
ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑ ΣΤΟ ΒΟΣΠΟΡΟ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΑ ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΗΣΑ
& 2 εορταστικά γεύματα

Αναχώρηση Μ.Παρασκευή 18/04

voice
voice
102.5

ATHENSvoice

Εκδότης-Διευθυντής

Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης

Σταυρούλα Παναγιωτάκη

Διευθύντρια Σύνταξης

Αγγελική Μπιρμπιλή

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης

Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director

Φώτης Πechλιβανίδης

Διεύθυνση Web

Δημήτρης Αθανασιάδης

Σύμβουλος Διεύθυνσης

Χριστίνα Γαλανοπούλου

Αρχισυνταξία

Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide)

Βοηθός αρχισυντάκτη

Τόνια Ζαραβέλα

Τεχνικός διευθυντής

Βάιος Συντσίρμας

Social Media Manager

Τάσος Ανέστης

Υπεύθυνος ύλης

Τάκης Σκριβάνος

Επιμέλεια ύλης

Δήμητρα Γκρους

Διόρθωση κειμένων

Φανή Κουλούντζου,

Κατερίνα Ασήμου

Συντακτική ομάδα:

Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αμανίτης, Μ. Ανδριωτάκη, Ε. Βαρδάκη, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελέ, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Κ. Γλυνιαδάκη, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Γ. Δήμος, Θ. Κ. Ευθυμίου, Γ. Ζερβογιάννη, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καϊμάκης, Σ. Καλαμαντή, Μπ. Καλογιάννης, Κ. Καμπούσου, Δ. Καραθάνος, Α. Κασαμπλή, Α. Καψάλη, Ν. Κοσκινά, Α. Κοσμοπούλου, Δ. Κουμαριώτης, Σπ. Λαμπρόπουλος, Α. Μανουσάκη, Μ. Μανωλοπούλου, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Τζ. Μελιτά, Γ. Μπελεσιώτης, Α. Μιρουντζάκη, Γ. Νένες, Ε. Ντάκουλα, Γ. Χ. Παπαδόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Μ. Ι. Σιγαλού, Τ. Σκραπαλιώρη, Ζ. Σφυρη, Σ. Τριανταφύλλου, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτη, Κ. Χριστοφόρου, Γ. Ψύχας, Ε. Ψυχούλη

Γραμματεία Σύνταξης

Γεωργία Σκαμάγκα

info@athensvoice.gr

avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ

Sotos Anagnos

LOOKmag

Κωνσταντίνη Βλαχοπούλου

Creative Manager

Θάνος Ψυλλίδης

Creative Marketing Manager

Λαμπρινή Τρούγκου

Branded Content Editor

Χαρά Αλεξανδροπούλου

Εικονογραφήσεις

art@athensvoice.gr

Φωτό:

Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάσης, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκέζη, Πέτρος Νικόλτσος, Λάζαρος Γραικός

Account Directors

Τίνα Γαϊτανίδου, Βόννη Ζαφειροπούλου

Direct Market Advertising Director

Άννα Αντωνίου

Direct Market Advertising Managers

Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου, Νώντας Νταμπάνης, Ελεωνόρα Τζεφρόνη

Advertising & Marketing Director

VOICE 102.5

Κική Μαλέρδου

Συντονισμός Διαφήμισης

Μαίρη Κούρτη

marketing@athensvoice.gr

Digital Traffic Manager

Εύη Ταρνάρη

Digital Advertising Coordinator

Μίνα Γιαννάκη

Ψηφιακή Υποστήριξη

Νικόλας Αργυρίου,

Άγγελος Καραμανωλάκης

Διεύθυνση Λογιστηρίου

Έφη Μούρτζη

Λογιστήριο

Ουρανία Μιχάλη, Μαίρη Λυκούση, Μανώλης Κοττάκης

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση

«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.

Χαρ. Τρικούνη 22, 106 79 Αθήνα

Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369, fax: 210 3632.317

Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310

VOICE 102.5: 210 3648.213

Αγγελίες: 210 3617.369

Λογιστήριο: 210 3617.170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρίσκετε την Α.Β. στα σημεία διανομής, επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369

Κωδικός εντύπου: 7021

ISSN 1790-6164

ATHENSvoice

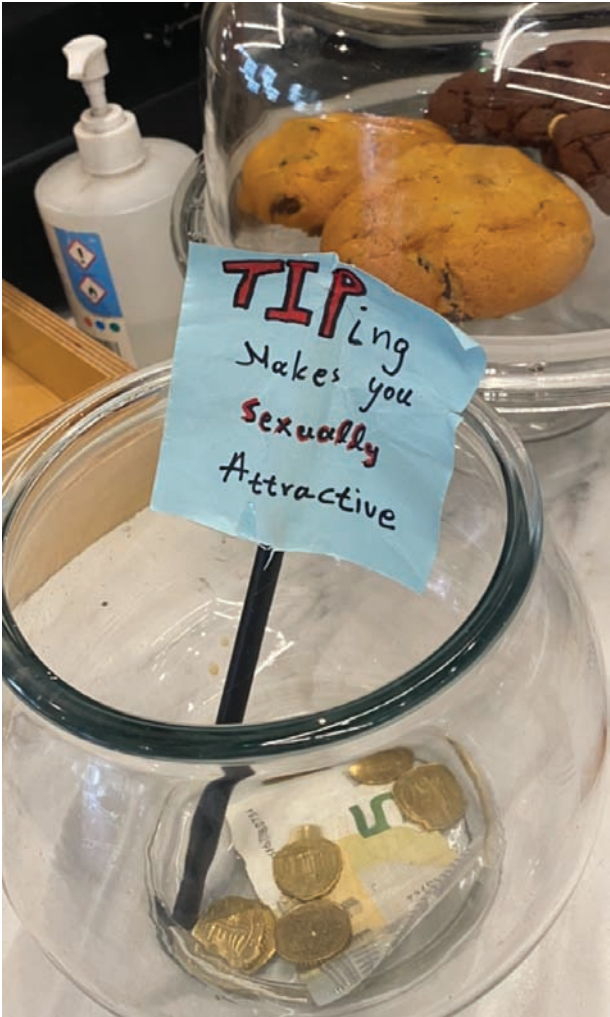
Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, ή διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΛΟ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΛΟ

Σε βλέπω!

Της ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ

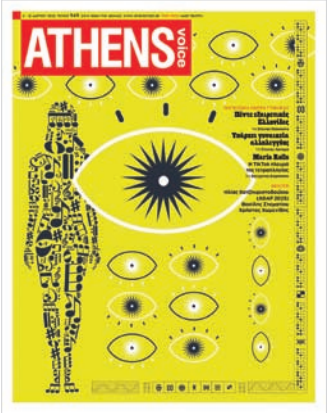
Σε βλέπω φραγκοφωνιά

Σε είδα να στύβεις τον εγκέφαλό σου ώστε να βρεις μια έξυπνη ατάκα για να πείσεις τους πελάτες να ρίξουν στο κυπελλάκι του φιλοδωρήματος κάτι από τα ρέστα. Ποια ρέστα, θα μου πεις. Αφού τώρα όλοι πληρώνουν με κάρτα. Ποιο φιλοδώρημα, αφού τώρα όλοι θέλουν να το περάσουν κι αυτό στην κάρτα. Πάει το χρήμα, εξαφανίζεται, μας κάνει γκόστινγκ κι αυτό, μαζί με τη δικαιοσύνη και γενικά την τσίπα. Πάει το κας, το κασέρι που λένε και οι τράπερς.

Εκσυγχρονισμός ενέσκηψε, τώρα πληρώνουν με visa ακόμα και τις βίζιτες. Μ’ αυτά και μ’ αυτά η κυβέρνηση χτυπάει αποφασιστικά τη φοροδιαφυγή στα φραγκοδιφραγκα του πουρμπουάρ και αφήνει αφορολόγητους τους εφοπλιστές ας πούμε. Πώς να το χειριστεί και ο φουκαράς ο σερβιτόρος; Σου γράφει ότι θα γίνεις sexy αν βάλεις το χέρι στην τσέπη να του δώσεις κι αυτού κανένα σεντς. Τι να σου πει; Ότι η 11η εντολή του Θεού είναι: Μην γίνεσαι φραγκοφωνιάς;

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο **Χάρης Μαχαίρας**. Με σημαντική συνεισφορά στον τομέα της οπτικής επικοινωνίας και των ψηφιακών τεχνών, η επαγγελματική του πορεία περιλαμβάνει την ίδρυση του δημιουργικού γραφείου **Happy Artists**, με έργα που καλύπτουν τομείς όπως branding, εκδόσεις, σχεδιασμός ιστοσελίδων, εικονογράφηση, κινούμενα γραφικά κ.ά. Ως διευθυντής Δημιουργικού του Athens Digital Arts Festival (ADAF), ηγείται του σχεδιασμού της οπτικής επικοινωνίας του φεστιβάλ. Παράλληλα, μέσω του **Haku Ceramics**, εξερευνά την τέχνη της κεραμικής, δημιουργώντας μοναδικά κεραμικά κομμάτια που συνδυάζουν παραδοσιακές τεχνικές με σύγχρονο σχεδιασμό.

Athens Voices

Του ΓΙΑΝΝΗ NENE
panikoval500@gmail.com

Λόγια που ακούστηκαν
δημοσίως στην Αθήνα

«Αυτό με τις σπάνιες γαίες
μού το έχει πει ταξιτζής
πριν ένα χρόνο.
Χωρίς πλάκα».

(Ο Νίκος Βενιανάκης στο Χ)

Ζευγάρι μπαίνει σε ταξί.

Οδηγός: **Πού πάτε;**

Πελάτης: **Στο VOX, Ιερά Οδό.**

Οδηγός: **Καλά,
Καθαρά Δευτέρα
στα μπουζούκια πάτε;**

(Βράδυ Καθαράς Δευτέρας)

«Εκεί πάω για Πάσχα.
Να δεις παπαρούνα
να σου φύγει το κλαπέτο».

(Ηλικιωμένες κυρίες συζητούν σε cafe.
Ακαδημίας, Τρίτη πρωί)

Ηλικιωμένη κυρία μιλάει
με τις φίλες της, συνταξιδιώτισσες:

«Αν προσθέτεις το -ini
σε κάθε λέξη, οι Ιταλοί
καταλαβαίνουν
τι θέλεις να πεις».

(Αεροδρόμιο Βενιζέλος, Παρασκευή πρωί)

Πελάτισσα: **Είναι ζουμερά
αυτά τα πορτοκάλια;**

Μανάβης: **Το ρωτάς, μαντάμ;
Με τρία λούζεσαι.**

(Στη λαϊκή της Πανόρμου, Σάββατο πρωί)

(Στην ίδια λαϊκή):

Πολύ πρωί ακόμα, δύο μανάβηδες
φτάνουν μαζί. Κάποιος άλλος
από απέναντι τους φωνάζει:

-Μαζί κοιμηθήκατε;

Από την παράνοια του Γ' Ράιχ στο διαστημικό όραμα του Ίλον Μασκ

Το «*Project Mars*» του Βέρνερ φον Μπράουν και το απωθημένο
του ιδεολογικού αρχιτέκτονα του κινήματος MAGA

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Όταν ο Βέρνερ φον Μπράουν, ο πατέρας της πυραυλικής τεχνολογίας, ολοκλήρωνε, το 1948, στην Αμερική το βιβλίο του «*Project Mars: A Technical Tale*» δεν θα μπορούσε να φανταστεί, βεβαίως, πως δεκάδες χρόνια αργότερα ένας πάμπλουτος επιχειρηματίας θα οραματιζόταν την υλοποίηση αυτής της μυθοπλασίας. Ο Φον Μπράουν ήταν ένας από εκείνους τους επιστήμονες που πρόσφεραν στον Χίτλερ την τεχνολογική κυριαρχία στους κρίσιμους τομείς της στρατιωτικής τεχνολογίας. Με τους πυραύλους V1 και V2 ισοπέδωνε το Λονδίνο και απειλούσε ευθέως πια τη Νέα Υόρκη. Στο βιβλίο του, το οποίο άργησε πολύ να εκδοθεί, λόγω του ιδεολογικού περιεχομένου του, οραματίζεται τη μετάβαση του ανθρώπου στον Άρη. Εκεί υπάρχει ένας εξαιρετικά αναπτυγμένος πολιτισμός, που διοικείται από ένα συμβούλιο των «Δέκα», επικεφαλής του οποίου είναι ο «The Elon». Ο πρώην ναζιστής και μετέπειτα ήρωας της αμερικανικής διαστημικής κυριαρχίας οραματίζεται μια τεχνολογικά αναπτυγμένη κοινωνία, η οποία διοικείται από ένα κονκλάβιο τεχνοκρατών που διατηρεί την απόλυτη εξουσία επί του συστήματος.

Πολλές δεκάδες χρόνια αργότερα ένας άλλος Ίλον, με το επίθετο Μασκ, από την αρχαία σανσκριτική ρίζα muska, στα φαρσί mushk και στα ελληνικά, βεβαίως, μόσχος, θα πανηγύριζε την εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ με μια κραυγή θριάμβου που αφορούσε τον εποικισμό του Άρη. Μέσα στον οραματικό ενθουσιασμό του, χαιρέτησε το πλήθος που παραληρούσε με τον ναζιστικό χαιρετισμό, εις διπλούν μάλιστα.

Εκεί τελειώνουν οι συμπτώσεις. Στο βιβλίο «*Η συνωμοσία εναντίον της Αμερικής*», ο Φίλιπ Ροθ φαντάζεται ότι στις προεδρικές εκλογές του 1940 οι Αμερικανοί στέλλουν στον Λευκό Οίκο όχι τον Φραγκλίνο Ρούσβελτ, αλλά τον Τσαρλς Λίντμπεργκ, έναν θαυμαστό αεροπόρο, που ήταν απομονωτιστής, ρατσιστής και διαβόητος αντισημίτης. Ενώ ισχυρίζεται ότι έγραψε «για τον εφιάλτη από τον οποίο ξέφυγε τότε η Αμερική», ο Αμερικανός συγγραφέας παραδέχτηκε στη *Le Monde* το 2006, όταν το βιβλίο εκδόθηκε στη Γαλλία, ότι «ακόμη και οι Αμερικανοί, ελεύθεροι πολίτες μιας ισχυρής Δημοκρατίας οπλισμένης μέχρι τα δόντια, μπορεί να πέσουν στην ενέδρα αυτού του απρόβλεπτου πράγματος που λέγεται Ιστορία». Ενισχυμένος από το κύμα του αντιπολεμικού αισθήματος στην Ευρώπη, ο πρόεδρος Λίντμπεργκ σπεύδει να υπογράψει σύμφωνο μη επίθεσης με τον Χίτλερ.

Δύο περίπου δεκαετίες αργότερα, στην έδρα του ΟΗΕ, οι ΗΠΑ συμπτύσσονται ανεπτυχθέντα με το καθεστώς Πούτιν και αντιτάσσονται σε ψήφισμα που χαρακτήριζε τη Μόσχα ως επιτιθέμενο στη σύγκρουση με την Ουκρανία. Η Ελλάδα ποιεί την νήσσαν και απέχει. Ο μεταφραστής του «*Mein Kampf*» στα γαλλικά, Ολιβιέ Μανονί, επισημαίνει στη *Le Monde*: «Στη συνθηματολογία του Χίτλερ βρήκα τις ρίζες των κακών που διαταράσσουν την πολιτική μας ζωή: τη χρήση της ασυνέπειας ως ρητορικής, της ακραίας απλοποίησης ως συλλογισμού, της συσσώρευσης ψεμάτων ως επίδειξης, ενός μειωμένου, παραμορφωμένου, χειραγωγημένου λεξιλογίου ως γλώσσας. Και είδα τις υποσχέσεις του Τραμπ να «εξοντώσει» τα «παράσιτα» (πολιτικούς αντιπάλους) και να προστατεύσει το «αμερικανικό αίμα» από το να «μολυνθεί» από τους μετανάστες, ως ρητορική εξόντωσης και εξαγνισμού βγαλμένη κατευθείαν από το εγχειρίδιο του Χίτλερ».

Έκτοτε, ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών πέρασε από τα λόγια στις πράξεις και ο Μανονί βλέπει στην κυβέρνηση Τραμπ «την ανάδυση του αμερικανικού φασισμού», με τη λατρεία του ηγέτη, τη συγκέντρωση της εκτελεστικής εξουσίας, την κατάργηση των ελέγχων και των ισορροπιών (checks and balances), την εκκαθάριση της δημόσιας διοίκησης, τα σχέδιά της για την απέλαση έντεκα εκατομμυρίων μεταναστών κ.λπ. Ο γνωστός δημοσιογράφος και σχολιαστής της γαλλικής εφημερίδας Φιλίπ Μπερνάρ σημειώνει: «Μέχρι την επανεκλογή του δισεκατομμυριούχου (δηλαδή του Ντόναλντ Τραμπ), το να βάλεις

τις λέξεις «φασισμός» και «Ηνωμένες Πολιτείες» μαζί ήταν σχήμα οξύμωρο. Η αναδρομή στη Γερμανία της δεκαετίας του 1930 (Δημοκρατία της Βαϊμάρης), για να καταλάβουμε τι συμβαίνει στην Ουάσινγκτον, είναι γεμάτη διδάγματα».

Οι συμπτώσεις στην ιστορία λειτουργούν συμβολικά και δεν λογίζονται ως επιχειρήματα. Η συνεπής αναπαραγωγή, ωστόσο, του «φασιστικού DNA» μέσα από μια αλληλουχία γεγονότων και ενεργειών δεν μπορεί να είναι απλή σύμπτωση. Ο Ίλον Μασκ, ο φερόμενος ως ιδεολογικός στυλοβάτης της MAGA (Make America Great Again), καταφέρνει με χορηγία μερικών δεκάδων δισεκατομμυρίων δολαρίων από το αμερικανικό κράτος, όπως αποκάλυψαν οι *Financial Times*, να στήσει την αυτοκρατορία του, η οποία όμως, για να επιβιώσει, χρειάζεται να αιμοδοτείται συστηματικά και μόνιμα από μεγάλα κρατικά συμβόλαια. Έτσι η NASA και το αμερικανικό Πεντάγωνο είναι και θα είναι οι μόνιμοι αιμοδότες της αυτοκρατορίας του. Το επιτυγχάνει ελέγχοντας το κράτος εκ των έσω. Είναι κάτι με ταξί του Φον Σπέερ, υπουργού Πολεμικής Βιομηχανίας του Γ' Ράιχ, και του βιομήχανου και βασικού συντελεστή του γερμανικού θαύματος επί ναζισμού, του Κρουπ.

Το «όραμα» περί μιας Αμερικής που θα κατακτήσει τον Άρη, αφού πρώτα κατακτήσει την Σελήνη, είναι το όχημα που διασφαλίζει στον Ίλον Μασκ το απόλυτο ιδεολογικό άλλοθι. Μια Αμερική όπου αυτός ο επιχειρηματίας θα ελέγχει τις επικοινωνίες (η επέκταση του StarLink), τις βιοτεχνολογίες, τις μεταφορές (TESLA), τη διαστημική τεχνολογία (Space X) και φυσικά την αναπαραγωγή της ιδεολογίας μέσω των social media. Πρόκειται για επιχειρηματικές δραστηριότητες οι οποίες αναπτύσσονται στις νέες δομές της ψηφιακής βιομηχανίας.

Σε αυτή τη μετα-βιομηχανική εποχή επιβάλλεται ο έλεγχος όλων των υφισταμένων πλουτοπαραγωγικών πηγών από ένα συγκεκριμένο κονκλάβιο ισχυρών οικονομικών παραγόντων.

Αυτό το κονκλάβιο οραματίζεται και τον έλεγχο των πλουτοπαραγωγικών πηγών που θα εντοπιστούν στο άμεσο μέλλον. Στη Σελήνη, προφανώς. Για τον λόγο αυτό παρατηρείται συνωστισμός εκεί πάνω στα οικόπεδα του φεγγαριού. Αυτή είναι και η οικονομική δυναμική που «εμψυχώνει» επιχειρηματικούς κολοσσούς όπως την Ψηφιακή Τριανδρία –Μασκ, Μπέζος, Ζάκερμπεργκ–, που δίνει στο προσκήνιο και στο παρασκήνιο τις μάχες για την επικράτηση του κινήματος MAGA με εθνικο-χριστιανικά πρότυπα. Πρόκειται για τη νέα δομή του κράτους-Μονοπολύ.

Είπαμε, οι συμπτώσεις κάπου σταματούν. Ο

Ίλον Μασκ δεν πήρε το όνομά του από τον μυθιστορηματικό ήρωα του Βέρνερ φον Μπράουν, αλλά από τον προπάππου του, τον Τζον-Ίλον Χάλντμαν. Προφανώς στη συνέχεια πληροφορήθηκε ο νεαρός Μασκ την ύπαρξη της μυθοπλασίας του Γερμανού μέντορά του και πατέρα της διαστημικής πυραυλικής τεχνολογίας, αποκύημα της οποίας είναι η Space X. Ακούγεται πως ήδη ο παππούς του είχε πρωτοστατήσει στη συγκρότηση ενός κύκλου επιχειρηματιών με στόχο την απαλλαγή του συστήματος διακυβέρνησης από την πολιτική και τους πολιτικούς. Αυτό το αταβιστικό ανακλαστικό της φασιστικής ολοκλήρωσης προφανώς και το κουβαλά στο DNA του ο Ίλον Μασκ. Η μοίρα τού επιφύλασσε μια επεισοδιακή οικγενιακή πορεία από τη Δανία, τη Γερμανία και τη Βρετανία από τον πατέρα του, στην Αμερική, τη Γερμανία και τη Δανία από τη μητέρα του, μέσω της Νότιας Αφρικής και του Απαρχάιντ, που ήταν και η μήτρα κάθε φασιστικής εκδοχής και φιλόξενο θερμοκήπιο κάθε πικραμένου μεταπολεμικού φασίστα.

Τελικά το βιβλίο του Φον Μπράουν δεν εκδόθηκε ποτέ στα γερμανικά, τη γλώσσα στην οποία γράφτηκε. Εκδόθηκε πολύ αργότερα στα αγγλικά από βορειοαμερικανικό εκδοτικό οίκο, έπειτα από πολλές αντιρρήσεις. Βλέπετε, τα φασιστικά απωθημένα του πρώην ναζιστή επιστήμονα θα έπρεπε να περιμένουν δεκαετίες για να εμφανιστούν ως πρόταση-όραμα. Για τον Μασκ το «*Project Mars: A Technical Tale*» είναι η νέα «Εξέδω», όπου ο ίδιος πιθανώς να οραματίζεται ότι θα είναι ο νέος Μωυσής. Το ατέλειωτο και αιμοδιψές ταξίδι της παράνοιας. **A**

Αυτές τις ημέρες στη Σουηδία εκτυλίσσεται δημόσια διαμάχη για τη μεταρρύθμιση των εξετάσεων που πρέπει να περνούν οι αλλοδαποί προκειμένου να τους παραχωρηθεί η σουηδική υπηκοότητα. Το τεστ φαίνεται πως έχει δυσκολέψει τόσο ώστε πολλοί αυτόχθονες θα αποτύχαναν. Ωστόσο, η υπόθεση δείχνει την προσαρμογή της σουηδικής κυβέρνησης στις συνθήκες που αντιμετωπίζει η χώρα.

Έντεκα άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους από πυρά στο Έρεμπερο τον περασμένο μήνα· δεν ήταν η πρώτη φορά: οι εκρήξεις και οι πυροβολισμοί έχουν γίνει συχνοί στη Σουηδία και έχουν συνδεθεί με τη μετανάστευση, είτε οι δράστες είναι αλλοδαποί είτε είναι φανατικοί εναντίον των ξένων. Έτσι κι αλλιώς, σύμφωνα με την τελευταία δημοσκόπηση (*European Social Survey*), το ποσοστό των Σουηδών που διατηρεί την παραδοσιακά γενναιόδωρη στάση έναντι της μετανάστευσης, ιδιαίτερα της εξω-ευρωπαϊκής, έχει μειωθεί από 63% το 2018 σε 47% το 2022. Δεν ξέρω αν τα τελευταία τρία χρόνια έχουν συμβεί περαιτέρω μετατοπίσεις. Πάντως, ο Σουηδός πρωθυπουργός Ulf Kristersson, αν και παραδέχτηκε ότι το πρόβλημα της σύστασης συμμοριών και του πολέμου μεταξυ τους είναι ανεξέλεγκτο, προσπαθεί με μετριοπαθή λόγο να μην πυροδοτήσει περαιτέρω αντιμεταναστευτικές εκδηλώσεις, οι οποίες εκφυλίζονται συχνά σε πράξεις μίσους. Σ' αυτό καλά κάνει. Έτσι, οι Σουηδοί δείχνουν ψυχραιμία, υποβαθμίζοντας γεγονότα όπως η δολοφονία του Salwan Momika, του Ιρακινού που έκαψε δημοσίως το Κοράνι, ο οποίος στις 29 Ιανουαρίου βρέθηκε διάτρητος από σφαίρες στο διαμέρισμά του στη Στοκχόλμη. Στη συνέχεια, η σουηδική αστυνομία συνέλαβε πέντε υπόπτους —οι δράστες είχαν αναρτήσει στο TikTok βίντεο με την πράξη της δολοφονίας—, οι οποίοι αφέθηκαν ελεύθεροι λόγω ελλείψεως αποδεικτικών στοιχείων, και ο Ulf Kristersson δήλωσε ότι ενδέχεται να υπάρχει εμπλοκή ξένης δύναμης στη δολοφονία του Momika.

Από την αρχή του 2025 καταγράφηκαν στη Σουηδία 31 εκρήξεις και μία δολοφονία που συνδέονται με «ξένη δύναμη». Το 2023, η Σουηδία εμφάνιζε το υψηλότερο ποσοστό δολοφονιών με όπλα στην ΕΕ, ενώ, σύμφωνα με το Reuters, 40 άνθρωποι σκοτώθηκαν μόνο τον Δεκέμβριο του 2024 — μεγάλος αριθμός για μια χώρα 10 εκατομμυρίων κατοίκων. Αν και στη Σουηδία δρούσαν συμμορίες και στο παρελθόν, όπως ήταν οι Los Bandidos και οι Hells Angels, η κατάσταση σήμερα είναι πιο επικίνδυνη, διότι πρόκειται για εθνοθρησκευτικές εγκληματικές ομάδες που έχουν αποκτήσει τον έλεγχο στις γειτονικές τους, κυρίως μέσω του εμπορίου ναρκωτικών. Περίπου το 90% των μελών αυτών των συμμοριών προέρχονται από τη Μέση Ανατολή και τα Βαλκάνια. Ως απάντηση, η Σουηδία κατέστησε λίγο δυσκολότερη την παραχώρηση υπηκοότητας, η κοινή γνώμη έγινε πιο επιφυλακτική έναντι των μεταναστών εκτός ΕΕ και η υπουργός Μετανάστευσης Maria Malmer Stenergard ξεστόμισε το αυτονόητο: όποιος αλλοδαπός δεν ενσωματώνεται στη σουηδική κοινωνία πρέπει να φεύγει. Εννοείται ότι οι ορθώς σκεπτόμενοι επέκριναν με σφοδρότητα τη Maria Malmer Stenergard, όπως και την Ebba Busch και τον Jimmie Åkesson, εξέχοντα πολιτικά

στον σουηδικό παράδεισο

η υπερ-νομοθέτηση, οι συμμορίες αλλοδαπών και οι «ξένες δυνάμεις»

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

πρόσωπα στη Σουηδία (όχι «ακροδεξιά»), τα οποία προέβησαν σε παρόμοιες δηλώσεις.

Η μη ενσωμάτωση είναι παλιά κατάσταση έναντι της οποίας όλες οι σκανδιναβικές χώρες επέδειξαν εθελουφλία, αμεριμνησία και ανοχή για πάρα πολλά χρόνια. Αλλά ίσως από τον Σεπτέμβριο του 2023 όταν στο Χάμαρ της Νορβηγίας εκτυλίχθηκε μια καταδίωξη χολιγουντιανού τύπου με πρωταγωνιστές μέλη του ισλαμιστικού δικτύου Foxtrot, άρχισαν να συνειδητοποιούν ότι κάτι δεν πηγαίνει καθόλου καλά. Η εγκληματική ομάδα, η οποία έχει γίνει διαβόητη για τη συμμετοχή της σε δολοφονίες, βομβιστικές επιθέσεις και υποθέσεις ναρκωτικών, έχει επεκταθεί στη Νορβηγία και στη Δανία —στη δράση της περιλαμβάνεται ένας πυροβολισμός στο Moss, μια τοποθέτηση βόμβας στο Drøbak και βομβιστικές επιθέσεις εναντίον των πρεσβειών του Ισραήλ—, ενώ μέλη της δραστηριοποιούνται στην Ολλανδία και στο Ιράν. Για να αντιμετωπίσει την κλιμακούμενη βία των συμμοριών, η Νορβηγία υιοθέτησε παρόμοια προσέγγιση μ' εκείνη της Σουηδίας, ορίζοντας ως «ευάλωτες» τις περιοχές με χαμηλή κοινωνικοοικονομική κατάσταση και υψηλή εγκληματική δραστηριότητα. Παράλληλα, μετά τη δολοφονία δύο Σουηδών οπαδών ποδοσφαίρου τον Οκτώβριο του 2023 στις Βρυξέλλες —τότε, δράστης ήταν ο 45χρονος Τυνήσιος Abdessalem Lassoued, οπαδός του ISIS, που το 2011 είχε εισέλθει στην ΕΕ μέσω Ιταλίας και ζούσε στη Σουηδία και στο Βέλγιο—, η Σουηδία ζήτησε από την ΕΕ μέτρα περιορισμού της μετανάστευσης στις χώρες-μέλη με σκοπό την αναχαίτιση της εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας. Στη συνέχεια, καθώς εκτιμήθηκε ότι το 2024 έφτασαν και παρέμειναν χωρίς άδεια στη ζώνη Σένγκεν 330.000 άτομα, η Σουηδία απευθύνθηκε και πάλι στην ΕΕ, διατηρώντας ωστόσο τους χαμηλούς τόνους οι οποίοι εκείνες τις μέρες έρχονταν σε αντίθεση με το αντι-σουηδικό μίσος που εξέφραζαν τα αραβικά και τουρκικά μέσα ενημέρωσης για τα επεισόδια καύσης του Κορανίου.

Η επίθεση της Χαμάς και η επακόλουθη βίαιη αντεπίθεση των Ισραηλινών στη Γάζα έχει ευρύτερες προεκτάσεις για την παγκόσμια ασφάλεια από ό,τι η εισβολή των αμερικανικών στρατευμάτων στο Ιράκ ή ο εμφύλιος πόλεμος στη Συρία. Αλλά, παρά τη στροφή της σημερινής σουηδικής κυβέρνησης, η διαχείριση του Ισλάμ στη Σκανδιναβία παραμένει αμήχανη: η αναστολή της απέλασης του Momika και η απαγόρευση της καύσης του Κορανίου την οποία θέσπισε η κυβέρνηση της Δανίας είναι αμφότερες λανθασμένες αποφάσεις. Κατ' αρχάς, δεν πρέπει να παραμένουν στην Ευρώπη αλλοδαποί που εκδηλώνουν ήθη τα οποία προσκρούουν στα ευρωπαϊκά· στην Ευρώπη δεν καίμε βιβλία. Τούτου λεχθέντος, ο θανάσιμος κίνδυνος που διέτρεχε αυτός ο άνθρωπος υποτιμήθηκε: μα —elementary, dear Watson— φυσικά κάποιος θα τον δολοφονούσε! Εξάλλου, σε ό,τι αφορά ιδιαίτερα τη Δανία, η απόκριση σε όλα τούτα φαίνεται να είναι η υπερ-νομοθέτηση· μια αληθινή πληγή για τον ευρωπαϊκό νομικό πολιτισμό.

Η μη ενσωμάτωση είναι παλιά κατάσταση έναντι της οποίας όλες οι σκανδιναβικές χώρες επέδειξαν εθελουφλία, αμεριμνησία και ανοχή για πάρα πολλά χρόνια

Αν οι Δανοί ήθελαν να αποθαρρύνουν, να αποτρέψουν, ακόμα και να τιμωρήσουν την καύση του Κορανίου, μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν ήδη υπάρχοντες νόμους —π.χ. περί διατάραξης της τάξεως— χωρίς να καταφύγουν σε ειδική νομοθέτηση. Αν αρχίσουμε να νομοθετούμε με σκοπό την «προστασία» της θρησκείας, δεν θα φτάσουμε μόνο σε νομοθεσία περί απαγόρευσης της βλασφημίας, αλλά και σε γενικότερες θεοκρατικές διατάξεις. Το να κάνουμε τα χατίρια της Τουρκίας και του Κατάρ, ή να φοβόμαστε την οργή του Ιράν και των τρομοκρατικών ισλαμιστικών οργανώσεων δεν καθιστά τις κοινωνίες μας καλύτερες· τις διχάζει και τις ευθραυστοποιεί.

Όσα συμβαίνουν στη Σουηδία —γκετοποίηση, οργάνωση εγκληματικών συμμοριών, τυχαία βία— δεν οφείλονται ούτε σε «συστημικό ρατσισμό» ούτε σε απουσία μηχανισμών ένταξης. Οφείλονται στην παρωχημένη πολιτική της σοσιαλδημοκρατίας, που βασίστηκε, ήδη από τη δεκαετία του 1960, σε λανθασμένες χριστιανικές προσλήψεις του μεταναστευτικού ζητήματος. Σ' αυτό το χριστιανικό ήθος παρασιτεί μια τρομερή προπαγανδιστική μηχανή η οποία αποκρύπτει γεγονότα για να μη γίνει φανερό η χρεοκοπία της αριστερής ιδεολογίας και πολιτικής. Παρ' όλ' αυτά, αυτόν τον καιρό ακούγονται αναπόφευκτα κάποιες αόριστες αναφορές στον Rawa Majid, τον γνωστό ως Κουρδική Αλεπού (Kurdiska räven), έναν από τους αρχισυμμορίτες της Foxtrot που δρούσαν στη χώρα. Ο Majid, που έχει σουηδική υπηκοότητα —μεγάλωσε στην Ουψάλα—, κατοικεί από το 2018 στην Τουρκία, η οποία αρνείται να τον εκδώσει στη Σουηδία, μολονότι καταζητείται για αδικήματα σχετικά με ναρκωτικά και φόνους. Δεν είναι ο μόνος· η Europol προσπαθεί, αν και ίσως δεν βάζει τα δυνατά της, να συλλάβει εγκληματίες όπως τον Hared Fejzulla, τον Kamil Zyla, τον Abdel Lah Benghazi, τον Amin Quatra, τον Mustafa Mehmed Shakir —ο κατάλογος είναι μακρύς. Πολλοί από τους καταζητούμενους έχουν ευρωπαϊκή υπηκοότητα— είναι Βούλγαροι, Πολωνοί, Μαλτέζοι ή Σουηδοί— αλλά κατάγονται από την Τουρκία, το Ιράν και την Αφρική. Συγκεκριμένα, ο Majid προέρχεται από το ιρακινό Κουρδιστάν, γεννήθηκε στο Ιράν (εκτός από σουηδική έχει ιρανική υπηκοότητα) και η οικογένειά του κατέφυγε στη Σουηδία κατά τη διάρκεια του πολέμου Ιράν-Ιράκ. Στην Ουψάλα συνελήφθη με κατηγορίες σύστασης συμμορίας και λαθρεμπορίου ναρκωτικών, αλλά σε τυπικό σουηδικό στιλ, όταν δολοφονήθηκε ένας εξάδερφός του από αντίπαλη συμμορία, έκανε αίτηση αποφυλάκισης «επειδή η ζωή του βρισκόταν σε κίνδυνο». Έπειτα από οκτώ χρόνια κράτησης, το καλοκαίρι του 2018 οι σουηδικές Αρχές τού επέτρεψαν να φύγει από τη Σουηδία —τόσο λόγω του προαναφερθέντος σουηδικού προτεσταντικού στιλ όσο και στο πλαίσιο μιας πολιτικής «στα τσακίδια» έτσι, ο Majid πήγε στην Τουρκία, όπου αγόρασε την τουρκική υπηκοότητα με αντάλλαγμα επενδύσεις: ως εκ τούτου, η Τουρκία αρνείται να τον συλλάβει και να τον εκδώσει, παρότι στο μεταξύ κατηγορείται για καινούργια εγκλήματα. Η Τουρκία

ΒΕΡΕΝΙΚΗ

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ

ROMEO CASTELLUCCI

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΙ

ISABELLE HUPPERT

26-30.03.25

ONASSIS.ORG

ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗ ΣΤΕΓΗ

50 ΧΡΟΝΙΑ ONASSIS

Τα νούμερα της εβδομάδας

Του ΣΤΑΜΑΘΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

© STOCK-BIRKEN, UNSPLASH

1,5 δισ. ευρώ προσφέρει ο ιταλικός οίκος Prada για την εξαγορά του εισηγμένου στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης οίκου Versace.

15% μειωμένα ήταν τα έσοδα του οίκου Versace κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2024, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο έναν χρόνο νωρίτερα.

μνά τους χωρίς να κινδυνεύουν να ενεργοποιηθεί η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος.

6 κράτη συμμετέχουν στο Ευρωπαϊκό Σώμα Στρατού ως πλήρη μέλη. Γαλλία, Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Λουξεμβούργο και Πολωνία. Τώρα που μάθατε ότι συμμετέχει το Λουξεμβούργο, κοιμάστε σίγουρα πιο ήσυχοι.

5 επιπλέον κράτη είναι «συνδεδεμένα μέλη». Ελλάδα, Τουρκία, Αυστρία, Ρουμανία και Ιταλία.

1.000 αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και στρατιώτες υπηρετούν στον ευρωπαϊκό στρατό. Τρέμε, Πούτιν.

500 εκατ. Ευρωπαίοι ζητούν από 300 εκατ. Αμερικανούς να τους προστατεύσουν από 140 εκατ. Ρώσους. Αυτή ήταν η φράση του Ντόναλντ Τρασκ, η οποία θεωρήθηκε τρομερή αποκάλυψη. Αυτό που δεν αποκάλυψε ο Πολωνός πρωθυπουργός είναι ότι, για να κινηθούν τα 500 εκατομμύρια, χρειάζεται ομόφωνη απόφαση των ευρωπαίων ηγετών, μερικοί εκ των οποίων τάσσονται ανοιχτά υπέρ του Πούτιν.

95 ετών αποχαιρέτησε τον μάταιο τούτο κόσμο ο Τζιν Χάκμαν, ένας από τους σπουδαιότερους ηθοποιούς του περασμένου αιώνα. Η ερμηνεία του στο «σχεδόν-blahxploitation movie «ο άνθρω-

ρη φορά από τη Ν.Δ. Κάτι η συναισθηματική φόρτιση, κάτι τα χρόνια που πέρασαν, ο Ζήσης Τζηκαλάγιας μπερδεύτηκε—λένε οι νεοδημοκράτες—και ξέχασε ότι έχει φύγει τρεις φορές από το κόμμα. Κάποιος πρέπει να μας απαντήσει, όμως, γιατί τον πήραν πίσω...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ

«*Έχουμε εμπιστοσύνη στη δύναμη του οργανωμένου εργατικού-λαϊκού κινήματος να καθορίσει τις εξελίξεις*». Ο γενικός γραμματέας της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ ονειρεύεται ξανά λαοκρατία και πιστεύει

ότι αυτή τη φορά θα συμβεί. Θυμίζει τον δρ Κλο από τον «Αστυνόμο Σαϊν».

ΣΥΜΕΩΝ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ

«*Μου πέταξε την καρέκλα στα πόδια για να πέσω ο κύριος Παππάς*». Ο βουλευτής Εύβοιας του ΣΥΡΙΖΑ δεν αναφέρεται στον 13-0 αλλά στον ευρωβουλευτή του κόμματός του με αφορμή τη χυδαία ανάρτησή του με την οποία έλεγε τους νεοδημοκράτες «φυτώριο δολοφόνων, παιδόφιλων, βιαστών, εγκληματιών... εθνικών

ιν με 70% και Β. Ντακότα με 65%.

25η ανάμεσα σε 167 κράτη ως προς το καθεστώς πλήρους δημοκρατίας κατέταξε η Ελλάδα, σύμφωνα με τον *Economist*. Μάλιστα ξεπερνά τις ΗΠΑ. Αυτό φυσικά δεν αλλάζει σε τίποτα το σύνθημα «ΧΟΥΝΤΑ ΚΟΥΛΗ».

150 εκατ. ευρώ έχει διαθέσει στην Ουκρανία η Ελλάδα.

48,49 δισ. έχει διαθέσει η Ε.Ε.

114,15 δισ. έχουν διαθέσει οι ΗΠΑ. Ο Ντόναλντ Τραμπ ανέβασε το ποσό στα 300 δισ. δολάρια. Νούμερο που έβγαλε απ' το μυαλό του, φυσικά.

1,24 εκατ. Ουκρανοί έχουν καταφύγει στη Γερμανία. Είναι η χώρα που έχει απορροφήσει τους περισσότερους.

1,22 εκατ. όμως έχουν καταφύγει στη Ρωσία.

1 εκατ. βρέθηκε στην Πολωνία.

3 δισ. άνθρωποι χρησιμοποιούσαν ημερησίως το Facebook κατά την περσινή χρονιά, διατηρώντας το κοινωνικό δίκτυο του Ζάκερμπεργκ στην πρώτη θέση.

2,5 δισ. άνθρωποι χρησιμοποιούσαν κάθε μέρα το YouTube, που βρίσκεται στη δεύτερη θέση, και ακολουθούν το Instagram και το What's App με 2 δισ. χρήστες και το TikTok με 1,58 δισ. χρήστες.

611 εκατ. άνθρωποι χρησιμοποιούν το X (πρώην Twitter) μετά το αποτυχημένο rebranding του 'I-λον Μασκ.

35% των Ελλήνων καταναλωτών θα ανέβαλλε την αποταμίευση για την αγορά κατοικίας, προκειμένου να δώσει προτεραιότητα σε βραχυπρόθεσμους και μεσοπρόθεσμους στόχους, σύμφωνα με έρευνα της Revolut.

59% των ερωτηθέντων επισήμανε την έλλειψη διαθέσιμου εισοδήματος για αποταμίευση μετά την πληρωμή των βασικών δαπανών.

βλαξ». Ο δε Κεδικόγλου μιλούσε κυριολεκτικά. Συριζαίοι να του φεκάνε Συριζαίους, σύντροφε; Πού πήγε η «ψυχρή βαθιά»;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

«*Ο σιδηρόδρομος είναι καλύτερος δύο χρόνια μετά τα Τέμπη*». Ο υπουργός Μεταφορών εκφράζει εμπιστοσύνη στον σιδηρόδρομο. Το παράξενο όμως είναι ότι τα τρένα καλυτέρεψαν χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η τηλεδιοίκηση και χωρίς να έχει καταπολεμηθεί η δημοσιουπαλληλική νοοτροπία των εργαζομένων. Από μόνο τους δηλαδή. Θα σας ειδοποιήσουμε.

παριστάνει ότι συνεργάζεται με τη Europol ενώ ταυτοχρόνως διαρρέει πληροφορίες στα εγκληματικά δίκτυα. Αν και φέτος η Σουηδία παρείχε στην Τουρκία βοήθεια 50 εκατομμυρίων δολαρίων, ο Ερντογάν ζητάει πολύ περισσότερα για να εκδώσει τον Majid. Για να μην τα πολυλογώ, αν εξετάσουμε προσεκτικά τη σύνθεση και τις πολλαπλές διασταυρώσεις των συμμοριών, θα διαπιστώσουμε ότι τα περισσότερα στελέχη τους βρίσκουν καταφύγιο στην Τουρκία (ένα από αυτά είναι ο Ismail Abdo, πρώην δεξί του χέρι του Rawa Majid), από όπου οργανώνουν και εκτελούν αποστολές μίσους και εκδίκησης.

Η ομάδα Foxtrot βρίσκεται σε σύγκρουση με το εγκληματικό δίκτυο Vårby, του οποίου μέχρι το 2020 ηγείτο ο Chihab Lamouri, ο αυτοαποκαλούμενος Μουτζαχεντίν (ιερός μαχητής του Ισλάμ). Στη συνέχεια, ο Lamouri συνελήφθη στην Ισπανία και, παρά τις λυσσαλέες προσπάθειες των δύο μπουσουλμάνων συνηγόρων του—οι οποίοι μάλιστα διεγράφησαν από τον δικηγορικό σύλλογο για παρανομίες στη διαδικασία της υπεράσπισης—, καταδικάστηκε σε 17 χρόνια και 10 μήνες κράτηση. Όχι ότι αυτό εμπόδισε την ανταλλαγή πυροβολισμών και τις συγκρούσεις μεταξύ Foxtrot και Vårby, στις οποίες προστίθεται η δράση δύο ακόμη εγκληματικών δικτύων, των Bandidos και των Dalen. Αρχηγός της τελευταίας συμμορίας θεωρείται ο Mikael Tenezos, γνωστός ως «Έλληνας»: ο 25χρονος Μιχάλης, ο οποίος ένας Θεός ξέρει πού βόσκει (στο Μεξικό μάλλον), παίζει σε δύο ή και σε τρία ταμπλό, προκειμένου να εξασφαλίσει την κυριαρχία στο εμπόριο ναρκωτικών στην περιοχή της Στοκχόλμης και του Sundsvall. (Αν έχει κάποια σημασία, το εμπόρευμα εισάγεται στη Σουηδία από τη Βαρκελώνη, όπου εδράζουν σαλαφιστικά δίκτυα τα οποία χρηματοδοτούνται από το λαθρεμπόριο.)

Με λίγα λόγια, αν και ο σουηδικός παράδεισος δεν έγινε ακόμα κόλαση, όπως ισχυρίζεται η ακροδεξιά, η άνοδος της εγκληματικότητας συνδέεται με πολύ συγκεκριμένα δημογραφικά και χωροταξικά στοιχεία. Τα περισσότερα μέλη των συμμοριών κινούνται γύρω από τζαμιά, όπως εκείνο του Botkyrka, στο οποίο από το 2014 ο ιμάμης έχει πάρει άδεια να κηρύσσει μέσω μεγαφώνων—μια εξαίρεση, εφόσον στα 6.542 ευρωπαϊκά τζαμιά αποθαρρύνεται το κήρυγμα από μεγάφωνα, ενώ ορισμένες πολεοδομικές διατάξεις απαγορεύουν και τους μιναρέδες. Όλα τούτα ενώ αγωνιούμε για την άνοδο της ακροδεξιάς παντού στον κόσμο και για τις υποχωρήσεις που κάνει η κεντροδεξιά προσχωρώντας δήθεν στην ατζέντα της. Αρνούμεστε να καταλάβουμε ότι η αντιμετώπιση της μη ενσωμάτωσης δεν θα έπρεπε να βρίσκεται μόνο στο πρόγραμμα της ακροδεξιάς, αλλά σε οποιοδήποτε πρόγραμμα κράτους δικαίου.

Πάντως, σύμφωνα με τα καινούργια δεδομένα, από τον Ιούνιο του 2026, θα μπορεί να κάνει αίτηση για το τεστ της ηπικαότητας—στο οποίο περιλαμβάνονται θέματα γλώσσας, ιστορίας, πολιτικής αγωγής και αξιών—μόνον όποιος βρίσκεται στη Σουηδία επί οκτώ χρόνια τουλάχιστον. Αν και ακούγεται λογικό, οι Σοσιαλιστές επιμένουν ότι η μεταναστευτική πολιτική στη Σουηδία εξελίσσεται σε φτηνό sequel του δανέζικου horror movie. **A**

FREE VOICES

VERBA VOLANT

ΖΗΣΗΣ ΤΖΗΚΑΛΑΓΙΑΣ

«*Δεν είναι εύκολη η σημερινή μου απόφαση, αλλά με εξωθίζει σ' αυτήν. Οδηγούμαι σ' αυτήν για δεύτερη φορά μετά το 1993, τότειες μέρες ήταν, θαρρώ*». Με ποιτική διάθεση (Αύγουστος ήτανε δεν ήτανε, θαρρώ, τότε που φεύγανε μπουλούκια οι σταυροφόροι) ο τιτάνας της συντηρητικής παράταξης δηλώνει απογοητευμένος από τον Κυριάκο Μητσοτάκη και φεύγει—καθώς λείπει—για δεύτε-

Αθλητές της ελπίδας: Η Φλόγα ανάβει για τους Παγκόσμιους Αγώνες Special Olympics 2025

Όσα είδαμε στην Τελετή Αφής της Φλόγας στο Ζάππειο Μέγαρο, λίγο πριν από τους Παγκόσμιους Χειμερινούς Αγώνες Special Olympics στο Τορίνο

Της ΜΑΡΙΑΣ-ΙΩΑΝΝΑΣ ΣΙΓΓΑΛΟΥ

«Θέλω να νικήσω! Αν όμως δεν τα καταφέρω, βοηθήστε με να προσπαθήσω με θάρρος!» Αυτός είναι ο όρκος αθλητή των Special Olympics. Ένας όρκος που κρύβει επιμονή, δύναμη και επιθυμία, μα πάνω απ' όλα έναν αγώνα. Τον προσωπικό αγώνα, που ξεπερνά όλα τα όρια και κάθε εμπόδιο. Τον αγώνα ενάντια σε κάθε προκατάληψη. Γιατί δεν είναι το μετάλλιο που καθορίζει την αξία του κάθε αθλητή, αλλά το θάρρος να συνεχίζει να προσπαθεί, ακόμα κι όταν το ταξίδι μοιάζει ατελείωτο.

Έναν τέτοιο αγώνα ετοιμάζονται να δώσουν περισσότεροι από 1.500 αθλητές με νοητική αναπηρία στους Παγκόσμιους Χειμερινούς Αγώνες Special Olympics 2025 στο Τορίνο από τις 7 έως τις 16 Μαρτίου, και αυτό από μόνο του «σπκώνει» εορτασμό. Έτσι κι έγινε. Την Τρίτη 25 Φεβρουαρίου 2025 πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο Μέγαρο η Τελετή Αφής της Φλόγας της Ελπίδας, που σηματοδοτεί την έναρξη της αθλητικής διοργάνωσης, αλλά και μια μεγάλη γιορτή ενότητας και αλληλεγγύης, αφιερωμένη στους ξεχωριστούς αυτούς ανθρώπους που μας διδάσκουν ότι, όπου υπάρχει θέληση, υπάρχει και τρόπος.

Το Ζάππειο είναι γεμάτο – και γεμάτο «ζωή». Προπονητές, υποστηρικτές, εθελοντές και πλήθος κόσμου δίνουν το παρών. Είμαστε όλοι εδώ, στέλνοντας το ηχηρό μήνυμα της αποδοχής, της αλληλεγγύης και του ευ αγωνίζεσθαι. Ανάμεσα στο πλήθος, όμως, ξεχωρίζουν οι αθλητές. Εκείνοι με τις μπλε στολές και τα πλατιά χαμόγελα που μαρτυρούν τη χαρά τους, η οποία σίγουρα ξεπερνά το άγχος τους. Μαθαίνω ότι από αυτούς είκοσι αθλητές των Special Olympics Hellas θα εκπροσωπήσουν τη χώρα μας. Συγκεκριμένα, τα μέλη της ελληνικής αποστολής προέρχονται από τα προπονητικά προγράμματα Αττικής, Λι-

βαδειάς, Θήβας και Χαλκίδας, ενώ τα αθλήματα στα οποία θα αγωνιστούν είναι τέσσερα: Καταβάσεις - Alpine skiing, Χορός - Dancesport, Σκι με χιονοβατίδες - Snowshoeing και Δρόμοι αντοχής - Cross country skiing, εκ των οκτώ διαφορετικών αθλημάτων που θα διεξαχθούν συνολικά. Σημειώνεται ότι χορηγοί της ελληνικής αποστολής είναι ο Όμιλος Attica και η Admiral.

Αυτή την ξεχωριστή τελετή, η οποία τελεί υπό την αιγίδα της Προέδρου της Δημοκρατίας, Κατερίνας Σακελλαροπούλου, παρουσιάζει η δημοσιογράφος Νάνσυ Ζαμπέτογλου μαζί με τον επίσης πάντα χαμογελαστό αθλητή των Special Olympics Hellas, Άγι Διακόπουλο. Το σήμα, ή μάλλον τη μελωδία της εκκίνησης, δίνει η μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού όσο πραγματοποιείται η έπαρση των σημαίων –ελληνικής, ιταλικής, Special Olympics– από το Λύκειο Ελληνίδων. Σειρά έχουν οι εθνικοί ύμνοι των δύο χωρών. Αν και πρώτη φορά ακούω της Ιταλίας, έχει κάτι το γνώριμο, το οικείο. Πιθανόν το στοιχείο του αγώνα. Εκείνου που σε βγάζει νικητή ανεξαρτήτως αποτελέσματος. Είναι ο ίδιος αγώνας που δίνει κάθε αθλητής των Special Olympics: ασταμάτητος και γεμάτος ελπίδα.

Το καλωσόρισμα κάνει ο πρόεδρος των Special Olympics Hellas, Πρέσβυς ε.π., Διονύσιος Κοδέλλας. «Η Αφή της Φλόγας της Ελπίδας είναι μια φλόγα που εδώ και 57 χρόνια σταθερά συνεχίζει να θερμαίνει τις καρδιές και να δίνει ελπίδα στα άτομα με νοητική αναπηρία. Οι αθλητές μας, πάντα με την ενθάρρυνση των προπονητών τους, θέτουν τους στόχους τους, αγωνίζονται για να τους πετύχουν και βιώνουν μοναδικές εμπειρίες, ενδυναμώνοντας την κοινωνική τους ένταξη». Ανάμεσα στους λοιπούς χαιρετισμούς ήταν αυτοί του αναπληρωτή υπουργού Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Ιω-

άννη Βρούτση, της πρόεδρου της Οργανωτικής Επιτροπής των Παγκόσμιων Χειμερινών Αγώνων Special Olympics Turin 2025, Patrizia Sandretto Re Rebaudengo, καθώς και του πρόεδρου και διευθυνόντος συμβούλου των Special Olympics Ευρώπης - Ευρασίας, David Evangelista. «Η Φλόγα της Ελπίδας ενσαρκώνει το πιο αγνό κομμάτι της ανθρώπινης ψυχής – μιας ψυχής που υπάρχει μέσα σε όλους μας, μιας ψυχής που μας καλεί να σταθούμε ενωμένοι και αλληλεγγυοί. Οι Παγκόσμιοι Αγώνες Special Olympics είναι ένα παγκόσμιο βήμα για τη νίκη της ένταξης, της αξιοπρέπειας και της ισότητας – αρχές που ξεπερνούν σύνορα, γλώσσες και πολιτισμούς», αναφέρει ο τελευταίος.

Οι ομιλίες ολοκληρώνονται και το χορόδραμα ξεκινά. Οι ιέρειες με αρχαίες ελληνικές ενδυμασίες χορεύουν υπό τους ήχους δραματικής μουσικής πιθανόν από σαντούρι, ίσως και άρπα. Κάθε κίνηση, κάθε στροφή, κάθε χτύπημα του ποδιού πάνω στη σκηνή φαίνεται να αφηγείται μια ιστορία. Μια ιστορία από το παρελθόν, γεμάτη θρύλους, ήρωες και θυσίες. Δεν παρακολουθούμε απλώς μια παράσταση. Πινόμαστε μέρος αυτής, ταξιδεύοντας στον χρόνο, βυθισμένοι σε έναν κόσμο που συνδυάζει το μυστήριο της αρχαιότητας με την αναγέννηση της τέχνης του χορού. Είναι μια στιγμή καθαρμού που συνδέει το παρελθόν με το παρόν, δημιουργώντας έναν διαρκή διάλογο ανάμεσα στους πολιτισμούς και τις εποχές. Το πιο συγκινητικό στοιχείο του θεάματος είναι η συμπερίληψη των αθλητριών Ρυθμικής γυμναστικής των Special Olympics. «Μπλέκουν» τα χέρια τους και το ταλέντο τους και γίνονται μία ομάδα με τις ιέρειες και τις αθλήτριες από την παγκόσμια πρωταθλήτρια ομάδα, Wolves Academy. Αυτό που παρακολουθούμε είναι μαγικό – μια αντανάκλαση της κοινωνίας που αποζητάμε.

Ο χορός σταματάει και η Φλόγα της Ελπίδας ανάβει. Από τα χέρια της πρωθέριεας Ηλιάνας Συμεωνίδου, η φλόγα, που συμβολίζει τη διεκδίκηση μιας ζωής με ισοτιμία, με ίσες ευκαιρίες για όλους και με υπέρβαση κάθε είδους προκατάληψης, ταξίδεψε σε ιστορικά μνημεία και κεντρικά σημεία της Αθήνας και παραδόθηκε στον πρέσβη της Ιταλίας. Τη συνόδευσαν λαμπαδηδρόμοι αθλητές των Special Olympics Hellas, μέλη των Special Olympics International Law Enforcement Torch Run - Final Leg Team, μαθητές από σχολεία γενικής εκπαίδευσης στην Αθήνα, φοιτητές της Σχολής Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, καθώς και εκπρόσωποι της Ελληνικής Αστυνομίας. Η διαδρομή δεν σταμάτησε εκεί. Την ίδια ημέρα η Φλόγα ταξίδεψε στο Βατικανό, όπου έλαβε την ευχή του Πάπα και συνέχισε προς τον προορισμό της, το Τορίνο, για να ανάψει τον βωμό στο στάδιο Inalpi Arena, όπου και θα πραγματοποιηθεί η τελετή έναρξης στις 8 Μαρτίου. Εκεί που τα όνειρα των αθλητών με νοητική αναπηρία θα έχουν την ευκαιρία να πραγματοποιηθούν. Με οδηγό τη Φλόγα, μια εσωτερική φωτιά που άλλοτε σιγοκαίει, άλλοτε φουντώνει, αλλά μένει ενεργή για πάντα.

«Μια φλόγα είναι η ψυχή του ανθρώπου. Ένα πύρινο πουλί, πηδάει από κλαρί σε κλαρί, από κεφάλι σε κεφάλι, και φωνάζει: “Δεν μπορώ να σταθώ, δεν μπορώ να καώ, κανένας δεν μπορεί να με σβήσει!”». Ν. Καζαντζάκης

Χορηγοί της Τελετής Αφής της Φλόγας της Ελπίδας: Ζάππειο Μέγαρο, Ελληνική Αστυνομία, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Λύκειο των Ελληνίδων, Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, Αθηναϊκό - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, EPT, SOCIALDOO.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΥΠΑΡΧΕΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ;

Ναι, μας μαθαίνουν να είμαστε ανταγωνιστικές μεταξύ μας. Αλλά δεν πάνει πάντα.
Ανέκαθεν, με κάποιον τρόπο, οι γυναίκες δημιουργούσαμε δίκτυα αλληλοϋποστήριξης.
Πάντα ο σκοπός είναι ο ίδιος: να έχεις κάποιον να εμπιστευτείς, να έχεις κάπου να ακουμπήσεις όταν το χρειαστείς.

Της ΕΛΕΝΑΣ ΛΑΝΑΡΑ

Η γιαγιά μου, η συνωνόματή μου, έλεγε καμιά φορά το φλιτζάνι. Μια μέρα –εγώ πρέπει να ήμουν δέκα χρονών– μου έκανε έναν ελληνικό, μου έδωσε να πιω δυο γουλιές, πέταξε τον υπόλοιπο, γύρισε ανάποδα το φλιτζάνι να στεγνώσει, το πήρε στα χέρια, το κοίταξε και είπε: «Ααα! Φίδι βλέπω! Καμιά φιλενάδα σου θα είναι...» Εγώ, μικρό και αθώο πλάσμα, δεν καταλάβαινα – φίδι η φιλενάδα μου; Πώς γίνεται; Τις φιλενάδες μου τις αγαπούσα. Ήταν οι σύμμαχοί μου, το μέτρο σύγκρισής μου, οι συνωμότες μου στο έγκλημα, οι αδερφές μου. Ένωσα ότι όφειλα να τις υπερασπιστώ στη γιαγιά μου και το έκανα. Εκείνη κούνησε το κεφάλι, σαν να βαριόταν να μου εξηγήσει το αυτονόητο και είπε: «Θα μεγαλώσεις και θα καταλάβεις». Μεγάλωσα. Και εξακολουθώ να αγαπώ τις φιλενάδες μου, να τις εμπιστεύομαι και να τις υπερασπίζομαι. Εξακολουθούν να είναι οι σύμμαχοί μου, το μέτρο μου, οι συνωμότες μου στο έγκλημα, οι αδερφές μου. Και κάτι παραπάνω. Όταν πηγαίνω σε δημόσια υπηρεσία, αναζητώ γυναίκες υπαλλήλους – είναι πιο πρόθυμες να με εξυπηρετήσουν. Γιαγιά, είχες άδικο. Αλλά δεν φταις. Σου είχαν εμψυχήσει τόσο αποτελεσματικά την ιδέα ότι οι γυναίκες είναι ανταγωνιστικές μεταξύ τους, ότι δεν υποστηρίζουν η μία την άλλη, ότι δεν υπάρχει γυναικεία φιλία, που δεν είχες περιθώριο να πιστέψεις κάτι άλλο. Ναι, μας μαθαίνουν να είμαστε ανταγωνιστικές μεταξύ μας. Αλλά δεν πάνει πάντα. Ανέκαθεν, με κάποιον τρόπο, οι γυναίκες δημιουργούσαμε δίκτυα αλληλοϋποστήριξης. Στην αρχαιότητα ήταν οι μαιές και οι ιέρειες. Σήμερα μπορεί να είναι οργανισμοί και διαδικτυακές κοινότητες. Πάντα ο σκοπός είναι ο ίδιος, να έχεις κάποιον να εμπιστευτείς, να έχεις κάπου να ακουμπήσεις όταν το χρειαστείς.

True stories

Η XEN, με το διεθνές όνομα YWCA, ήταν ίσως η πρώτη παγκόσμια, επίσημη γυναικεία οργάνωση. Ιδρύθηκε στο Λονδίνο το 1855, στο φούντωμα της βιομηχανικής επανάστασης, από γυναίκες που ήθελαν να στηρίξουν ηθικά και πρακτικά τα νέα κορίτσια που άφηναν το χωριό για να βρουν δουλειά στην πόλη. Η γιαγιά μου είχε γεννηθεί το 1911. Το 1923 ήταν δώδεκα χρονών, στην ηλικία που ήμουν εγώ όταν μου είπε το φλιτζάνι, σε ηλικία που ίσως κι εκείνης της είχαν πει ότι δεν υπάρχει γυναικεία αλληλεγγύη. Την ίδια χρονιά δέκα γυναίκες πρόσφυγες από τη Σμύρνη σκέφτηκαν «να συστήσουν στην Αθήνα μία XEN, για να μπορούν να συναντιούνται και να παίρνουν θάρρος και παρηγοριά η μία από την άλλη». Αλλά και να βοηθήσουν κι άλλες προσφυγοπούλες να βρουν τους δικούς τους και να μορφωθούν, να μάθουν μια τέχνη, να καταφέρουν να σταθούν στα πόδια τους και να επιβιώσουν. Αμέτρητα κορίτσια στάθηκαν στα πόδια τους και επιβίωσαν χάρη σ' εκείνες τις δέκα κυρίες. Και μετά σκέφτομαι κάποιες άλλες κυρίες, αυτές με τα Ροζ Σάρι – τετρακόσιες χιλιάδες Ινδές με αρχηγό τη Σαμπάτ Παλ, ντυμένες με σάρι στο χρώμα «του ουρανού πριν από την καταιγίδα» και με ξύλινα ραβδιά στα χέρια, που ρισκάρουν τα πάντα για να υπερασπιστούν γυναίκες που δεν μπορούν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους. Σκέφτομαι και τις αμέτρητες Ιρανές που έκοβαν τις κοτσίδες τους, έκαιγαν τις μαντίλες τους και με τα μαλλιά να ανεμίζουν –και με κίνδυνο της ζωής τους– κατέβαιναν στους δρόμους προς τιμήν της Μαχσά Αμινί, που δολοφονήθηκε από την Αστυνομία Ηθών. Γυναίκες από τον χώρο της βιομηχανίας της μόδας δημιούργησαν το κίνημα Pay Up για να διεκδικήσουν καλύτερες συνθήκες εργασίας για τις εργάτριες στα εργοστάσια που ράβουν τα ρούχα των μεγάλων brands. Γυναίκες έδωσαν δύναμη η μία στην άλλη με το MeToo. Γυναίκες δημιούργησαν και το WIFT (Women in Film and Television) για να ακουστούν εκείνες που έχουν υποστεί τη βία του σεξισμού στον καλλιτεχνικό χώρο. Και αμέτρητες γυναικείες οργανώσεις προσφέρουν καταφύγιο και νομική υποστήριξη σε άλλες γυναίκες που υπήρξαν θύματα βίας. Είναι πολλές, πάρα πολλές οι ιστορίες γυναικών που στάθηκαν η μία δίπλα στην άλλη. Και δεν έχει να κάνει πάντα με οργανώσεις και κινήματα. Ούτε είναι απαραίτητο αυτή η υποστήριξη να έχει εντυπωσιακά πυροτε-

χνήματα και δόσεις αυτοθυσίας. Μπορεί να είναι κάτι απλό. Όπως το να υποστηρίξεις μια γυναικεία επιχείρηση. Να πάρεις το μέρος μιας συναδέλφου που τη διακόπτουν στο meeting. Να μιλήσεις για λογαριασμό κάποιας που δεν έχει τρόπο να ακουστεί. Είναι η φίλη σου που σε κρατάει όταν φοβάσαι ότι θα πέσεις. Και η άγνωστη που ρωτάει αν μπορεί να βοηθήσει όταν σε βλέπει να κλαίς στον δρόμο. Κάποιες γυναικείες φίλιες έμειναν στην ιστορία. Η φίλια της Μελίνας Μερκούρη με την Έλλη Λαμπέτη, της Άλκης Ζέη με τη Ζωρζ Σαρή, της Νάνας Μούσχουρη με τη Δαλιδά, της Όντρεϊ Χέμπαρν με την Ελίζαμπεθ Τέιλορ. Κάποιες άλλες μπορεί να είχαν μικρότερη προβολή, αλλά είμαι βέβαιη ότι θα έχουν μεγάλο απόηχο. Η Σάντρα Ντέι Ο'Κόννορ ήταν η πρώτη γυναίκα που μπήκε στο Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ. Όταν η Ρουθ Μπέιντερ Γκίνσμπεργκ έγινε η δεύτερη γυναίκα στο Δικαστήριο, η Ο'Κόννορ την υποδέχτηκε με ανοιχτές αγκάλες και τη βοήθησε να κινηθεί σε έναν ανδροκρατούμενο χώρο. Οι δυο τους συνεργάστηκαν στενά και υπερασπίστηκαν από κοινού τα δικαιώματα των γυναικών. Αντίστοιχα, η Έμα Γουότσον, ως Πρόεδρος του ΟΗΕ, έδωσε μια ομιλία για τη σημασία του φεμινισμού, που ενέπνευσε τη Μαλάλα Γιουσαφζάι, τη νεαρή Πακιστανή ακτιβίστρια που πυροβολήθηκε από τους Ταλιμπάν επειδή υπερασπιζόταν το δικαίωμα των κοριτσιών στην εκπαίδευση. Έκτοτε οι δυο τους συνεργάζονται, δίνοντας δύναμη σε εκατομμύρια γυναίκες στον κόσμο.

Η γλώσσα της αλληλεγγύης

Στον Ποταμό Σιάο στην επαρχία Χουάν της Κίνας γεννήθηκε η Nushu, η πρώτη γραφή φτιαγμένη από γυναίκες για γυναίκες. Nushu σημαίνει ακριβώς αυτό – γραφή των γυναικών. Τα κείμενα οι γυναίκες τα έγραφαν συχνά σε βεντάλιες, τα ζωγράφιζαν σε αντικείμενα ή τα κεντούσαν στις ζώνες και στα ρούχα τους. Το πιο παλιό δείγμα της Nushu είναι ένα μπρούντζινο νόμισμα, που χρονολογείται γύρω στο 1860 και γράφει «Όλες οι γυναίκες του κόσμου είμαστε μέλη της ίδιας οικογένειας». Η γλώσσα Nushu περνούσε από γενιά σε γενιά, από μητέρα σε κόρη. Κρυφά από τους άντρες. Ήταν ο μόνος τρόπος επικοινωνίας σε μια φεουδαρχική κοινωνία, όπου οι γυναίκες δεν είχαν πρόσβαση στη μόρφωση, δεν είχαν κοινωνικότητα και ζούσαν περιορισμένες στους κλειστούς, ιδιωτικούς χώρους του σπιτιού. Συνήθως έγραφαν για να στείλουν ευχές και μηνύματα φιλίας. Αυτά τα μηνύματα συχνά τα ακολουθούσαν μικρές ιεροτελεστίες όπου τα νέα κορίτσια αντάλλασαν όρκους φιλίας ή γίνονταν «ορκισμένες αδελφές». Μετά τον γάμο τους πήγαιναν να ζήσουν στο σπίτι του άντρα τους και η Nushu ήταν ο μόνος τρόπος να έρθουν σε επαφή μεταξύ τους και να δημιουργήσουν ένα ασφαλές πλαίσιο που τους επέτρεπε κάποια ελευθερία έκφρασης.

Σε μια κοινωνία που απαγόρευε στις γυναίκες να μιλούν για τη λύπη τους, για το πένθος από τις απώλειές τους και για τις δυσκολίες της ζωής τους, η Nushu τούς πρόσφερε τη δυνατότητα να εκφραστούν, να ακουστούν από άλλες γυναίκες και να δημιουργήσουν δεσμούς που τους πρόσφεραν ανυπολόγιστη στήριξη. Ακόμη κι αν έπρεπε να κεντήσουν το μήνυμά τους σε μια ζώνη. Η ανακάλυψη της Nushu έφερε στο φως μια πλευρά της ιστορίας που συνήθως παραμένει άγνωστη – την ιστορία όπως τη βίωνε ο μισός πληθυσμός, ο γυναικείος. Κάποιοι λένε ότι ήταν το πρώτο δείγμα φεμινισμού. Εγώ πιστεύω ότι ήταν μία από τις πολλές εκφάνσεις γυναικείας αλληλοϋποστήριξης. Δεν έχουν μείνει αρκετά δείγματα της Nushu. Πολλά κάπνισαν κατά την Πολιτιστική Επανάσταση του Μάο, γιατί έκρινε ότι αποτελούσαν κομμάτι του παλιού καθεστώτος. Λυπάμαι γι' αυτό. Λυπάμαι όμως περισσότερο για τη γιαγιά μου και για κάθε άλλη γυναίκα που δεν είχε ποτέ της τη δυνατότητα να μάθει την υπέροχη γλώσσα της γυναικείας φιλίας και της γυναικείας αλληλεγγύης. Που δεν ένιωθε ποτέ της ότι η γυναίκα πίσω σου, δίπλα σου, μπροστά σου είναι δικός σου άνθρωπος – μπορεί να σε καταλάβει, να φυλάει τα νώτα σου, να σου κρατά κρυφά το χέρι και να βγαίνει μπροστά να σε υπερασπιστεί. ■

ΠΕΝΤΕ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ

Της ΕΛΕΝΑΣ ΝΤΑΚΟΥΛΑ

Η 8η ΜΑΡΤΙΟΥ είναι η ημέρα αφιερωμένη στη γυναίκα, μια μέρα που υπενθυμίζει τον κορυφαίο ρόλο των γυναικών καθώς και τους αγώνες που έκαναν προκειμένου να διεκδικήσουν και να κατακτήσουν τη θέση και τα δικαιώματά τους στην κοινωνία και τις αυτονόητες για εμάς σήμερα ελευθερίες.

Στην Ελλάδα, υπήρξαν σπουδαίες, δυναμικές, τολμηρές, ταλαντούχες και πρωτοπόρες γυναίκες, που αναγνωρίστηκαν διεθνώς και κατέκτησαν σημαντικά βραβεία για την κοινωνική τους προσφορά και το έργο που άφησαν πίσω τους. Ο κατάλογος είναι μακρύς. Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά μερικές απ' αυτές.

Κατίνα Παξινού (1900-1973)

Η πρώτη Ελληνίδα που τιμήθηκε με το βραβείο Όσκαρ (1944)

Η **Αικατερίνη Κωνσταντοπούλου**, όπως ήταν το πραγματικό της όνομα, γεννήθηκε το 1900 στον Πειραιά από εύπορη οικογένεια. Σπούδασε μουσική και κλασικό τραγούδι στο Ωδείο της Γενεύης, του Βερολίνου και της Βιέννης. Παντρεύτηκε τον βιομήχανο **Γιάννη Παξινό** και απέκτησαν δύο κόρες. Αν και έπειτα από λίγα χρόνια το ζευγάρι χώρισε, η Κατίνα κράτησε το επίθετο του πρώην συζύγου της για το υπόλοιπο της καλλιτεχνικής της διαδρομής.

Οι προσπάθειές της για καριέρα στο λυρικό θέατρο δεν ευοδώθηκαν, κι έτσι το 1929 στράφηκε στο θέατρο πρόζας ως μέλος του θιάσου της **Μαρίκας Κοτοπούλη**, παίζοντας στο έργο «*Η γυμνή γυναίκα*». Στο καμαρίνι του θεάτρου γνώρισε τον **Αλέξη Μινωτή**, συνάντηση η οποία υπήρξε σταθμός ζωής και για τους δύο. Ερωτεύτηκαν, παντρεύτηκαν το 1940 και έζησαν μαζί 44 χρόνια.

Προσχωρώντας και οι δύο στον Συνεταιρικό Θίασο Βεάκη, ερμήνευσαν ρόλους σε σημαντικά έργα του διεθνούς ρεπερτορίου. Με τις δε εμφανίσεις της στη Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου έγινε πασίγνωστη στο εξωτερικό στους ρόλους της **Ηλέκτρας** στο ομώνυμο έργο του Σοφοκλή, της **Γερτρούδης** στον «*Άμλετ*», και η διεθνής της αναγνώριση συνεχίστηκε στην Αμερική με εμφανίσεις στο Μπρόντγουεϊ και στον κινηματογράφο. Το 1944 τιμήθηκε με το **Όσκαρ Β' Γυναικείου Ρόλου** για την ταινία «*Για ποιον χτυπά η καμπάνα*» και το 1949 με το **βραβείο Κοκτό** στο Φεστιβάλ Μπαρίτς για την ερμηνεία της στην ταινία «*Το πένθος ταιριάζει στην Ηλέκτρα*».

Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, η Κατίνα Παξινού και ο Αλέξης Μινωτής συγκρότησαν δικό τους θίασο με τον οποίο και ανέβασαν σπουδαία έργα, όπως ο «*Ματωμένος γάμος*» του Λόρκα, «*Οι παλαιστές*» του Στρατή Καρρά, οι «*Βρικόλακες*» τού Ιψέν. Η τελευταία της παράσταση στο θέατρο ήταν την περίοδο 1971-1972 στο έργο «*Μάνα κουράγιο*» του Μπρεχτ και στον κινηματογράφο στη μοναδική ελληνική ταινία στην οποία έπαιξε, το «*Νησί της Αφροδίτης*» (1969).

Για τη μεγάλη της προσφορά στην τέχνη παρασημοφορήθηκε με τον **Ανώτερο Ταξιάρχη του Βασιλικού Τάγματος Γεωργίου Α'** και με τον **Ανώτερο Ταξιάρχη της Δυτικής Γερμανίας**. Επίσης τιμήθηκε με τον τίτλο της **Αξιωματούχου Γραμματών και Τεχνών της Γαλλίας** και με το **βραβείο «Ιζαμπέλα ντ' Εστε»**.

Πέθανε από καρκίνο στις 22 Φεβρουαρίου του 1973, στην Αθήνα.

MARKA/UNIVERSAL IMAGES GROUP VIA GETTY IMAGES

Η Κατίνα Παξινού
με τον Ιταλό ηθοποιό
Ρενάτο Σαλβατόρι και
τη Γαλλίδα ηθοποιό
Ανί Ζιραντό, στη
Βενετία, το 1960

Καλλιρρόνη Παρρέν (1861-1940)

Η πρώτη Ελληνίδα δημοσιογράφος, εκδότρια και διευθύντρια εφημερίδας. Επίσης ήταν η πρώτη Ελληνίδα που κίνησε το θέμα παραχώρησης ψήφου στις γυναίκες και που τιμήθηκε με τον Αργυρό και τον Χρυσό Σταυρό του Τάγματος του Φοίνικος, ενώ ήταν και η πρώτη Ελληνίδα που κηδεύτηκε δημοσία δαπάνη (1940).

Η Καλλιρρόνη Παρρέν, το γένος Σιγανού, γεννήθηκε στο Ρέθυμνο της Κρήτης και στην ηλικία των 6 ετών εγκαταστάθηκε με την οικογένειά της στην Αθήνα. Σπούδασε στη Σχολή Σουρμελή και στην Ελληνογαλλική Σχολή Jeanne d'Arc στον Πειραιά και το 1878 αποφοίτησε από το Αρσάκειο με δίπλωμα δασκάλας. Αμέσως μετά, διατέλεσε διευθύντρια στο παρθεναγωγείο της ελληνικής κοινότητας της Οδησσού. Επιστρέφοντας στην Αθήνα, ερωτεύτηκε και παντρεύτηκε τον Κωνσταντινιούπολιτη δημοσιογράφο **Ιωάννη Παρρέν**, ιδρυτή και πρώτο γενικό διευθυντή του Αθηναϊκού Πρακτορείου Ειδήσεων. Μέσω αυτού ήρθε σε επαφή με τους πνευματικούς κύκλους της Αθήνας και συναναστρεφόταν με τους λόγιους της εποχής.

Η Καλλιρρόνη Παρρέν αποφάσισε ν’ ασχοληθεί επαγγελματικά με τη δημοσιογραφία, έχοντας την υποστήριξη του συζύγου της. Όπως είχε δηλώσει κάποτε, «*παρακολουθούσα τις συζητήσεις των δημοσιογράφων και σιγά σιγά εξύπνησε μέσα μου και πάλιν ο πόθος να γράψω, όπως αυτοί, όχι μόνον για τον εαυτόν μου αλλά και για τους άλλους*». Ήταν δε μία από τις πρώτες Ελληνίδες φεμινίστριες, μια «*μεγάλη μορφή του υγιούς φεμινισμού*», όπως την είχε αποκαλέσει ο **Γρηγόριος Ξενόπουλος**.

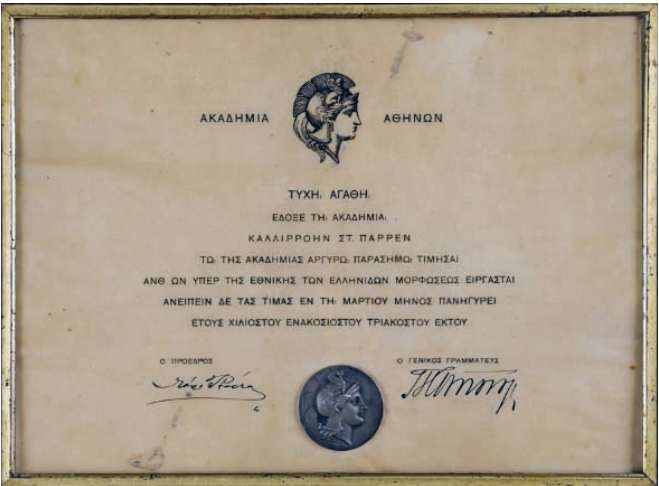
Στις 8 Μαρτίου του 1887 άρχισε να εκδίδει την εβδομαδιαία εφημερίδα *Εφημερίς των Κυριών*, το πρώτο γυναικείο έντυπο στην ελληνική επικράτεια, το οποίο συντασσόταν αποκλειστικά από γυναίκες για γυναίκες. Ο στόχος ήταν η αφύπνισή τους και η επαφή τους με τα φεμινιστικά κινήματα και προβληματισμούς που ήδη απασχολούσαν τις γυναίκες των κρατών της δυτικής Ευρώπης. Η εφημερίδα, αν και θεωρήθηκε ιδιαίτερα ριζοσπαστική για τη συντηρητική κοινωνία της εποχής, συνέχισε να εκδίδεται για 30 χρόνια, μέχρι το 1917, που η κυκλοφορία της διακόπηκε από το ταραγμένο πολιτικό κλίμα. Η δε Καλλιρρόνη Παρρέν το 1918 εκτοπίστηκε στην Ύδρα, «*διά τας πολιτικές της πεποιθήσεις*».

Το 1911 η Καλλιρρόνη Παρρέν ίδρυσε το Λύκειον των Ελληνίδων στο πρότυπο των ευρωπαϊκών Λυκείων-Λεσχών (Lyceum Clubs), με βασικούς στόχους την προάσπιση των δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών της γυναίκας, καθώς και τη διατήρηση και ανάδειξη των ελληνικών εθίμων και παραδόσεων ως μέρος της εθνικής κληρονομιάς. Το 1921, πρωτοστάτησε στη συγκέντρωση υπογραφών Ελληνίδων με αίτημα την παροχή δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες, πετυχαίνοντας και τη θετική τοποθέτηση του πρωθυπουργού **Δ. Γούναρη**.

Για τους αγώνες της για τη χειραφέτηση και την επαγγελματική εκπαίδευση των γυναικών, για την κοινωφελή και εθνοφελή της δράση, για το πλούσιο και ποικίλο συγγραφικό της έργο, με βασικό πάντα θέμα τη θέση της γυναίκας, τιμήθηκε με τον **Αργυρό** και τον **Χρυσό Σταυρό του Τάγματος του Φοίνικος** από τους βασιλείς Κωνσταντίνο και Γεώργιο Β΄ το 1921 και το 1936 αντιστοίχως. Πέθανε στις 16 Ιανουαρίου 1940. Το 1992, ο Δήμος Αθηναίων τίμησε τη μνήμη της, τοποθετώντας προτομή της στο Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών, αριστερά της εισόδου, προ των μεγάλων μαυσωλείων.

Καλλιρρόνη Παρρέν (φωτογραφία από το site του Λυκείου των Ελληνίδων)

Διάκριση της Καλλιρρόνης Παρρέν (φωτογραφία από το site του Λυκείου των Ελληνίδων)

Η προτομή της Καλλιρρόνης Παρρέν στο Α΄ Νεκροταφείο

Ελένη Σκούρα (φωτογραφία από το ντοκιμαντέρ «Πολιτικές ιστορίες της Θεσσαλονίκης»)

Ελένη Σκούρα (1896-1991)

Η πρώτη Ελληνίδα βουλευτρια

Η Ελένη Σκούρα, το γένος Παπαχρήστου, γεννήθηκε στον Βόλο. Λίγα χρόνια αργότερα, εγκαταστάθηκαν οικογενειακώς στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε φωνητική μουσική και το 1950 πήρε το πτυχίο της από τη Νομική Σχολή. Άρχισε τη δικηγορική της σταδιοδρομία μαζί με τον δικηγόρο σύζυγό της, **Δημήτρη Σκούρα**.

Κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου και της Κατοχής, ανέπτυξε πολυσχιδή κοινωφελή και πατριωτική δράση, ενώ το καλοκαίρι του 1942 συνελήφθη από τους Γερμανούς και φυλακίστηκε μαζί με τον σύζυγό και τον αδελφό της. Για την προσφορά της στην πατρίδα αλλά και το μεγάλο κοινωφελές της έργο τιμήθηκε από τον βασιλιά Παύλο με το στρατιωτικό **Μετάλλιο Εξαιρέτων Πράξεων** καθώς και με τον **Ταξιάρχη του Βασιλικού Τάγματος Ευποιίας**.

Στον χώρο της πολιτικής εμφανίστηκε το 1951, όταν ανέλαβε το τμήμα γυναικών του Ελληνικού Συναγερμού στη Θεσσαλονίκη, εν όψει και της παροχής του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις γυναίκες. Ο νόμος ψηφίστηκε στις 30/07/1952. Όπως έλεγε η ίδια, δεν είχε βλέψεις για τη Βουλή, αλλά από ένα δυσάρεστο, τυχαίο γεγονός βρέθηκε υποψήφια. Έναν μήνα μετά τη θριαμβευτική νίκη του Ελληνικού Συναγερμού του Αλ. Παπάγου στις εκλογές του Νοεμβρίου 1952, πέθανε ο συναγερμικός βουλευτής Θεσσαλονίκης, ιατρός Β. Μπακονίκας και, ελλείψει επιλαχόντος, προκηρύχθηκε επαναληπτική εκλογή στη συγκεκριμένη περιφέρεια στις 18 Ιανουαρίου 1953.

Ο **Αλέξανδρος Παπάγος** όρισε υποψήφια την Ελένη Σκούρα, το ΕΠΕΚ τη Βιργινία Ζάννα (κόρη της Πηνελόπης Δέλτα και γιαγιά του πρώην πρωθυπουργού Α. Σαμαρά) και η ΕΔΑ τον Ι. Πασαλιδή. Την έδρα κέρδισε η Ελένη Σκούρα, η οποία αμέσως μετά την εκλογή της δήλωσε: «*Θα προσπαθήσω να πράξω παν το δυνατόν διά να φανώ ανταξία της εμπιστοσύνης των ψηφοφόρων μου, τους οποίους θερμώς ευχαριστώ. Γνωρίζω ότι, ως πρώτη και μοναδική γυναίκα εις την Βουλὴν ἔχω μεγάλας ευθύνas και πολλά καθήκοντα. Είναι πολλά εκείνα που πρέπει να πράξωμεν υπέρ των Ελληνίδων, ιδίως εις τον τομέα της κοινωνικής μερίμνης*». Δημιουργήθηκε δε τότε ένα θέμα ως προς το ποιος είναι ο δόκιμος τρόπος προσφώνησής της: κυρία βουλευτίδα (εκ του βουλευτίς, βουλευτίδας) ή κυρία βουλευτίς, όπως επέβαλλε η ισότητα των δύο φύλων. Στις 31 Ιανουαρίου, κατά την ορκωμοσία της και εν μέσω θερμών χειροκροτημάτων, ο πρόεδρος **Μακρόπουλος** εξέφρασε «*την βαθειάν χαρά του Σώματος, διότι υποδεχόμεθα εν τω εθνικῷ τούτῳ συνεδρίῳ την πρώτην βουλευτίδα των Ελλήνων*». Ήταν η πρώτη εκλεγμένη γυναίκα στην ιστορία του ελληνικού κοινοβουλίου, γεγονός πρωτόγνωρο για εκείνα τα χρόνια, αλλά, όπως αναφέρει η ίδια, όλοι οι βουλευτές την είχαν περιβάλει με μεγάλη αγάπη και την είχαν στα «όπα όπα».

Παρέμεινε βουλευτής έως το 1956 και κατά τη διάρκεια της θητείας της ήταν ιδιαίτερα δραστήρια και ενεργή, κυρίως στους τομείς των κοινωνικών ανισοτήτων και των γυναικείων θεμάτων. Θεωρήθηκε δε ως η ευεργέτιδα των χωροφυλάκων όταν κατάφερε να καταργηθεί ένας νόμος που τους απαγόρευε να παντρευτούν πριν συμπληρώσουν το 45ο έτος της ηλικίας τους.

Λόγω του ότι δεν συμπλήρωσε 4 χρόνια θητείας στο κοινοβούλιο, δεν δικαιούταν σύνταξη. Όταν πέθανε ο σύζυγός της, η Πολιτεία της είχε υποσχεθεί τιμητική σύνταξη, η οποία όμως ποτέ δεν της χορηγήθηκε. Στα τελευταία χρόνια της ζωής της, οικονομικές δυσκολίες την ανάγκασαν να πουλήσει τα παράσημά της ώστε να εισαχθεί, έπειτα από παρέμβαση του μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Παντελεήμονα, στο Χαρίσειο Γηροκομείο. Βαριά άρρωστη, μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ, όπου άφησε την τελευταία της πνοή στις 4 Φεβρουαρίου 1991. Αξίζει να αναφερθεί ότι, έναν χρόνο πριν πεθάνει, η Πολιτεία της έστειλε 5.000 δραχμές, ωστόσο εκείνη τα επέστρεψε. Μετά τον θάνατό της, προσφέρθηκε από την Πολιτεία κηδεία δημοσία δαπάνη, αλλά τα ανίψια της δεν το δέχτηκαν, παρά μόνο η ταφή της να γίνει με τιμές υπουργού. Ο Δήμος Βόλου, για τη συνολική της προσφορά, έχει στήσει προτομή της στο προαύλιο του δημαρχείου της πόλης.

Μια γυναικεία ιστορία επιτυχίας στον απαιτητικό χώρο της κυβερνοασφάλειας

Ο χώρος της κυβερνοασφάλειας είναι ένας μάλλον «ανδροκρατούμενος» χώρος. Ποια ήταν η πρόκληση που σας έκανε να ασχοληθείτε με αυτόν; Ο χώρος της τεχνολογίας, ιδιαίτερα της κυβερνοασφάλειας, παραδοσιακά κυριαρχείται από άνδρες, αλλά βλέπουμε μια σταδιακή στροφή. Οι γυναίκες φέρνουν νέες προοπτικές και προσεγγίσεις επίλυσης προβλημάτων, που είναι κρίσιμες σε τομείς όπως η πληροφορική, όπου η διαφορετικότητα οδηγεί σε πιο καινοτόμες και αποτελεσματικές λύσεις.

Σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, υπάρχει έντονη προώθηση των γυναικών στο STEM και είχα την τύχη να κερδίσω πολλά βραβεία που στοχεύουν στο να εμπνεύσουν περισσότερες γυναίκες ώστε να μπουν στον χώρο. Πριν από λίγους μήνες επισκέφτηκα ένα λύκειο όπου μερικά νεαρά κορίτσια εξέφρασαν ενδιαφέρον για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, αλλά παραδέχθηκαν ότι αποθαρρύνονταν και μάλιστα εκφοβίστηκαν επειδή ήθελαν να την ακολουθήσουν ως καριέρα. Ένα από τα μεγαλύτερα κενά που αντιμετωπίζουμε είναι η έλλειψη ορατών προτύπων στον κλάδο. Πρέπει να δείξουμε ότι η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο είναι ένα πεδίο για όλους ανεξαρτήτου φύλου.

Ως νέα γυναίκα, αλλά με μεγάλη ήδη εμπειρία και σημαντικές διακρίσεις στον χώρο, τι θα συμβουλευάτε άλλες γυναίκες; Να ασχοληθούν με τον τομέα της ασφάλειας πληροφοριών; Και γιατί; Εννοείται! Ωστόσο, πρέπει επίσης να θυμόμαστε ότι ο στόχος δεν είναι να προωθήσουμε τις γυναίκες στην τεχνολογία απλώς και μόνο επειδή είναι γυναίκες. Αυτό θα δημιουργούσε μια άλλη μορφή ανισότητας. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι ταλέντο – ανεξαρτήτως φύλου. Ο στόχος θα πρέπει να είναι στην άρση του στερεότυπου ότι η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο είναι μόνο για εκείνους που έχουν τεχνική κατάρτιση, ξέρουν πώς να κωδικοποιούν ή ταιριάζουν στην εικόνα του «hacker in a hoodie». Η κυβερνοασφάλεια είναι ένας ποικίλος τομέας, με ρόλους που κυμαίνονται από την παροχή συμβουλών έως τις πωλήσεις, και υπάρχει μια θέση για όλους, ανεξάρτητα από το υπόβαθρο ή το σύνολο δεξιοτήτων τους.

Στη μέχρι τώρα διαδρομή σας, από τα φοιτητικά σας κιόλας χρόνια, βιώσατε διακρίσεις λόγω του φύλου σας; Αισθανθήκατε ποτέ κάποιος να μην πιστεύει στις δυνατότητές σας, πριν συνεργαστεί μαζί σας, μόνο και μόνο λόγω φύλου; Δεν θα το έλεγα! Σίγουρα θέλει περισσότερη προσπάθεια για να αποδείξεις την αξία και τις γνώσεις σου, όμως, ειδικά στο εξωτερικό, δεν αισθάνθηκα ποτέ τέτοια διάκριση. Στην Ελλάδα ίσως τα πράγματα είναι λίγο διαφορετικά, αφού, βάσει ερευνών, μία στις δύο γυναίκες έχει βιώσει προκατάληψη ή διάκριση λόγω φύλου, επηρεάζοντας την επαγγελματική της εξέλιξη. Όμως παρά τις προκλήσεις, εάν έχεις επιμονή, υπομονή και τις απαραίτητες τεχνικές δεξιότητες, έχουμε παραδείγματα γυναικών που ηγούνται με επιτυχία σε έναν απαιτητικό και παραδοσιακά ανδροκρατούμενο τομέα.

Ζούμε στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης και κανείς δεν γνωρίζει σε ποια επίπεδα θα φτάσει η τεχνολογία στο μέλλον. Πώς θα μπορούσε να ενισχυθεί η συμμετοχή περισσότερων γυναικών στον μεγάλο αυτό κόσμο της τεχνολογίας; Η ενίσχυση της συμμετοχής περισσότερων γυναικών στον κόσμο της τεχνολογίας – και ειδικότερα στην Τεχνητή Νοημοσύνη και την κυβερνοασφάλεια – απαιτεί μια πολυδιάστατη προσέγγιση. Πιο συγκεκριμένα:

1. Εκπαίδευση και πρώιμη εξοικείωση με την τεχνολογία

- Ενθάρρυνση των κοριτσιών να ασχοληθούν με STEM (Επιστήμη, Τεχνολογία, Μηχανική, Μαθηματικά) από μικρή ηλικία.
- Ενταξη μαθημάτων κώδικα και κυβερνοασφάλειας στα σχολεία, με έμφαση στην προσέλκυση κοριτσιών.

Η **Κατερίνα Τασιοπούλου**, διευθύνουσα σύμβουλος της εταιρείας ThreatScene, δείχνει στις γυναίκες τον δρόμο προς έναν κλάδο που παραδοσιακά κυριαρχείται από άνδρες

Του ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΟΛΛΙΑ

• Υποτροφίες και προγράμματα στήριξης για γυναίκες που θέλουν να σπουδάσουν τεχνολογία.

2. Πρότυπα και μέντορες

- Η ύπαρξη επιτυχημένων γυναικών στον κλάδο ως πρότυπα μπορεί να εμπνεύσει τις νέες γενιές.
- Δημιουργία δικτύων mentoring, όπου έμπειρες γυναίκες θα καθοδηγούν τις νεότερες.

3. Υποστήριξη από εταιρείες

- Εταιρείες τεχνολογίας πρέπει να εφαρμόσουν στρατηγικές ισότητας, όπως ίσες ευκαιρίες πρόσληψης και προαγωγών.

- Υποστήριξη γυναικών με ευέλικτα ωράρια, προγράμματα επανένταξης μετά από άδειες μητρότητας, και ασφαλείς εργασιακούς χώρους.

4. Αλλαγή της κουλτούρας στον χώρο της τεχνολογίας

- Μείωση των προκαταλήψεων που συνδέουν την τεχνολογία με ανδρικά στερεότυπα.
- Προβολή της γυναικείας συμβολής σε καινοτομίες και ερευνητικά επιτεύγματα.

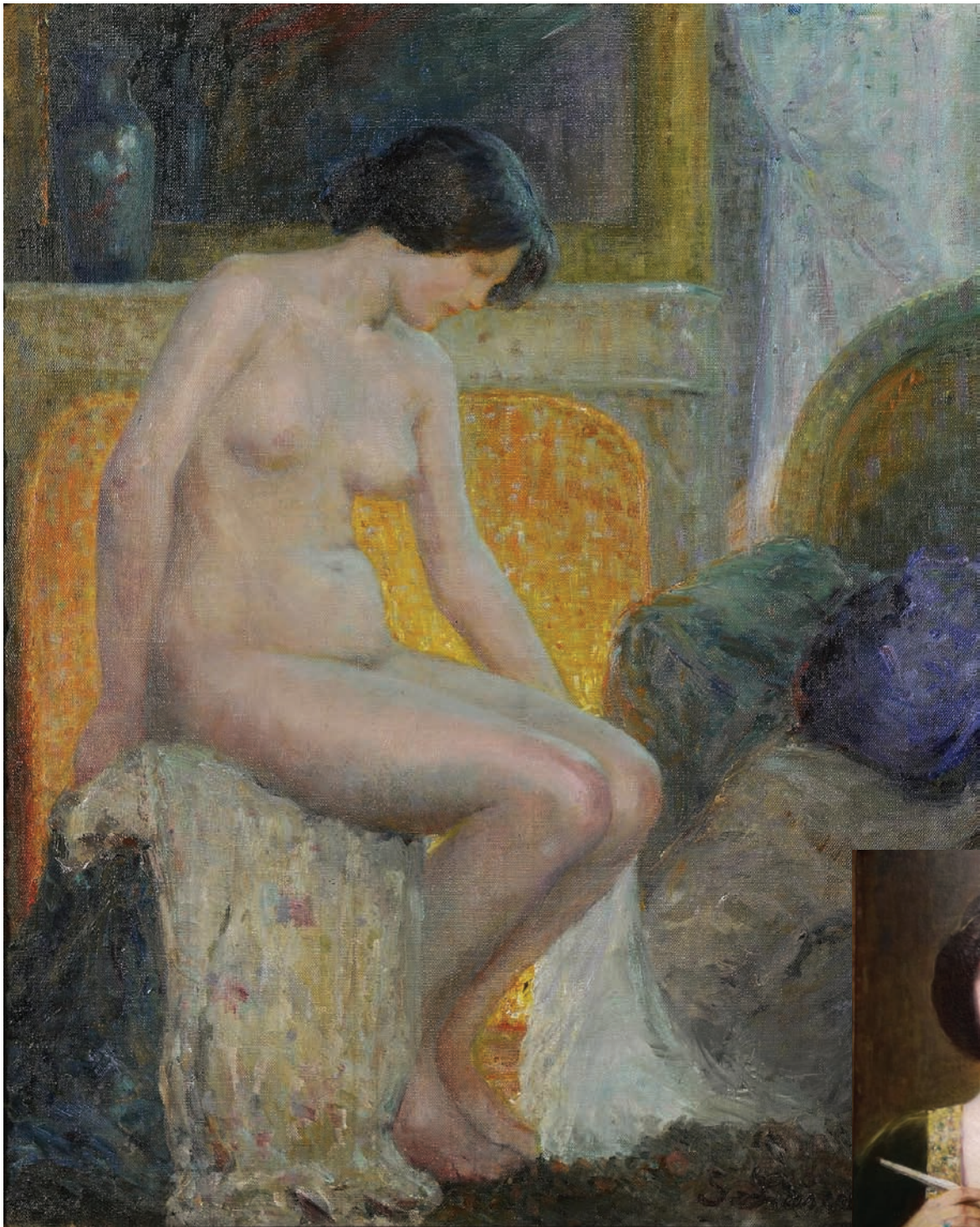
Η αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στην Τεχνητή Νοημοσύνη και την τεχνολογία δεν είναι μόνο θέμα ισότητας – είναι και θέμα εξέλιξης, καθώς η πολυμορφία οδηγεί σε πιο δίκαιες και καινοτόμες τεχνολογικές λύσεις.

Είστε ειδική στην κυβερνοασφάλεια. Ποιες είναι οι διεθνείς τάσεις γύρω από αυτήν; Στην Ελλάδα σε τι επίπεδο βρισκόμαστε; Τις αποδίδουμε τη σημασία που θα έπρεπε; Αν και η Ελλάδα έχει κάνει σημαντικά βήματα στην ενίσχυση της άμυνάς της στον κυβερνοχώρο τα τελευταία χρόνια, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Το ταχέως εξελισσόμενο τοπίο απειλών στον κυβερνοχώρο απαιτεί όχι μόνο ισχυρές πολιτικές αλλά και προσήλωση, καθώς και εκ των προτέρων δεσμεύσεις τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα.

Μια σημαντική ανησυχία είναι η τάση ορισμένων οργανισμών να βασίζονται υπερβολικά σε κυβερνητικούς φορείς μετά από μια παραβίαση. Σε αυτή την περίπτωση, δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως εναλλακτική λύση όταν συμβαίνουν περιστατικά. Οι επιχειρήσεις πρέπει να αναλάβουν την πλήρη ευθύνη για τα δικά τους μέτρα κυβερνοασφάλειας. Το να βασίζεσαι αποκλειστικά στην κρατική παρέμβαση μετά την παραβίαση δεν είναι ούτε βιώσιμο ούτε αποτελεσματικό.

Ως χώρα, πρέπει να βοηθήσουμε τους οργανισμούς –ιδιαίτερα τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις– να κατανοήσουν τις επιπτώσεις κανονισμών όπως η Οδηγία NIS2, δηλαδή την Οδηγία για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών 2. Πολλές επιχειρήσεις δεν γνωρίζουν τι συνεπάγεται το NIS2 και πώς τις επηρεάζει. Η αντιμετώπιση αυτού του κενού είναι ζωτικής σημασίας, ιδίως επειδή οι τεχνικοί πόροι είναι περιορισμένοι. Πρέπει να κάνουμε τις έννοιες της κυβερνοασφάλειας προσίτες σε μη εξειδικευμένους ανθρώπους, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις. Η ελληνική αγορά δεν διαθέτει σήμερα δυνατότητες αντιμετώπισης συμβάντων στην κλίμακα που πραγματικά χρειάζεται. Στην ThreatScene δεσμευόμαστε να δημιουργήσουμε μια σημαντική μονάδα απόκρισης συμβάντων εδώ στην Ελλάδα, με πρότυπο τα επιτυχημένα πλαίσια που είχα αναπτύξει και για την IBM. Στόχος μας είναι να δημιουργήσουμε μια ομάδα αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, που μπορεί να παρέμβει όταν οι εταιρείες τη χρειάζονται περισσότερο – κατά τη διάρκεια μιας κρίσης.

Τελικά, αυτό που λείπει από την ελληνική αγορά είναι μια πραγματικά προληπτική προσέγγιση τόσο για τις δοκιμές διείσδυσης όσο και για την απόκριση συμβάντων. Αυτές οι δύο υπηρεσίες αποτελούν κρίσιμους πυλώνες της κυβερνοασφάλειας και πιστεύουμε ότι, εστιάζοντας στην ενίσχυση αυτών των προσφορών, μπορούμε να έχουμε σημαντικό αντίκτυπο στη συνολική στάση των ελληνικών οργανισμών ως προς την κυβερνοασφάλεια. •

«Εμπρός στο τζάκι»,
έργο της Σοφίας
Λασκαρίδου,
1910 - 1912

Σοφία Λασκαρίδου (1876-1965)

Η πρώτη Ελληνίδα που φοίτησε στη Σχολή Καλών Τεχνών

Η Σοφία Λασκαρίδου γεννήθηκε στην Αθήνα και μεγάλωσε σε πλούσιο, αστικό και συγχρόνως καλλιτεχνικό περιβάλλον, περιτριγυρισμένη από σημαντικούς ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών της εποχής. Οι γονείς της, αναγνωρίζοντας την κλίση της στη ζωγραφική, φρόντισαν να κάνει ιδιαίτερα μαθήματα στο σπίτι και, ήδη από την ηλικία των 20 ετών περίπου, συμμετείχε σε εκθέσεις. Φοίτησε στη Σχολή Καλών Τεχνών, αφού ικανοποιήθηκε το αίτημά της προς τον **Βασιλιά Γεώργιο Α΄** για την ψήφιση νόμου που να επιτρέπει την εισαγωγή γυναικών στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πολυτεχνείου. Με την κίνησή της αυτή η Λασκαρίδου ουσιαστικά ξεκίνησε το κίνημα του φεμινισμού στην Ελλάδα, ανοίγοντας στις Ελληνίδες νέους ορίζοντες και δικαιώμα στην ανώτατη εκπαίδευση. Διατηρούσε στενή φιλία με την επίσης ταλαντούχα συνάδελφό της **Θάλεια Φλωρά** και είχαν χαρακτηριστεί ως «η Κοτοπούλη και η Κυβέλη της ελληνικής ζωγραφικής». Αποφοιτώντας από την ΑΣΚΤ, με τη φήμη της να έχει απογειωθεί χάρη σε πολλές συμμετοχές σε δεκάδες εκθέσεις, κέρδισε μια υποτροφία του Μπότσειου Κληροδοτήματος για το Μόναχο. Τα χρόνια που ακολούθησαν, ολοκλήρωσε τις σπουδές της στην Academie de la Grande Chaumiere στο Παρίσι, έλαβε μέρος σε πολλές εκθέσεις στο Σαλόνι των Γάλλων καλλιτεχνών και αυτό των Ανεξάρτητων και το 1916 επέστρεψε οριστικά στην Ελλάδα. Αφιερώθηκε στην τέχνη, διδάσκοντας ζωγραφική στη Σχολή Νηπιαγωγών στην Καλλιθέα, την οποία είχε ιδρύσει η μητέρα της, ενώ παράλληλα ανέπτυξε σπουδαία ανθρωπιστική δράση. Έζησε έναν παράφορο έρωτα με τον λογοτέχνη **Περικλή Γιαννόπουλο**, η αυτοκτονία του οποίου στη θάλασσα του Σκαραμαγκά τάρaxe την αθηναϊκή κοινωνία τον Απρίλιο του 1910 και μάλιστα οδήγησε και την ίδια σε μια αποτυχημένη απόπειρα, από την οποία την έσωσε η μητέρα της. Το 1953, η Σοφία Λασκαρίδου βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών για το σύνολο της καλλιτεχνικής της δημιουργίας. Τα τελευταία χρόνια της ζωής της έζησε αποτραβηγμένη στο σπίτι της στην Καλλιθέα, το οποίο δώρισε στον Δήμο και σήμερα εκεί στεγάζει τη Δημοτική Πινακοθήκη Καλλιθέας. Πέθανε λίγο πριν κλείσει τα ενενήντα, στις 13 Νοεμβρίου του 1965.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Γαλάτεια Σαράντη
από την εκπομπή
της ΕΡΤ «**ΜΟΝΟΓΡΑΜ-
ΜΑ**», 28 Δεκεμβρίου
2009

Γαλάτεια Σαράντη (1920-2009)

Η πρώτη γυναίκα ακαδημαϊκός στην Ελλάδα

Γεννήθηκε στην Πάτρα. Ήταν το τέταρτο παιδί του Τρύφωνα και της Ελένης Σαράντη. Αποφοίτησε από το Αρσάκειο Πατρών και συνέχισε τις σπουδές της στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά με τα νομικά δεν ασχολήθηκε ποτέ, καθώς πολύ νωρίς την κέρδισε η συγγραφή και αφιερώθηκε σ' αυτήν. Όπως έλεγε η ίδια χαρακτηριστικά «όταν δεν γράφω, δεν είμαι ευτυχής». Το πρώτο της διήγημα, «*Το κάστρο*», δημοσιεύτηκε στη *Νέα Εστία*, το 1945, και αυτό ήταν η απαρχή ενός πλούσιου και σημαντικού συγγραφικού έργου με νουβέλες, μυθιστορήματα, διηγήματα, θεατρικά έργα και βιβλία για παιδιά, για το οποίο τιμήθηκε με πλήθος λογοτεχνικών διακρίσεων (βραβείο της «Ομάδας των 12», Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος, Κρατικό Βραβείο Διηγήματος, Βραβείο Ιδρύματος Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών, Βραβείο Παιδικού Μυθιστορήματος του Ι.Δ. Κολλάρου). Έργα της έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, γερμανικά, ιταλικά, ρωσικά, σουηδικά, ουγγρικά, ρουμανικά, πολωνικά, ισπανικά.

Συνεργάστηκε με λογοτεχνικά περιοδικά, καθώς και με κρατικό ραδιόφωνο σε λογοτεχνικές εκπομπές. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Εθνικής Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, της Πολιτιστικής Ένωσης Ελληνίδων, μέλος της διοικούσας επιτροπής του Ιδρύματος Κωστή Παλαμά, γεν. γραμματέας της Στέγης Γραμμάτων και Καλών Τεχνών, καθώς και σε άλλα επιστημονικά και λογοτεχνικά σωματεία. Παντρεύτηκε τον δικηγόρο **Σταύρο Πατσούρη** και απέκτησαν δύο παιδιά, τον γνωστό αρχιτέκτονα και γλύπτη **Αλέξανδρο Πατσούρη** (1955-1998) και τον καθηγητή ιατρικής **Στράτη Πατσούρη**. Το 1997 αναγορεύτηκε τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Το 2005 τιμήθηκε με το παράσημο του **Ανώτατου Ταξίαρχου του Τάγματος του Φοίνικος**. **Α**

**Πορτρέτο της Σοφίας
Λασκαρίδου,**
έργο της
Θάλειας Φλωρά-
Καραβία

JOHNNIE WALKER

THE SWEETER SIDE OF BLACK

NEW
JOHNNIE
WALKER
BLACK *Ruby*

www.apolafste.ypefthina.eneap.gr

Απολαύστε υπεύθυνα

MARIA Rolls

Η TikTok πλευρά της ΤΕΤ

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΜΠΟΣΟΥ

Η Maria Rolls, ή αλλιώς **Μαρία Χατζιωάννου**, είναι μια διαφορετική influencer. Δεν διαφημίζει προϊόντα, δεν κάνει giveways και δεν εμφανίζεται σε διαφορετικό event κάθε βράδυ. Για την ακρίβεια, δεν εμφανίζεται σχεδόν πουθενά, καθώς η τετραπληγία της αλλά και οι συνθήκες προσβασιμότητας και συμπεριληψης στην Ελλάδα δεν της επιτρέπουν να κάνει πολλά έξω από το δωμάτιό της. Κι όμως, την ακολουθεί ένα πιστό, φανατικό κοινό χιλιάδων ανθρώπων, διότι, μέσω του περιεχομένου της στα social media, σε κάποιους χαρίζει ασταμάτητο γέλιο, σε άλλους δίνει δύναμη και σε μερικούς τροφή για σκέψη και προβληματισμό, σχετικά με όλα όσα αφορούν την καθημερινότητα ενός ανθρώπου με αναπηρίες.

«**Παραδόξως, δεδομένων των συνθηκών**, μπορώ να πω ότι ψυχολογικά είμαι αρκετά καλά. Γελάω πάρα πολύ, κι αυτό οφείλεται σε κάποιους συγκεκριμένους ανθρώπους. Υπάρχουν βέβαια οι στιγμές που ξενερώνω και απελπίζομαι, κυρίως όταν βγαίνω έξω και κλείνει η φωνή μου, με αποτέλεσμα να μην μπορώ να εκφραστώ και να εκτονωθώ με τον τρόπο που θέλω. Εκεί σπάζομαι αρκετά, γιατί λέω: “Ρε γαμώτο, δεν μπορώ να κουννηθώ, ε όχι και να μην μπορώ να μιλήσω, κάπου ώπα!”. Αν δεν αντιμετωπίζα πρόβλημα με τη φωνή μου, θα ήμουν πολύ καλύτερα ψυχολογικά. Πλέον έχω αποδεχτεί την εικόνα μου. Στην αρχή είχα κόμπλεξ, αλλά νομίζω ότι έχω κάνει τεράστια βήματα στο κομμάτι αυτό».

Δεν ήταν όμως πάντα έτσι. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αθήνα, πριν από 34 χρόνια, σπούδασε στο τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του ΕΚΠΑ και τραγουδούσε σε διάφορα ροκ μουσικά σχήματα, ώπου, λίγο πριν αποφοιτήσει, εμφανίστηκε στη ζωή της η σκλήρυνση κατά πλάκας και τα 6 τελευταία χρόνια περίπου είναι τετραπληγική και ζει με τη μητέρα της.

«**Το 2011 είχα το πρώτο σύμπτωμα**, το οποίο ήταν οπτική νευρίτιδα, δηλαδή ξύπνησα και ξαφνικά δεν έβλεπα από το αριστερό μου μάτι. Ήμουν διακοπές, οπότε γύρισα εσπευσμένα στην Αθήνα. Έκανα μαγνητικές και μου είπαν ότι πιθανόν αυτό το σύμπτωμα να ήταν σημάδι σκλήρυνσης κατά πλάκας. Νοσηλεύτηκα για κάποιο διάστημα και μου χορηγήθηκε ενδοφλέβια κορτιζόνη. Σταδιακά η όρασή μου επανήλθε. Έκτοτε έκανα κάθε χρόνο μαγνητικές, χωρίς όμως να με παρακολουθεί συστηματικά νευρολόγος. Δεν είχα κανένα άλλο σύμπτωμα, ώπου το 2014 άρχισαν τα μουδιασμένα στα πόδια. Τότε ήταν που μπήκε η σφραγίδα της σκλήρυνσης και ξεκίνησα φαρμακευτική αγωγή. Θυμάμαι χαρακτηριστικά ότι για ένα χρονικό διάστημα πήγαινα στο νοσοκομείο το πρωί για να μου χορηγήσουν ενδοφλέβια κορτιζόνη, και μετά, με την πεταλούδα στο χέρι, στη σχολή, νιώθοντας τα πόδια μου μουδιασμένα.

«**Τον πρώτο καιρό που εκδηλώθηκε η νόσος**, είχα εξάρσεις και υφέσεις συμπτωμάτων, τα οποία σε διάστημα κάποιων ημερών υποχωρούσαν. Πλέον η μορφή της νόσου μου είναι τέτοια ώστε υπάρχει μια αργή, σταθερή και σταδιακή επιδείνωση, χωρίς εκδήλωση συμπτωμάτων. Φαίνεται να έχει σταθεροποιηθεί, για την ώρα τουλάχιστον, γιατί ποτέ δεν μπορείς να ξέρεις με απόλυτη σιγουριά ποια μπορεί να είναι η εξέλιξή της. Γενικότερα, πάντως, είναι μια απρόβλεπτη νόσος. Πέρα από την κινητική βλάβη που έχω, έχει επηρεάσει και την ομιλία μου. Ειδικά όταν βρίσκομαι στο αμαξίδιο ζορίζομαι, ενώ όταν είμαι στο κρεβάτι μιλάω πολύ πιο άνετα».

Στα βίντεό της θα δει κανείς σπαρταριστά σκετσάκια με πρωταγωνίστρια την ίδια, σε σκηνές της καθημερινότητάς της: Τι γίνεται όταν δίνει εντολή στη Siri για ξυπνητήρι αλλά εκείνη δεν ανταποκρίνεται; Όταν τη γυροφέρνει ένα κουνούπι αλλά εκείνη δεν μπορεί να κάνει κάτι γι' αυτό; Όταν της ζητούν να υπογράψει στην τράπεζα; Όταν χτυπά το 112 αλλά είναι μόνη στο σπίτι;

«**Όταν μου ήρθε η ιδέα να ξεκινήσω αυτά τα βίντεο**, βρισκόμουν σε μια συναισθηματικά έντονα φορτισμένη περίοδο της ζωής μου. Ήθελα να αφοσιωθώ σε κάτι για να ξεχαστώ και παράλληλα να περνάω καλά. Σκέφτηκα ότι θα είχε πολλή πλάκα να γυρίζουμε σε βίντεο όσα αντιμετωπίζω ως άτομο με αναπηρία. Ποτέ δεν τα πήγαινα ιδιαίτερα καλά με την έκθεση, παρ' όλο που τραγουδούσα και είχα κοινό απέναντί μου. Φαντάσου, δεν είχα καν Instagram και TikTok μέχρι και πέρυσι τον Μάιο, όταν φτιάξαμε το Maria Rolls και ανέβασα το πρώτο μου βίντεο. Θεωρώ ότι είναι κάτι πρωτοποριακό αυτό που κάνουμε. Ο κόσμος δεν έχει συνηθίσει να βλέπει άτομα με τόσο βαριά αναπηρία να τσαλακώνουν με τέτοιο τρόπο την εικόνα τους. Μ' αρέσει πάρα πολύ να αυτοσαρκάζομαι και να σατιρίζω την αναπηρία μου».

ραπληγίας

Η θεραπευτική αξία του γέλιου είναι γνωστή στην περίπτωση των βίντεο της Μαρίας, όμως πρώτα γελάς και μετά δαγκώνεσαι – αυτό είναι που θέλει και να πετύχει. Να σου δείξει πως η ζωή είναι πολύ μικρή για να τα παίρνεις όλα σοβαρά και κατάκαρδα. Έτσι έφτασε να δημιουργεί περιεχόμενο με πραγματική σάτιρα στη φιλόξενη κοινότητα του ελληνικού TikTok, που στην πραγματικότητα δεν είναι εύπεπτο για όλους.

«Όσο κι αν ακούγεται περίεργο, τα μεγαλύτερα γέλια τα έχω ρίξει μετά την αναπηρία μου, κι ενώ νοσηλευόμουν στο νοσοκομείο για έναν μήνα. Βέβαια, παρ' όλο που δεν έχω κανέναν έλεγχο κινήσεων από τον λαιμό και κάτω – πράγμα το οποίο φυσικά είναι μια δύσκολη συνθήκη από μόνο του –, δεν έχω πόνους. Αν δεν ήταν έτσι, δεν ξέρω αν θα είχα την ίδια όρεξη ή αν ο πόνος θα λειτουργούσε ως ανασταλτικός παράγοντας. Το χιούμορ για μένα είναι σωτήριο. Το μαύρο χιούμορ ανέκαθεν είχε πρωταγωνιστικό ρόλο στη ζωή μου και μετά την αναπηρία μου ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο. Όσο περισσότερο σατιρίζεις σοβαρές καταστάσεις, τόσο περισσότερο τις αποδυναμώνεις. Οί Έλληνες έχουν μαύρο χιούμορ, αν κρίνω από την απήχηση που έχει το κανάλι.

»Ανήκω σε εκείνους που πιστεύουν ότι η σάτιρα και η κωμωδία δεν πρέπει να έχουν όρια. Αν αποκλείσουμε κάτι ή κάποιους από τη σάτιρα, αυτό μπορεί να έχει ένα domino effect, οδηγώντας μελλοντικά στον αποκλεισμό ολόένα και περισσότερων κατηγοριών, ώσπου να καταλήξουμε μόνο στα “safe jokes”, τα οποία σταδιακά θα ακούγονται παρωχημένα. Η σάτιρα έχει σκοπό να αφυπνίσει, να ενοχλήσει, να προβοκάρει, να σοκάρει, να προβληματίσει και να ταρακουνήσει σκέψεις και συνειδήσεις. Είναι αδύνατον να είναι όλοι ικανοποιημένοι. Πάντα θα υπάρχει κάποιος ή κάποιιοι που θα παρεξηγηθούν».

Έρχεται η στιγμή που ακόμα και η σάτιρα μπαίνει σε στεγανά, καταλήγουμε με τη Μαρία. Η θρησκεία, το σεξ, ο θάνατος είναι θέματα ταμπού, για τα οποία οι άνθρωποι εξακολουθούν να δυσκολεύονται να μιλήσουν ανοιχτά, ενώ για να είσαι politically correct, χρειάζεται να προσέχεις διπλά το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείς αλλά και το πώς τοποθετείσαι δημόσια όταν θίγεις θέματα που αφορούν συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων.

«Με ενοχλεί που κάθε φορά αυτολογοκρίνομαι, επειδή σκέφτομαι ότι για τα ελληνικά δεδομένα είναι απαγορευτικά όσα θέλω να εκφράσω. Σκέφτομαι ότι μπορεί το ελληνικό κοινό να μην είναι έτοιμο για τέτοια κωμωδία, ειδικά όταν αυτή παράγεται από

μια τετραπληγική γυναίκα. Από την άλλη όμως, είναι ακριβώς αυτό που με ιντριγκάρει. Με κάθε μου βίντεο τεστάρουμε τα όρια της κοινωνίας. Μέχρι τώρα δεν έχει πάει άσχημα, οπότε το πάμε ένα βήμα τη φορά. Αν δεν πάρει κάποιος την πρωτοβουλία να επεκτείνει τα όρια, τότε αυτά θα παραμείνουν ακλόνητα. Νομίζω πως σήμερα έχουμε πάει στο άλλο άκρο, πλέον σε περιμένουν όλοι στη γωνία με το δίκαννο και φοβάσαι να μιλήσεις, μην τυχόν και παρεξηγηθεί ή προσβληθεί κάποιος. Εικάζω πως αυτός ίσως είναι ένας φόβος των Ελλήνων κωμικών — είναι πολύ λογικό άλλωστε. Και να θέλουν να είναι πιο αιχμηροί, το μαζεύουν, γιατί το cancel караδοκεί. Δεν σου κρύβω πως κι εμένα είναι μια σκέψη μου αυτή, οπότε προσπαθώ να είμαι πιο συγκρατημένη σε αυτά που ανεβάζω. Αλλά δεν ξέρω για πόσο...

«Στο εξωτερικό οι άνθρωποι είναι περισσότερο δεκτικοί στη σάτιρα. Σπουδαίοι κωμικοί, όπως ο Ricky Gervais, αγγίζουν θέματα ταμπού και το κάνουν με μεγάλη επιτυχία. Ο κόσμος ξέρει τι να περιμένει από εκείνους. Ο Matt Rife κάνει το λεγόμενο *roasting*, δηλαδή “πείραγμα”, ακόμα και σε άτομα με αναπηρία και ανθρώπους με ανίατες ασθένειες, κι εκείνοι το δέχονται και πεθαίνουν στο γέλιο. Για μένα αυτή είναι η ουσιαστική έννοια της συμπερίληψης στην κωμωδία. Δεν θα ήθελα ένας κωμικός να με αποκλείσει από αυτήν λόγω της αναπηρίας μου. Εμείς προσπαθούμε να κάνουμε *gallows humour*, ο ορισμός του οποίου με εκφράζει απόλυτα: *grim and ironic humour in a desperate or hopeless situation*».

Τα μηνύματα που λαμβάνει η Μαρία στα social media είναι αμέτρητα. Περιγράφει με ευγνωμοσύνη σχόλια από συνασθενείς και άτομα με κατάθλιψη που, έπειτα από καιρό, γελούν με τα βίντεό της, γονείς παιδιών με παράλυση που παίρνουν κουράγιο, εκπαιδευτικούς που θέλουν να τα προβάλλουν στη σχολική τάξη, ακόμα και από ανθρώπους που νομίζουν ότι προσποιείται με σκοπό να κοροϊδέψει τα ΑμεΑ: «Έχεις σκεφτεί ότι υπάρχουν άτομα με κινητικές δυσκολίες, ενώ εσύ τα κοροϊδεύεις;» της γράφουν.

«Είναι μαγικό όταν συμβαίνει αυτό. Στις συνειδήσεις κάποιων ανθρώπων τα ΑμεΑ είναι μυτιάγχιττα, δεν σπκώνουν από βιτριολικό χιούμορ, και οι ίδιοι αναλαμβάνουν τον ρόλο υπεράσπισής μας. Οι περισσότεροι το μαζεύουν όταν διαπιστώνουν ότι είμαι όντως τετραπληγική, αλλά υπάρχουν και κάποιοι λίγοι που επιμένουν στην αρχική τους θέση».

Η Μαρία, μέσω βίντεο που έχει αναρτήσει, φέρνει στο τραπέζι και το θέμα της υποβοηθούμενης αυτοκτονίας, κάτι που σοκάρει τους ανθρώπους αλλά παράλληλα δείχνει την αδυναμία της πολιτείας να εξασφαλίσει σιγουριά, ασφάλεια και συνθήκες ποιοτικής διαβίωσης για όσους δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν.

«Για μένα αποτελεί ένα απολύτως φυσιολογικό θέμα. Ένας πραγματικά ελεύθερος άνθρωπος θα έπρεπε να είναι σε θέση να επιλέξει τον τόπο και τον χρόνο θανάτου του. Μου φαίνεται οριακά απάνθρωπο να καταδικάσουμε ποιονδήποτε σε ένα είδος ζωής που δεν έχει επιλέξει, το οποίο του είναι αβάσταχτο και ανυπόφορο. Για να μην παρεξηγηθώ, δεν λέω ότι θα έπρεπε να καταφεύγει κάποιος αμέσως σ' αυτή τη λύση. Η απόφαση αυτή, σε περίπτωση που παρθεί, θα έπρεπε να έχει προέλθει έπειτα από ώριμη σκέψη, το άτομο να έχει πλήρη διαύγεια και επίγνωση των καταστάσεων και φυσικά να διατηρεί τις γνωστικές του λειτουργίες στο ακέραιο.

«Είχα κάνει μία έρευνα σχετικά με μια κλινική στο εξωτερικό, της οποίας τα εγγεγραμμένα μέλη μπορούν ανά πάσα στιγμή να ξεκινήσουν τη διαδικασία για να δώσουν τέλος στη ζωή τους. Αυτό που μου είχε κάνει μεγάλη εντύπωση ήταν ότι —σύμφωνα με την κλινική— τελικά το ποσοστό που έκανε όντως χρήση αυτού του δικαιώματος ήταν πάρα πολύ μικρό, κι αυτό γιατί; Γιατί τους ανακούφιζε

και μόνο η ιδέα ότι υπάρχει μια διέξοδος. Εγώ δεν μπορώ να αυτοεξυπηρετηθώ. Όλη μου η διαβίωση εξαρτάται αποκλειστικά από τρίτους. Αισθάνομαι τρομερή ανασφάλεια και φόβο για το μέλλον. Δεν μπορώ να γνωρίζω ποια θα είναι η εξέλιξη της νόσου μου ή αν θα έχω τους δικούς μου ανθρώπους για να με φροντίζουν. Κι αν κάτι τους συμβεί, εγώ που θα καταλήξω; Σε κάποιο ίδρυμα; Αλλά ακόμα κι αν εξασφαλιζόταν μελλοντικά η διαβίωσή μου, δεν μπορώ να ξέρω μέχρι πού φτάνουν τα όρια και οι αντοχές μου. Αρκεί η εξασφάλιση της στέγης, της σίτισης και της υγιεινής για μια ποιοτική ζωή; Ζεις ή απλώς επιβιώνεις; Αν τελικά δεν αντέξω μελλοντικά, ποιος θα αποφασίσει για μένα; Το κράτος; Η Εκκλησία; Η κοινωνία; Δεν μου δίνονται και πολλές επιλογές σχετικά με τη ζωή μου, οπότε θα ήθελα, αν μη τι άλλο, να μπορώ να επιλέξω σχετικά με τον θάνατό μου.

«Επίσης, η μη θεσμοθέτηση της υποβοηθούμενης αυτοκτονίας δημιουργεί άλλα προβλήματα. Άνθρωποι, πάνω στην απόγνωση τους, προσπαθούν αν επιτυχώς να δώσουν τέλος στη ζωή τους και κατέληξαν ανήμποροι, με βαριές αναπηρίες. Υπάρχουν περιπτώσεις που δεν μπορούν καν να επικοινωνήσουν και πλέον ζουν υποφέροντας στωικά. Στον αντίποδα, αν υπήρχε θεσμοθέτηση γύρω απ' αυτό κι αν τελικά κάποιος έπαιρνε αυτή την απόφαση, αυτό θα γινόταν σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον από ειδικούς και με ανώδυνο τρόπο. Σκεφτείτε ότι προχωράμε σε ευθανασία για τα ζωάκια μας, για να μην υποφέρουν, γιατί να μην ισχύει το ίδιο και για τους ανθρώπους, ειδικά όταν είναι σε θέση οι ίδιοι να επικοινωνήσουν την επιθυμία τους;»

Τη ρωτώ αν της προκαλεί άγχος η ιδρυματοποίηση στην Ελλάδα;

«Οχι απλώς με αγχώνει, αλλά με τρομοκρατεί. Το μόνο σίγουρο είναι ότι δεν ονειρεύομαι τη ζωή μου σε ένα ίδρυμα. Δεν θα ήθελα να ζήσω ως τρόφιμος κάποιου ιδρύματος ή μιας μονάδας ανακουφιστικής φροντίδας. Θα ήθελα να είμαι οπíti μου, με τους δικούς μου όρους και κανόνες, ζώντας όσο πιο αυτόνομα και ανεξάρτητα γίνεται, δεδομένης της αναπηρίας μου. Αυτό, βέβαια, φαντάζει εντελώς ουτοπικό. Το να μεριμνήσει δηλαδή το κράτος, ώστε να έχεις το προσωπικό που χρειάζεσαι στο σπίτι σου. Όλοι μας έχουμε ακούσει κατά καιρούς για τις άθλιες συνθήκες που επικρατούν στα ιδρύματα. Ακατάλληλοι χώροι, οι οποίοι δεν συντηρούνται σωστά. Άνθρωποι παρατημένοι και ταλαιπωρημένοι, χωρίς να έχουν τη φροντίδα που χρειάζεται, χωρίς να μπορεί να εισακουστεί η φωνή τους, χωρίς να μπορούν να στραφούν κάπου για βοήθεια.

«Ενας από τους μεγαλύτερους φόβους των γονέων παιδιών με αναπηρία είναι τι θα απογίνουν τα παιδιά τους όταν εκείνοι φύγουν από τη ζωή. Ο φόβος αυτός δεν είναι αβάσιμος. Καλλιεργείται από την ανεπάρκεια του κράτους να εμπνεύσει ασφάλεια. Άλλωστε αυτός είναι ο λόγος που αυξάνονται οι μη κρατικές δομές. Οι ΜΚΟ όμως δεν είναι η απάντηση. Είναι ευθύνη της πολιτείας το να εξασφαλίσει στους πολίτες μια ποιοτική ζωή, μια ασφαλή διαβίωση και τη φροντίδα που έχουν ανάγκη, με κατάλληλα καταρτισμένο και εξειδικευμένο προσωπικό, το οποίο θα αφιερώνει ουσιαστικό χρόνο και προσπάθεια, έτσι ώστε να προσφέρει τη μέγιστη αυτονομία και ανεξαρτησία στο άτομο με αναπηρία. Σίγουρα θα υπάρχουν και φροντιστές, οι οποίοι έχουν αφιερώσει το είναι τους στα ΑμεΑ, και το κάνουν με μεγάλη αγάπη, αλλά ένας κούκος δεν φέρνει την άνοιξη. Κατά τη γνώμη μου, χρειάζεται πολλά άλλα και ριζική αλλαγή για να αισθανθούν τα άτομα με αναπηρία ασφάλεια και να εμπιστευτούν το κράτος για τη φροντίδα τους».

Με τη Μαρία συζητάμε πως, λόγω της αναπηρίας, η οποία αποδεικνύεται «ακριβό σπορ», με μεγάλα πάγια έξοδα, όπως φυσιοθεραπευτές, λογοθεραπευτές, βοηθήματα, εξοπλισμό, αναλώσιμα υλικά, φάρμακα, για τα

οποία δεν αρκούν τα αναπηρικά επιδόματα, εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προβλήματα προσβασιμότητας στις υποδομές.

«Νομίζω πως εδώ και πολλά χρόνια είναι ξεκάθαρο ότι η προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρία στην Ελλάδα είναι ανύπαρκτη. Η Αθήνα, που υποτίθεται ότι είναι μια ευρωπαϊκή πρωτεύουσα, είναι από τις πιο αφιλόξενες πόλεις για άτομα με αναπηρία. Εγώ μένω στο κέντρο και είναι πραγματικά αδύνατον να κυκλοφορήσεις με αναπηρικό αμαξίδιο. Τα πεζοδρόμια είναι κακοφτιαγμένα και στενά, οπότε αναγκάζεσαι να είσαι στον δρόμο, με ό,τι κινδύνους συνεπάγεται αυτό. Πλέον, η πρώτη μου σκέψη όταν είναι να πάω οπουδήποτε, είναι αν υπάρχει πρόσβαση. Ένα θέμα που πριν από την αναπηρία μου δεν με είχε απασχολήσει. Μετά την αναπηρία, εισέρχεσαι σε έναν άλλον κόσμο, γεμάτο περιορισμούς. Τα περισσότερα ιατρεία δεν έχουν πρόσβαση, οπότε αναγκάζεσαι να φωνάζεις κάποιον γιατρό κατ' οίκον, με το ανάλογο αντίτιμο, και φυσικά δεν απολαμβάνεις τις παροχές ενός ιατρείου.

«Παλιά, ταξίδευα με πλοίο, χωρίς κανένα απολύτως πρόβλημα. Τώρα κάθε φορά που πρόκειται να ταξιδέψω με πιάνει τρόμος. Ελάχιστα πλοία είναι προσβάσιμα. Τα άτομα με αναπηρία αρκετές φορές αναγκάζονται να μείνουν στο γκαράζ καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού, κάτι το οποίο ενέχει πολλούς κινδύνους. Σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης, τα άτομα αυτά θα είναι εγκαλωβισμένα. Δεν έχει προβλεφθεί τίποτα για την ασφάλειά τους. Συν του ότι η ατμόσφαιρα εκεί είναι αποπνικτική. Προσωπικά, όσες φορές έχω ταξιδέψει με πλοίο, δεν άντεχα στη σκέψη ότι πρέπει να μείνω στο γκαράζ. Επέλεξα να πάω στους πάνω χώρους, ρισκάροντας όμως τη σωματική μου ακεραιότητα, μια και έπρεπε να με σπκώσουν ψηλά με το αμαξίδιο στις απότομες σκάλες. Απλώς έτυχε να μη συμβεί κάποιο ατύχημα, όχι ότι προέβλεψε η πολιτική του πλοίου γι' αυτό.

«Δεν ξέρω για τι να πρωτοπω... για τα καταστήματα, τα μπαρ, τα ξενοδοχεία, τις πολυκατοικίες... Το τρομερό είναι ότι, βάσει νόμου, όλοι αυτοί οι χώροι θα έπρεπε να είναι προσβάσιμοι για τα ΑμεΑ. Βλέπεις να κουνιέται φύλλο; Και, μεταξύ μας, ούτε πρόκειται. Έχω ακούσει για περιπτώσεις που ένοικοι πολυκατοικίας έφεραν αντίρρηση σε ΑμεΑ όταν πρότεινε να μπει ράμπα στην είσοδο, οπότε τι να λέμε τώρα; Για να γίνουν αυτά που πραγματικά χρειάζονται, θέλει αλλαγή νοοτροπίας 180 μοιρών και ενσυναίσθηση, όχι να κοιτάμε την πάρτη μας μόνο».

Μέσα από το ταξίδι της σκλήρυνσης και της τετραπληγίας, η Μαρία φαίνεται να έχει κερδίσει έναν φίλο ζωής. Ο Δημήτρης Πανόπουλος (γνωστός και ως The Honest Physio στα social) είναι, πέρα από φυσιοθεραπευτής της, ο άνθρωπος με τον οποίο φτιάχνουν μαζί τα βίντεο, με ταλέντο στην κωμωδία. Όταν συμβαίνει κάτι τόσο συνταρακτικό στη ζωή σου όπως μια βαριά κινητική αναπηρία, οι σχέσεις όχι απλώς επηρεάζονται, αλλά επανακαθορίζονται, όπως λέει.

«Εννοείται ότι χρειάζεται κάποιο χρονικό διάστημα μέχρι να συνθηθίσουν όλοι αυτή τη νέα πραγματικότητα και να βρουν τα πατήματά τους. Όμως για κάποιον που πραγματικά σε νοιάζεται και σ' αγαπάει, η αναπηρία δεν θα σταθεί εμπόδιο. Θα συνεχίσει να αφιερώνει χρόνο και να επενδύει στη σχέση σας, όπως ακριβώς έκανε και πριν. Σου αφήνει μια πικρία η στιγμή της συνειδητοποίησης ότι οι σχέσεις σου αποδείχτηκαν επιφανειακές. Από την άλλη, η αναπηρία μου στάθηκε αφορμή για να έρθω σε επαφή με κάποιους πραγματικά αξιόλογους ανθρώπους. Σίγουρα σε αυτό βοήθησε και η έκθεσή μου στα social. Αν κάτι μου έμαθε όλη αυτή η ιστορία, είναι ότι κανένας και τίποτα δεν είναι δεδομένο, κι ότι, αν κάποιος θέλει να είναι πραγματικά δίπλα σου, βρίσκει τρόπο. Αν δεν θέλει, βρίσκει δικαιολογία». **A**

ΜΕ ΚΑΘΕ ΜΟΥ
BİNTEO
ΤΕΣΤΑΡΟΥΜΕ
ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.
ΤΟ ΠΑΜΕ
ΕΝΑ ΒΗΜΑ
ΤΗ ΦΟΡΑ.
ΑΝ ΔΕΝ ΠΑΡΕΙ
ΚΑΠΟΙΟΣ ΤΗΝ
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ
ΝΑ ΕΠΕΚΤΕΙ-
ΝΕΙ ΤΑ ΟΡΙΑ,
ΤΟΤΕ ΑΥΤΑ ΘΑ
ΠΑΡΑΜΕΙΝΟΥΝ
ΑΚΛΟΝΗΤΑ

Equall

equall.gr

Η γλώσσα που
χρησιμοποιούμε
είναι η αλήθεια
του κόσμου μας

Τα **αρσενικά άρθρα** που αναπαράγονται στον λόγο αντικατοπτρίζουν την **άνιση θέση των γυναικών στην κοινωνία**. Γι' αυτό, στην **Πειραιώς**, σχεδιάσαμε το πρόγραμμα Equall, με όραμα τη διαμόρφωση μιας **κοινωνίας ισότιμων ανθρώπων**.

Μέσα από τις πρωτοβουλίες **Women Founders and Makers**, **Women Back to Work**, **Women in Agriculture** και **Profession has no Gender**, υποστηρίζουμε τις γυναίκες για την ισότιμη πρόσβασή τους στην επιχειρηματικότητα και την επαγγελματική τους εξέλιξη και συμβάλλουμε στην εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων. Δεσμευόμαστε ότι θα συνεχίσουμε να εμπλουτίζουμε τις δράσεις μας για ένα Αύριο που θα χωρά όλους και όλες **ισότιμα**.

 Piraeus

Μάθετε περισσότερα για τις δράσεις μας και δηλώστε συμμετοχή έως και τις **26 Μαρτίου** στο **equall.gr**

ΑΔΑΦ 2025

Εξερευνώντας την υπερπραγματικότητα

Συζητήσαμε με τον ιδρυτή και διευθυντή Ηλία Χατζηχριστοδούλου

όλα όσα θα δούμε στο 21ο φεστιβάλ με θέμα «Simulacra»

Της ΜΑΡΙΑΣ-ΙΩΑΝΝΑΣ ΣΙΓΑΛΟΥ

Πώς αντιλαμβανόμαστε, παρουσιάζουμε και κριτικάρουμε την υπερπραγματικότητα της τεχνολογίας στη σύγχρονη ψηφιακή τέχνη; Στην εποχή του ChatGPT και της τεχνητής νοημοσύνης, το Διεθνές Φεστιβάλ Ψηφιακών Τεχνών της Αθήνας, Athens Digital Arts Festival, επιλέγει τη θεματική «Simulacra» ως το πιο επίκαιρο θέμα του σύγχρονου κόσμου όσον αφορά την τεχνολογία. Μια συνθήκη που, σύμφωνα με τον φιλόσοφο Ζαν Μποντριγιάρ, έχει τέσσερα στάδια: πιστή αντιγραφή πρωτοτύπου, διαστρέβλωση της πραγματικότητας, προσποίηση της πραγματικότητας, που ισχυρίζεται ότι περιγράφει την πραγματικότητα χωρίς πρωτότυπο, και καθαρή προσομοίωση, όπου το αντίγραφο δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα. Για την 21η διοργάνωση, που θα πραγματοποιηθεί στην Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων από 3/4 έως 7/4, το ADAF προσκαλεί καλλιτέχνες ώστε να υπερβούν τα όρια της ψηφιακής δημιουργικότητας, εξερευνώντας την υπερπραγματικότητα, την εικονικότητα και το ανοίκειο. Προκειμένου να μάθουμε περισσότερα για το φεστιβάλ, όπου η τέχνη δεν αντικατοπτρίζει μόνο τον κόσμο όπως είναι αλλά και τον κόσμο όπως θα μπορούσε να είναι, μιλήσαμε με τον ιδρυτή και διευθυντή του Athens Digital Arts Festival, Ηλία Χατζηχριστοδούλου.

— Τι σας οδήγησε ώστε να ξεκινήσετε το ADAF;

Η ανάγκη να δημιουργηθεί ένας ζωντανός διάλογος μεταξύ τέχνης, τεχνολογίας και κοινού στην Ελλάδα. Στις αρχές της δεκαετίας του 2000, η ψηφιακή τέχνη δεν είχε ακόμη βρει μια οργανωμένη πλατφόρμα στη χώρα μας. Θέλαμε να δώσουμε χώρο σε καλλιτέχνες που εξερευνούν νέα μέσα και να φέρουμε το κοινό σε επαφή με το μέλλον της δημιουργικότητας. Επίσης, ήταν ένα πείσμα των καιρών ότι μπορεί να δημιουργηθεί ένα γεγονός που να υπηρετεί καθετί πειραματικό, ανέταχτο, επαναστατικό. Εκφράσου ανοικτά με κάθε οπτικοακουστικό μέσο. Αυτό ήταν και θα είναι το μοτο της διοργάνωσης.

— Θεωρείτε το ελληνικό κοινό εκπαιδευμένο στην ψηφιακή τέχνη;

Τα τελευταία χρόνια βλέπουμε τεράστια εξέλιξη. Όταν ξεκινήσαμε, η εκοίκευση του κοινού ήταν περιορισμένη, αλλά σήμερα υπάρχει μια συνεχώς αυξανόμενη κοινότητα που ενδιαφέρεται για την τέχνη νέων μέσων, τις ψηφιακές εγκαταστάσεις, τα NFTs, την τεχνητή νοημοσύνη και την εμβυθιστική εμπειρία. Αναμένει το επόμενο ADAF για να ζήσει την εμπειρία των τεχνολογιών στην τέχνη, να κοινωνικοποιεί, να έρθει κοντά με δημιουργούς από κάθε μέρος του κόσμου. Κι εμείς όμως έχουμε ανάγκη αυτό το κοινό, τον παλμό του, που τις περισσότερες φορές ενεργοποιεί, εξελίσσει θα έλεγα, τα έργα και έχει έναν ανοικτό και δημιουργικό διάλογο με τη διοργάνωση. Επίσης κάθε χρόνο λατρεύω, όπως και οι καλλιτέχνες, να βλέπω τις αντιδράσεις του κοινού σε κάθε νέα, συναρπαστική εμπειρία.

— Τέχνη και τεχνολογία. Τόσο κοντά – η μία περιέχει την άλλη –, για κάποιους όμως τόσο μακριά. Θέλετε να μοιραστείτε τις σκέψεις σας;

Για μένα πάντα ήταν αλληλένδετες. Η τέχνη χρησιμοποιεί την τεχνολογία ως εργαλείο για να επαναπροσδιορίσει το πώς αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο. Από τη φωτογραφία και τον κινηματογράφο μέχρι την εικονική πραγματικότητα και την τεχνητή νοημοσύνη, η τεχνολογία δίνει νέα μέσα αφήγησης και εμπειρίας. Είναι η νέα γλώσσα επικοινωνίας μας. Όλοι έχουμε έναν κώδικα επικοινωνίας και η τεχνολογία έρχεται να τον ξεκλειδώσει. Την τελευταία εικοσαετία υπηρετούμε τον κώδικα αυτό μέσα από τη διοργάνωση του Φεστιβάλ Ψηφιακών Τεχνών της Αθήνας και το τρίπτυχο Τέχνη - Τεχνολογία - Επιστήμη.

— Ποιο είναι το κεντρικό θέμα του 21ου Athens Digital Arts Festival και πώς αυτό σχετίζεται με την τεχνολογία της εποχής μας;

Το θέμα μας για φέτος είναι το Simulacra – η ιδέα των προσομοιώσεων, των αντιγράφων χωρίς πρωτότυπο, της εικονικής πραγματικότητας που συχνά γίνεται πιο αληθινή από την ίδια την πραγματικότητα. Στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης, των deepfakes και του metaverse, το όριο μεταξύ αληθινού και ψεύτικου έχει γίνει πιο ρευστό από ποτέ. Είναι αυτό που μας απασχολεί σήμερα κοιτώντας παράλληλα, με κριτική σκέψη, το αύριο. Και έχει πάντα ιδιαίτερο ενδιαφέρον το πώς εξελίσσεται και αναπτύσσεται η θεματολογία σε μια διοργάνωση με τόσες κατηγορίες και περιεχόμενο όπως: Installations, Animation, Video Art, Games, VR, AR, XR, Web Art, Performances, Music, Workshops, Talks, Tributes, Festivals of the World και φυσικά το ADAF Kids, ένα γεγονός ειδικά για γονείς και παιδιά με όλα τα παραπάνω.

— Τι ξεχωριστό θα δούμε φέτος;

Σκοπός μας είναι πάντα να παρουσιάσουμε έργα και εμπειρίες που θα ψυχαγωγούν και παράλληλα θα προβληματίζουν το κοινό σχετικά με αίρια θέματα της εποχής μας, όπως περιβαλλοντική συνείδηση, έμφυλα ζητήματα, συμπερίληψη κ.ά. Θα έχουμε διαδραστικά installations, VR και AR εμπειρίες, καθώς και performances που θα λάνθουν τα όρια μεταξύ πραγματικού και εικονικού. Το πρόγραμμα του φετινού ADAF θα είναι το μεγαλύτερο από κάθε άλλη χρονιά και αυτό το οφείλουμε, για ακόμη μια χρονιά, στην υποστήριξη της Περιφέρειας Αττικής, μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αττική» ΕΣΠΑ 2021-2027, και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από εθνικούς πόρους, αλλά και τη συνδιοργάνωση με τον Δήμο Αθηναίων και τον ΟΠΑΝΔΑ, προσφέροντας ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα εργαστηρίων αλλά και εμπειριών, με μεγάλες εγκαταστάσεις ήχου και φωτός και στον δημόσιο χώρο της πόλης. Φέτος, έχουμε τη χαρά να παρουσιάζουμε για πρώτη φορά στην Ελλάδα και το πρόγραμμα Chromosphere, στο οποίο το ADAF είναι ο leader. Πρόκειται για έναν τεράστιο θόλο, ο οποίος ταξίδεψε σε μεγάλες πόλεις της Ευρώπης για να έρθει τον Απρίλιο στην Αθήνα, στο πλαίσιο της διοργάνωσης, και στον οποίο το κοινό θα έχει την ευκαιρία να δει 360 εμβυθιστικές προβολές, performances, ομιλίες και εργαστήρια. Επίσης, έχουμε πολύ δυνατό μουσικό πρόγραμμα! Το μόνο όνομα που μπορώ να αποκαλύψω τώρα είναι η Dasha Rush! Ναι, καλά άκουσε, έρχεται στην Αθήνα μία από τις πιο πρωτοποριακές καλλιτέχνιδες της παγκόσμιας ηλεκτρονικής σκηνής, για να παρουσιάσει το «Hypothetically Personal», ένα οπτικοακουστικό ταξίδι που διαλύει τα όρια μεταξύ πραγματικότητας και ονείρου.

— Πώς το θέμα «Simulacra» του φεστιβάλ επηρεάζει την αντίληψη της πραγματικότητας και της προσομοίωσης;

Αναρωτιόμαστε: αν όλα είναι προσομοιώσεις, υπάρχει τελικά πρωτότυπο; Στον ψηφιακό κόσμο, ζούμε σε layers προσομοιώσεων, όπου μια εικόνα ή εμπειρία μπορεί να είναι 100% τεχνητή, αλλά να μας φαίνεται πιο αληθινή από την πραγματικότητα.

— Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι καλλιτέχνες στην εποχή της υπερπραγματικότητας και των ψηφιακών προσομοιώσεων;

Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι να παραμείνουν αυθεντικοί σε έναν κόσμο όπου η εικόνα και η εμπειρία είναι εύκολα αναπαραγόμενες. Επίσης, το θέμα της ηθικής: όταν η τεχνητή νοημοσύνη δημιουργεί τέχνη, ποιος είναι ο δημιουργός;

— Ως άνθρωπο, σας φοβίζει το να μην ξέρετε αν αυτό που βλέπετε υπήρξε, υπάρχει ή κάποτε θα υπάρξει;

Δεν θα έλεγα ότι με φοβίζει, αλλά με συναρπάζει. Το ADAF πάντα διερευνούσε αυτά τα όρια. Ζούμε σε μια εποχή όπου η αλήθεια είναι ρευστή – κι αυτό είναι τρομακτικό αλλά και δημιουργικά γόνιμο.

— Υπερπραγματικότητα, εικονικότητα, ανοίκειο. Ωστόσο τι το αληθινό υπάρχει εδώ, αν υπάρχει;

Αυτό που είναι αληθινό είναι η εμπειρία. Αν κάτι προκαλεί συναίσθημα, αν μας αλλάζει, τότε έχει αλήθεια, ανεξάρτητα από το αν είναι «κατασκευασμένο» ή όχι. Και η αξιοσημνημένη εμπειρία του κοινού στη διοργάνωση είναι για εμάς το Α και το Ω. Μιλάμε για μια φυσική παρουσία του κοινού, που έρχεται για να απολαύσει τα καλύτερα έργα σύγχρονου πολιτισμού και τεχνολογιών, στη μεγαλύτερη διοργάνωση ψηφιακών τεχνών στην Ελλάδα.

— Ποιες καινοτόμες τεχνολογίες και τεχνικές χρησιμοποιούνται στο φεστιβάλ για να δημιουργήσουν μια εμβυθιστική εμπειρία στο κοινό;

XR, VR, AI-generated περιβάλλοντα, interactive installations με motion tracking και spatial sound. Μεγάλα εμβυθιστικά δωμάτια και χώροι εμπειριών, που εξελίσσονται με αμείωτο ενδιαφέρον. Προσπαθούμε πάντα να δημιουργούμε πολυσυναισθητηριακές εμπειρίες για όλους.

— Παρατηρούμε ότι υπάρχει ανάγκη αναδιαμόρφωσης, επανεφεύρεσης και ενδεχομένως ωραιοποίησης του κόσμου μας. Γιατί;

Γιατί βιώνουμε μια εποχή κορεσμού πληροφορίας και αισθήσεων. Αναζητούμε νέους τρόπους ώστε να επανανοηματοδοτήσουμε την ύπαρξή μας, είτε μέσω τέχνης είτε μέσω τεχνολογίας.

ATHENS
DIGITAL
ARTS
FESTIVAL

Tech
City o

03/04

21

ra

— Ξέρουμε ότι αγαπάτε όσο τίποτε την τέχνη στον δημόσιο χώρο. Αυτό σας έκανε να αναλάβετε και τις ψηφιακές εφαρμογές στο Μετρό της Θεσσαλονίκης;

Ακριβώς. Η τέχνη πρέπει να είναι προσβάσιμη. Οι ψηφιακές εφαρμογές στο Μετρό της Θεσσαλονίκης είναι μια επέκταση αυτής της φιλοσοφίας, δημιουργήθηκε ένα μετρό μουσείο, που ζει μέσα στην καθημερινότητα των ανθρώπων. Η εμπειρία ήταν μοναδική κι επειδή έχει να κάνει, όπως είπατε, με τον δημόσιο χώρο, το αγαπάμε πολύ. Κάθε εγκατάσταση στον δημόσιο χώρο της πόλης είναι μοναδική, και σ' αυτό το πεδίο θα έχουμε να δούμε και σημαντικά αποτελέσματα, γιατί το ADAF μετέχει και στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα CO-VISION, όπου, σε συνεργασία με τον Δήμο Αθηναίων, θα παρουσιάσει κορυφαίες διαδραστικές εγκαταστάσεις μεγάλου μεγέθους, που στοχεύουν στην καινοτομία, την ενσωμάτωση των τεχνολογιών αιχμής στην καθημερινότητα, την εκπαίδευση αλλά και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών στα μεγάλα περιβαλλοντικά ζητήματα.

— Περιοδικές εκθέσεις VS μόνιμες εγκαταστάσεις. Τι θα διαλέγατε και γιατί;

Η πιο δύσκολη ερώτηση. Και τα δύο έχουν τη δική τους αξία. Οι περιοδικές εκθέσεις δημιουργούν μια αίσθηση ανακάλυψης, ξαφνιάσματος, το DNA του οργανισμού μας, ενώ οι μόνιμες εγκαταστάσεις δίνουν μια διαχρονική ταυτότητα σε έναν χώρο –όπως το μετρό της Θεσσαλονίκης και ο νέος εμβυθιστικός χώρος στα σημεία πολιτισμού στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος»–, υλοποιώντας ένα νέο σημείο πολιτισμού, έναν νέο χώρο, που ήρθε για να μείνει και να προσφέρει νέες εμπειρίες θέασης του πολιτιστικού αποθέματος της χώρας μας στο ευρύ κοινό. Πάντως, επειδή η επιλογή είναι ιδιαίτερα δύσκολη μεταξύ περιοδικών και μόνιμων εγκαταστάσεων, το ιδανικό είναι η ισορροπία μεταξύ τους.

— Έχουμε δει ότι το ADAF έχει παρουσία και στο εξωτερικό. Σε ποια project συμμετέχετε;

Συνεργαζόμαστε με φεστιβάλ και ιδρύματα παγκοσμίως, από την Ευρώπη μέχρι την Ασία. Όπως προανέφερα, έχουμε τη χαρά να ηγούμαστε ενός ευρωπαϊκού προγράμματος, του Chromosphere, ενός περιφερόμενου θόλου που ταξιδεύει στην Ευρώπη για να προσφέρει στο κοινό μια καινοτομία, 360° εμπειρία. Έχοντας ήδη περάσει από Πολωνία, Γαλλία, Ιταλία, ήρθε επιτέλους η στιγμή να το φέρουμε και στην Ελλάδα. Ξέρεις, κάθε φορά που το οργανώναμε σε άλλη χώρα, απλά ανυπομονούσα να έρθει στην Αθήνα και να ζήσει και το κοινό εδώ, οι φίλοι μας, αυτή την ξεχωριστή εμπειρία. Επίσης ανυπομονούμε να δούμε και την εξέλιξη της συμμετοχής μας και στο άλλο ευρωπαϊκό μας πρόγραμμα, το CO-VISION, που στοχεύει στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση μέσω της ψηφιακής τέχνης. Σε αυτό το πλαίσιο, στο ADAF 2025 θα παρουσιάσουμε μεγάλου μεγέθους εγκαταστάσεις και έργα τα οποία θα επεκταθούν και στον δημόσιο χώρο της πόλης, καθώς και θα οργανωθεί μια σειρά από εργαστήρια και ομιλίες.

— Πώς οραματίζετε το μέλλον του ADAF;

Ένα πολυδιάστατο hub ψηφιακής τέχνης, όπου φυσικός και ψηφιακός χώρος συνυπάρχουν. Θέλουμε να συνεχίσουμε να εξερευνούμε νέες τεχνολογίες και να τις ενσωματώνουμε στην καλλιτεχνική εμπειρία. Ένας χώρος όπου το κοινό μπορεί να συνομιλεί με τους δημιουργούς, να συνδιαμορφώνει και να αναθεωρεί εδραιωμένες αντιλήψεις, καθώς και να βιώνει ξεχωριστές εμπειρίες, λαμβάνοντας ταυτόχρονα σημαντικές γνώσεις μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης στην πράξη. Και σίγουρα να μπορεί να απολαύσει και το αρχείο του ADAF, ένα από τα μεγαλύτερα και πολυδιάστατα αρχεία σε διεθνές επίπεδο. Το ADAF μέχρι σήμερα έχει δεχτεί περισσότερες από 39.000 προτάσεις στα ανοικτά καλέσματα συμμετοχής, οπότε τώρα συνεχίζει, εξελίσσεται κρατώντας τον χαρακτήρα του και προσφέροντας κι άλλες δράσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, εκτός από το ADAF On Tour και το ADAF On Line.

— Αν το ADAF ήταν ένα ψηφιακό installation, ποιο θα ήταν αυτό;

Ένα ζωντανό, διαδραστικό περιβάλλον που αναπροσαρμόζεται σε πραγματικό χρόνο ανάλογα με την αλληλεπίδραση των θεατών. Ίσως ένα ψηφιακό περιβάλλον όπου η πραγματικότητα αλλάζει με κάθε βήμα. Όπως και η ίδια η ζωή. **A**

ΚΑΤΙ
ΤΡΕΧΕΙ
ΣΤΗΝ
ΟΔΟ

ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΔΡΟΜΟΣ
ΖΕΙ ΝΕΕΣ
ΔΟΞΕΣ ΚΑΙ
ΦΙΛΟΔΟΞΕΙ
ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΚΑΙ
ΠΑΛΙ ΤΟ ΠΙΟ
ΔΗΜΟΦΙΛΕΣ
ΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ
ΤΟΥΣ ΑΠΑ-
ΝΤΑΧΟΥ ΦΟΙ-
ΤΗΤΕΣ, ΚΑΙ ΟΧΙ
ΜΟΝΟ

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ
ΚΑΜΠΟΣΟΥ
Φωτό: ΝΙΚΗΤΑΣ
ΚΑΚΑΚΗΣ

Παρόλο που ήταν –και συνεχίζει να είναι– μια πυκνοκατοικημένη γειτονιά, με φοιτητές κατά κύριο λόγο, έλειπε ένας σταθερός πόλος έλξης γι' αυτούς, σαν στέκι, κι εμείς εντοπίσαμε αυτή την ανάγκη.

Lot51 Κώστας Σηπλιόπουλος

Η οδός Παπαδιαμαντοπούλου θεωρείται από πολλούς ένας αυτάρκης μικρόκοσμος, που έχει περάσει από πολλές φάσεις. Ξεκινάει κοσμικά, από τη Βασιλίσσης Σοφίας, με ένα κομμάτι στο οποίο βρίσκονται πολυτελείς πολυκατοικίες μιας άλλης εποχής και το Θέ-ατρο Ιλίσια. Συνεχίζει μπροστά από το Αιγινήτειο Νοσοκομείο, περνά δίπλα από την πλατεία Αγίου Θωμά και φτάνει μέχρι το Νοσοκομείο Παιδών. Το ενδιαμέσο κομμάτι, αυτό που ενώνει τα Ιλίσια με το Γουδι, πέρασε από την εποχή της ευμάρειας του 2000 στην περίοδο της κρίσης που ακολούθησε και σήμερα φιλοδοξεί να γίνει και πάλι το πιο δημοφιλές πέρασμα για τους απανταχού φοιτητές – και όχι μόνο. Ανάμεσα στις παλιές πολυκατοικίες, που διατηρούν ακόμα το τραπεζάκι του θυρωρού, ξεφυτρώνουν νέα στέκια, μαγαζάκια και καλλιτεχνικοί πολυχώροι, που υπόσχονται να δώσουν στην Παπαδιαμαντοπούλου χρώμα και μια νέα πνοή.

Η αρχή έγινε με το διάσημο πια **Lot51**, που ανανέωσε την τότε άγνωστη ακόμα πλατεία Βραζιλίας, με την πιάτσα σήμερα να θέλει να επεκταθεί και προς την Παπαδιαμαντοπούλου. «Σε αντίθεση με το 2000, που η Παπαδιαμαντοπούλου ήταν ένας δρόμος στον οποίο έβρισκες τα πάντα, αργότερα ο δρόμος άδειασε. Έφυγαν μέχρι και οι τράπεζες που έφερναν κίνηση στην περιοχή», θυμάται ο **Κώστας Σηπλιόπουλος**, ιδιοκτήτης του Lot51 και κάτοικος της περιοχής.

«Όταν ανοίξαμε, πριν από πέντε περίπου χρόνια, δεν υπήρχε στη γειτονιά άλλος χώρος που να σερβίρει καφέ, φαγητό και ποτό καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, ούτε brunch. Παρ' όλο που ήταν –και συνεχίζει να είναι– μια πυκνοκατοικημένη γειτονιά, με φοιτητές κατά κύριο λόγο, έλειπε ένας σταθερός πόλος έλξης γι' αυτούς, σαν στέκι, κι εμείς εντοπίσαμε αυτή την ανάγκη. Από κει και πέρα, εργαζόμαστε καθημερινά ώστε να το διατηρήσουμε όλο αυτό. Για παράδειγμα, επενδύουμε στον εξοπλισμό μας, επικεντρωνόμαστε στον καλό καφέ, φτιάχνουμε πίτσες με ζυμάρι αργής ωρίμανσης, προσεγμένα κοκτέιλ, εξελίσσουμε το κομμάτι του *pastry* και οργανώνουμε *dj sets* καθημερινά».

Τελευταία, τα πεζοδρόμια της Παπαδιαμαντοπούλου έχουν περισσότερη κίνηση. Συζητάμε με τον Κώστα Σηπλιόπουλο για το «κτίριο του 80», του διάσημου γραφείου ISV, που καταλαμβάνει σχεδόν ολόκληρο το οικοδομικό τετράγωνο και στεγάζει εταιρείες του χρηματοοικονομικού, ασφαλιστικού και τεχνολογικού κλάδου, που έφερε έναν φρέσκο αέρα στη γειτονιά. Ο κόσμος ανανεώνεται συνεχώς, φοιτητές νοικιάζουν διαμερίσματα, ξενοικιάζουν και στη θέση τους έρχονται άλλοι, εργαζόμενοι πίνουν δουλειά στα γύρω γραφεία, εκμεταλλευόμενοι την ευκολία που προσφέρει η στάση του μετρό του Μεγάρου Μουσικής.

«Υπάρχουν προοπτικές η Παπαδιαμαντοπούλου να γίνει ένας από τους ανερχόμενους και δημοφιλής δρόμους της Αθήνας. Αφού έγινε η αρχή με την εστίαση και την παροχή υπηρεσιών, αυτό που χρειάζεται είναι η οδός να αποκτήσει μια επιπλέον αγοραστική ώθηση, όπως να ανοίξουν μαγαζιά με σύγχρονα, ωραία ρούχα και κοσμήματα».

Ανάμεσα στις παλιές πολυκατοικίες, που διατηρούν ακόμα το τραπεζάκι του θυρωρού, ξεφυτρώνουν νέα στέκια, μαγαζάκια και καλλιτεχνικοί πολυχώροι, που υπόσχονται να δώσουν στην Παπαδιαμαντοπούλου χρώμα και μια νέα πνοή

INFOS

Lot51: Παπαδιαμαντοπούλου 24B
Τρομερό Παιδί: Παπαδιαμαντοπούλου 30
Kooma Barbershop: Παπαδιαμαντοπούλου 42
Space X Pottery: Παπαδιαμαντοπούλου 44

Το **Τρομερό Παιδί**, ο φημισμένος γαλλικού ύφους φούρνος των Ιλυσίων, έβαλε με τη σειρά του την Παπαδιαμαντοπούλου στον χάρτη των κορυφαίων φούρνων της Αθήνας. Ειδικεύεται στο ψωμί και τα σφολιατοειδή, όπως κρουασάν, pain au chocolat, σαλιγκάρια με κρέμα και τάρτες, που όλα τους παρασκευάζονται στο αρτοποιείο, με αλεύρι και βούτυρο από τη Γαλλία. Στο τιμόνι η **Ελεάνα Παππά** και ο **Στέφανος Λιβάνιος**, ο οποίος εξηγεί πώς το Τρομερό Παιδί έδωσε τη δική του ώθηση στην Παπαδιαμαντοπούλου.

«Ακόμα και υπέροχα μέρη, κτίσματα ή και ολόκληρες περιοχές, αν τα εγκαταλείψει ο άνθρωπος, νεκρώνουν. Η Παπαδιαμαντοπούλου είναι μια συνηθισμένη αστική περιοχή, που δεν έχει κάτι το ιδιαίτερο από μόνη της και αποκτά ενδιαφέρον μόνο από τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτή. Το κλείσιμο του ΔΟΛ, συμπαρέσυρε όλη τη γειτονιά... από τότε υπάρχουν ακίνητα πάνω στον δρόμο τα οποία παραμένουν κλειστά μέχρι και σήμερα. Θα θέλαμε ο δρόμος να γεμίσει και να φωτίσει, να υπήρχε ένα καλό γαστρονομικό εστιατόριο, ένα ξεχωριστό ντελικάτessen, ένα ανθοπωλείο για να δώσει χρώμα. Από τη μία, όταν ανοίγει μια επιχείρηση σε μια τέτοια περιοχή, της προσδίδει αυτομάτως λίγο παραπάνω ζωή αλλά από την άλλη, έχει την ευθύνη να κρατηθεί η ζωντάνια στο σημείο, με το να παρέχει καλές υπηρεσίες και να διατηρεί το ενδιαφέρον του κόσμου.

»Οι άνθρωποι –ειδικά οι νέοι– εκτιμούν πολύ περισσότερο το ποιοτικό προϊόν σε σχέση με το παρελθόν, είναι πιο υποψιασμένοι και απαιτητικοί, με μεγαλύτερη αντίληψη απ' ό,τι είχαμε εμείς στην ηλικία τους. Παλιά αναζητούσαν το γρήγορο, που συνήθως ήταν το κατεψυγμένο, και την προσφορά. Μας δίνει χαρά που εκτιμούν την ποιότητα και απολαμβάνουμε όταν βλέπουμε το χαμόγελό τους. Συνήθως ζητούν "ψωμί για το μεσημέρι και κάτι για τώρα", και συμπληρώνουν με κρουασάν ή σαντουιτσάκια».

Στο σημείο που τέμνονται η Μιχαλακοπούλου με την Παπαδιαμαντοπούλου μέχρι τις παρυφές του Ζωγράφου, θα βρει κανείς λίγες αλλά δημοφιλείς για την περιοχή επιχειρήσεις, που στέκουν εδώ και πολλές δεκαετίες, ανάμεσά τους το **Τσάμπα Σπίτι**, από το οποίο προμηθεύονται τα πάντα οι φοιτητές που νοικιάζουν τα γύρω διαμερίσματα, το σουβατζίδικο **Ραβαΐσι** που τους τάζει μέχρι αργά, το **Mojo club** με τον κρυφό κήπο, τον **Ινδό μόδιτρο** τον οποίο γνωρίζουν όλοι στη γειτονιά, το **λιλιπούτειο μανάβικο** ακριβώς δίπλα, που κάνει και διανομές στο σπίτι, και το **ζαχαροπλαστείο Παύλου**, με τα περιβόητα κυπριακά εδέσματα.

Ανάμεσα σε αυτά, ο **Δημήτρης Τσούρτος** άνοιξε πρόσφατα το **Kooma**, ένα κουρείο «urban raw» αισθητικής, που παίζει δυνατά alternative μουσική και που απέκτησε γρήγορα ένα μεγάλο και σταθερό κοινό. Απευθύνεται σε άντρες και γυναίκες που έχουν κοντά μαλλιά, προσφέροντας όλες τις υπηρεσίες ενός κλασικού κουρείου, από κούρεμα μέχρι ξύρισμα με σαβέτα.

«Είδα ότι υπήρχε κενό στην ευρύτερη περιοχή του Ζωγράφου για ένα μοντέρνο κι εναλλακτικό κουρείο και ταυτόχρονα αρκετός ανεκμετάλλετος χώρος επί της Παπαδιαμαντοπούλου. Έτσι, λοιπόν, βρήκα μια αποθήκη, που ήταν κλειστή για 14 χρόνια, κι αποφάσισα να την κάνω κουρείο, χωρίς να παρέμβω πολύ στον χώρο, με αρμούς που θυμίζουν ανατολική Γερμανία, πολυτελείς καθρέφτες που έρχονται σε αντίθεση με το πρόχειρο στιλ και όνομα που αναφέρεται στο γνωστό ιαπωνικό anime "One Piece".

»Στον κόσμο κάνει εντύπωση το ντιζάιν, οι μεγαλύτεροι νομίζουν ότι δεν είχα χρήματα για να το φτιάξω, ή μου το λένε αυτό κάνοντας χιούμορ. Όσο για τους νεότερους, τόσο καιρό απλώς διασχίζουν την Παπαδιαμαντοπούλου, ενώ τώρα βρίσκουν λόγους για να κάνουν στάση. Έχω παρατηρήσει ότι αναγκάζονται να επισκέπτονται άλλες περιοχές για τις εξόδους τους, επομένως θα ήταν καλή ιδέα να ανοίγε ένα μπαράκι στον δρόμο, το οποίο παράλληλα θα μπορούσε να εξυπηρετεί και τους εργαζόμενους για τα after office ραντεβού τους».

Η πιο πρόσφατη άφιξη στο σημείο είναι ένα ποπ, πολύχρωμο εργαστήριο, με μωσαϊκό, το **Space X**. Ιδιοκτήτης του ο **Γιώργος Ράπτης - Γλαύκος**, που, αν και σπούδασε πολιτικός μηχανικός στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο, η αγάπη του για την κεραμική, την τέχνη του τροχού και τις επιστήμες του υλικού ήταν τέτοια ώστε αποφάσισε να ασχοληθεί αποκλειστικά με αυτό, δημιουργώντας μίνιμαλ, συμμετρικά έργα, με κρυσταλλικά γυαλιά.

«Δεν ήξερα την Παπαδιαμαντοπούλου, αλλά έψαχνα ένα ευρύχωρο μέρος με μεγάλη βιτρίνα. Βρήκα αυτόν τον χώρο παρατημένο, σε κακή κατάσταση και τον έφτιαξα, με πολλή προσωπική δουλειά. Μου έκανε εντύπωση το πόσο χάρηκαν οι κάτοικοι της γειτονιάς που το είδαν να ανοίγει και πάλι, ως κάτι φρέσκο και διαφορετικό. Επειδή είμαστε λίγα μαγαζιά στη γειτονιά, ο κόσμος με έμαθε εύκολα από στόμα σε στόμα. Οι ενδιαφερόμενοι είναι κυρίως άτομα γύρω στα 30, σε μεγαλύτερο ποσοστό γυναίκες που θέλουν να μάθουν κεραμική. Μαθαίνουν να φτιάχνουν αντικείμενα στον τροχό και αγγειοπλαστική, που κατασκευάζεις αντικείμενα στο χέρι. Επειδή η Παπαδιαμαντοπούλου είναι μια οδός η οποία δεν διαθέτει πράσινο και με ηχορύπανση, το στούντιό μας λειτουργεί σαν όαση, προκειμένου να κάνει κάποιος κάτι χαλαρωτικό και δημιουργικό. Ελπίζω να ανοίξουν περισσότεροι χώροι με καλλιτεχνικές επιλογές, με εργαστήρια τέχνης όπως ζωγραφική και χαρακτική». **Α**

Εικαστικό: Ηλίας Γ. Μπαρμπαλιάς - Κτίρια Ειδικών κατασκευών

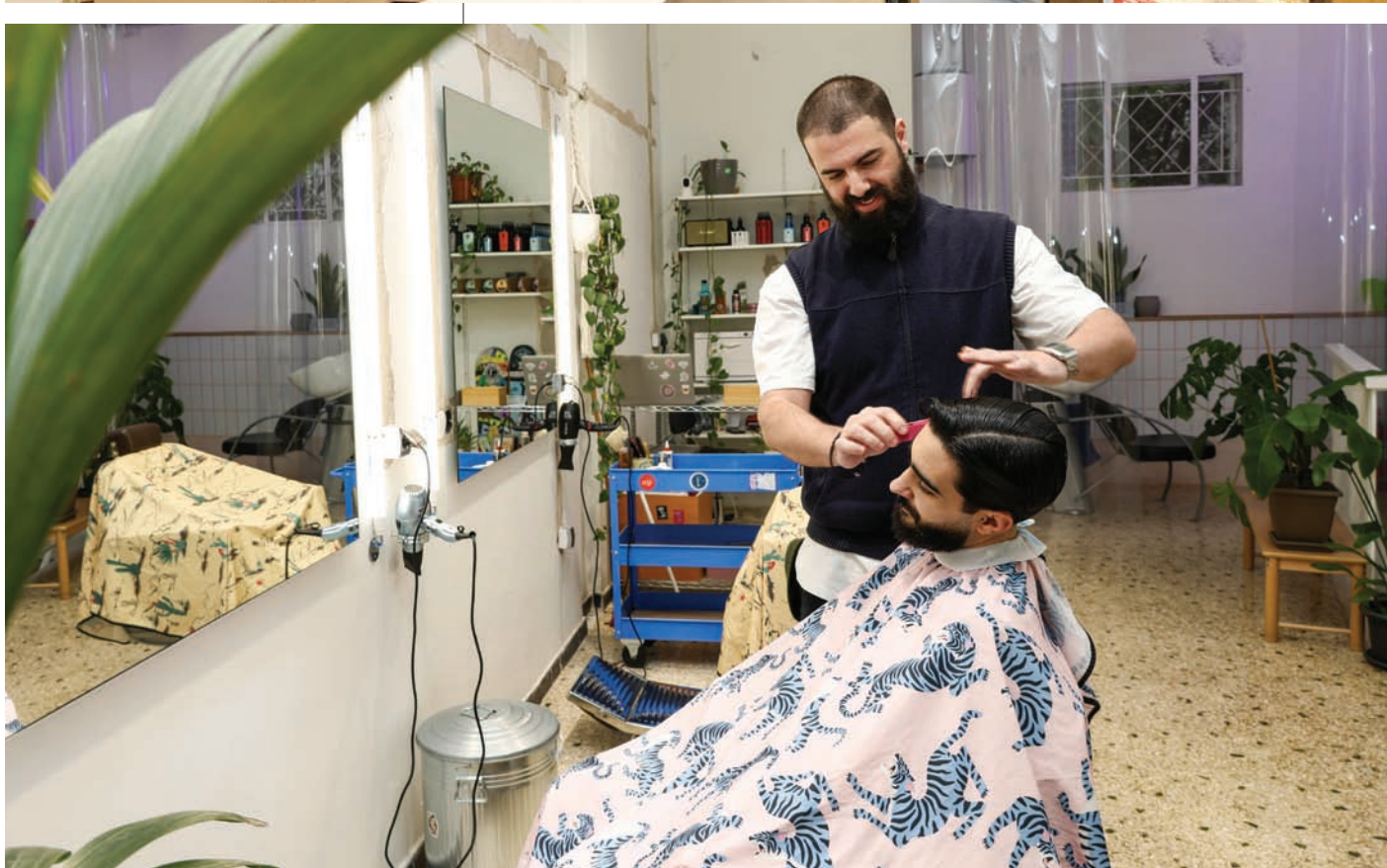
Ελπίζω να ανοίξουν περισσότεροι χώροι με καλλιτεχνικές επιλογές, με εργαστήρια τέχνης όπως ζωγραφική και χαρακτηριστική

Space X Γιώργος Ράπτης - Γλαύκος

Μας δίνει χαρά που εκτιμούν την ποιότητα και απολαμβάνουμε όταν βλέπουμε το χαμόγελό τους.

Τρομερό Παιδί Στέφανος Λιβάνιος

Είδα ότι υπήρχε κενό στην ευρύτερη περιοχή του Ζωγράφου για ένα μοντέρνο κι εναλλακτικό κουρείο

Kooma Δημήτρης Τσούρτος

WANTED BY FBI
For: **THE BIG BREAK - La Gran Fuga**
WILLIE COLON
Alias: EL MALO • THE HUSTLER

ARMED WITH TROUSERS
AND CONSIDERED EXTREMELY
DANGEROUS

WILLIE COLON was last seen in New York City. He is a dangerous
man with the law.

CRIMINAL RECORD

WANTED by the Federal Trade, they are responsible for several
cases of corruption in the city, state, and federal.

CAUTION

These men have been known to kill people with their
hands. They are a danger to the public and should be
avoided at all costs. They are a danger to the public and
should be avoided at all costs. They are a danger to the
public and should be avoided at all costs.

J. Edgar Gonzalez
J. Edgar Gonzalez
Director of the FBI
FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION
New York, New York

Μ

Μια συζήτηση που σχημάτισε εύκολα, πάνω στη ροή της, ένα μαγικό σκηνικό. Μια ζεστή καλοκαιρινή νύχτα στην Αβάνα, ένα club όπου οι χορευτικές φιγούρες του κόσμου ποτίζονται από το θαλασσινό αλάτι, τρομπέτες και κόνγκας, που συνδυάζονται με Cuba Libre και ερωτικές εξομολογήσεις. Την ίδια στιγμή, ξεχωριστό τόνο δίνουν οι ασπρόμαυρες φωτογραφίες στους τοίχους με πορτρέτα των θρύλων του κουβανέζικου και λατίν πενταγράμμου. Ο κόσμος του λατίν είναι από τους πλέον «βιωματικούς», ένας κόσμος του οποίου οι μελωδίες σε οδηγούν νοητά στους προορισμούς της Λατινικής Αμερικής, στην κουλτούρα και τα μυστικά τους. Ένας «στρατιώτης» του είδους, ο Βασίλης Σταματίου, μεταφέρει το πάθος του γι' αυτόν τον κόσμο, σε μια μακρά κουβέντα που συμπεριέλαβε τους πολλούς και ποικίλους σταθμούς της ζωής του.

Δημοσιογραφία, ραδιόφωνο, πολεμικές τέχνες, μουσική, φωτογραφία, κρασί, βιβλία. Μέσα από τις διάφορες επαγγελματικές και προσωπικές του διαδρομές, ο Βασίλης Σταματίου συνδυάζει κάθε περίοδο της ζωής του με πλήθος αναφορών και αναμνήσεων. Από τα πρώτα, άγουρα μουσικά χρόνια μέχρι την ανακάλυψη των λατίν και σάλσα θησαυρών κι από τη θητεία του στο σχολείο των Νέων, στη χρυσή περίοδο του ελληνικού περιοδικού Τύπου και τις εκπομπές στον Kosmos. Οι αφηγήσεις του είναι ιδιαίτερα «κινηματογραφικές», ενώ στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα συνδυαστούν τα παλιά δισκοπωλεία της Αθήνας, ιστορικά clubs, η Κούβα μιας άλλης εποχής, βαριά ονόματα της ελληνικής δημοσιογραφίας, καθώς και η οικογένεια ως καθοριστικός παράγοντας για τη διαμόρφωση κουλτούρας και αισθητικής.

Από το 2001 και με μικρά διαλείμματα στο ενδιαμέσο, ο Βασίλης Σταματίου μεταδίδει την εκπομπή «Mambo Estereo» στον ραδιοφωνικό σταθμό «Kosmos». Επίσης, εδώ και μια δεκαετία περίπου διατηρεί τη σχολή πολεμικών τεχνών «STORM Combat System» στο Παλιό Φάληρο, η οποία διδάσκει ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα μάχης, βασισμένο στη ρωσική σχολή. Σε ένα διάλειμμα από το πρόγραμμά του, ο Βασίλης Σταματίου μάς μίλησε για όλα τα γεγονότα, τα βιώματα και τις σημαντικές στιγμές που διαμόρφωσαν την προσωπικότητα και τον χαρακτήρα του. Την ίδια στιγμή, ο λατίν ύμνος «Pedro Navaja» ακουγόταν νοερά στον χώρο.

Κάποιες από τις ασχολίες, όπως η δημοσιογραφία, το ραδιόφωνο, η μουσική και οι πολεμικές τέχνες, συνυπήρχαν στη ζωή μου. Υπάρχουν οι επαγγελματικές ενασχολήσεις, ενώ άλλα ανήκουν στην κατηγορία του χόμπι ή και της ηδονής. Για παράδειγμα, δεν θεωρώ τον εαυτό μου γνώστη του κρασιού, αλλά ηδονοθήρα που μέσα απ' αυτό βρίσκει ένα ακόμα κομμάτι του νήματος. Οι ιδιότητες που είχα κατά καιρούς ήταν του δημοσιογράφου, του ραδιοφωνικού παραγωγού και του μουσικού, που ασχολήθηκα επαγγελματικά κάποια στιγμή και ερασιτεχνικά τώρα. Στην τελευταία ιδιότητα προσθέτω και τη διδασκαλία μουσικής και συγκεκριμένα των κρουστών. Τέλος, βάζω και την ιδιότητα του δασκάλου πολεμικών τεχνών, που απέκτησα την τελευταία δεκαετία.

Πολύ δύσκολα ένας Έλληνας θα ξεκινήσει από μικρή ηλικία να ασχολείται επισταμένα με τη λατίν μουσική. Πρόκειται για έναν ξεχωριστό κόσμο, μια διαφορετική κουλτούρα, που απαιτεί τα δικά της μοναδικά ερεθίσματα. Ο Βασίλης Σταματίου θυμάται με κάθε λεπτομέρεια τις στάσεις του μουσικού του ταξιδιού, από τις πρώιμες ροκ παραστάσεις μέχρι τις κομβικές καταλυτικές συναντήσεις με το λατίν στοιχείο.

Ξεκίνησα με hard rock, όταν ήμουν 12 ετών. Έπειτα από μια φάση με new wave, μπήκα στη λεγόμενη «μαύρη» μουσική, που ακουγόταν πολύ σε αθηναϊκά κλαμπ. Όταν αλλάξεις εσύ ταυτότητα, δεν μπορείς να μείνεις ο ίδιος. Ειδικά εκείνες τις εποχές, τα πράγματα ήταν πιο σαφή. Αυτά που σε εκφράζουν στα 15 σου, στα 19 όχι απλά δεν σε εκφράζουν αλλά δεν σου ταιριάζει και το πολιτισμικό προϊόν γύρω τους. Για κάποιο διάστημα η σχέση με τη μουσική μπορεί να είναι «οπαδική». Αλλά αν μείνεις για πάντα έτσι, χάνουμε πολλά. Τότε λοιπόν, στις αρχές των 80s, ήταν ακόμα relevant η μουσική της προηγούμενης δεκαετίας. Και τα ροκ μαγαζιά έπαιζαν πολλά και διαφορετικά πράγματα. Οπότε δεν ήταν απίθανο μεγαλώνοντας να μεταβείς σε κάποιον άλλο ήχο. Τις Κυριακές κατεβαίναμε Μοναστηράκι πρωί πρωί για να βρούμε δίσκους. Μυήθηκα στη μαύρη μουσική με καλλιτέχνες όπως οι Temptations, οι Funkadelic, ο Prince κ.ά. Όλο αυτό άρχισε να μου ταιριάζει, σε μια Αθήνα μάλιστα που έμπαινε στην εποχή των ντισκοτέκ και των κλαμπ. Των χώρων δηλαδή όπου η μουσική ήταν πιο εναλλακτική. Το 1998, σε διακοπές στην Πάρο, ήρθα σε επαφή με μουσική soca και zouk, από τα γαλλόφωνα και αγγλόφωνα κράτη της. Μοιάζει με μοντέρνα αφρικανική μουσική και όχι με tribal. Μου άρεσε πολύ. Αποφάσισα να το ψάξω περαιτέρω. Επισκέφτηκα κατευθείαν το Jazz Rock και αγόρασα το «Latin-Soul-Rock» από τους Fania All Stars. Ήταν ένα σούπερ γκρουπ της σάλσα, αλλά τότε φυσικά δεν το γνώριζα. Μέσα σε δύομισι χρόνια πήρα και τους 200 δίσκους που υπήρχαν σ' εκείνο το ράφι. Στη συνέχεια άρχισα να παίρνω και από το εξωτερικό, μέσω του θρυλικού mail order. Ανακάλυψα και την Descarga στην Αμερική, μια σούπερ οργανωμένη εταιρεία που δούλευε με CD, και έφτιαξα ένα πολύ μεγάλο μέρος της δισκοθήκης μου. Από και μετὰ παράτησα σταδιακά τα άλλα ακούσματα, καθώς τα κάλυψε η κουβέρτα που λέγεται latin. Θεώρησα επίσης απαραίτητο να μάθω την ισπανική γλώσσα.

Η λατινοαμερικάνικη μουσική είναι μια πανσπερμία από είδη. Από το 1970 κι έπειτα εμφανίζονται είδη που δεν είναι γηγενή, αλλά προσαρμογές άλλων στον λατίν ήχο. Όπως π.χ. το λατινοαμερικάνικο ροκ. Το οποίο, για να καταλάβεις, δεν έχει σχέση με τον Κάρλος Σαντάνα, φέρ' ειπείν. Το rock en español είναι κάτι άλλο και αφορά γκρουπ από Μεξικό, Κολομβία, Χιλή κ.λπ. Ουσιαστικά είναι ροκ για τους λατίνους. Χώρες όπως την Κολομβία, το Πουέρτο Ρίκο και την Κούβα τις έχω επισκεφτεί επανειλημμένα. Αιτία των επισκέψεών μου ήταν η μουσική· θεωρούσα τον εαυτό μου ως ένα είδος «στρατιώτη» της. Πρώτα λοιπόν έμαθα τη γλώσσα και στη συνέχεια ήθελα να γίνω μέρος αυτού του πράγματος. Να μου γίνει βίωμα, να χορέψω π.χ. ένα τραγούδι στις πέντε το πρωί μαζί με τους ντόπιους. Βίωμα όμως είναι και το να μάθεις εσύ ο ίδιος να αποδίδεις μουσικά αυτό που ακούς. Κάπως έτσι ξεκίνησα, αγόρασα τύμπανα congas από τον πρώτο μου δάσκαλο, τον Στέλιο Ζαχαρίου. Καταλάβαινα πως ο ρόλος των κρουστών στο είδος αυτό είναι αντιστοιχεί με αυτόν του σαξοφώνου στην τζαζ ή της κιθάρας στο ροκ. Αυτό άνοιξε έναν ολοκαίνουργιο δρόμο, καθώς μέσα από τα κρουστά κάνεις ένα συντεταγμένο και όχι άτακτο ταξίδι από τη Λατινική Αμερική στην Αφρική. Έχω γυρίσει όλη την Κούβα. Την πρόλαβα και σε μια εποχή που δεν υπάρχει πια, όταν μόλις είχε βγει από την απομόνωση τη δεκαετία του '90 και οικονομικά ήταν σε άθλια κατάσταση, αλλά είχε έναν βαθμό πολιτιστικής αυθεντικότητας, καθώς ήταν ακόμα ανέγγιχτη από τον τουρισμό. Μελετώντας ένα είδος μουσικής, καταλαβαίνεις πως η επιφάνεια μπορεί να είναι καμιά φορά πλασματική, αλλά το υπόβαθρο είναι πάντοτε πραγματικό. Το θέμα λοιπόν δεν είναι απλώς να επισκεφτείς την Κούβα, που, έτσι κι αλλιώς, είναι δημοφιλής τουριστικός προορισμός. Ο σκοπός των επισκέψεών μου ήταν πολύ συγκεκριμένος. Το «βίωμα».

Στο Πουέρτο Ρίκο αντίστοιχα πήγα τέσσερις φορές και επισκεπτόμουν το Congreso Mundial De La Salsa. Έκανα και μαθήματα με τον Modesto Cepeda, έναν γκουρού της αφρο-πορτορικάνικης μουσικής. Το Πουέρτο Ρίκο είναι «ζόρικο», δεν είναι ασφαλής χώρα όπως η Κούβα. Στα 90s λοιπόν και ενώ είχα αποκτήσει ευχέρεια στο παίξιμο των κρουστών, σχηματίσαμε τους Olubata. Παράλληλα, το 1997 περίπου, δημιουργήθηκαν οι Tierra Brava μια σάλσα ορχήστρα με έναν Χιλιανό που ζει στην Ελλάδα, τον Alejandro Diaz. Το όνομα της ορχήστρας το εμπνευστήκαμε από μια κουβανέζικη σαπουνόπερα, μια σειρά εποχής από την περίοδο της αποικιοκρατίας. Άρχισα λοιπόν να παίζω με τους Tierra Brava, κάνοντας live στην Αθήνα και στην επαρχία. Την ίδια στιγμή είχε δημιουργηθεί μια σκηνή, όπου, αν ένα γκρουπ χρειαζόταν κάποιο μέλος, πήγαινε κάποιος από τους υπόλοιπους και κάλυπτε τη θέση. Κάναμε live στο Palenque και σε άλλα μαγαζιά της εποχής και ερχόταν πολύς κόσμος. Ήταν πολύ καλή εποχή για τα live αυτά, ενίοτε παίζαμε και τέσσερις φορές την εβδομάδα. Το 2000 ήρθε στην Ελλάδα ο Κουβανός δάσκαλός μου στα κρουστά, ο Cristobal. Έμεινε στη χώρα για δύομισι χρόνια. Ένας εξαιρετικός μουσικός και άνθρωπος του φολκλόρ. Μαζί δημιουργήσαμε τους IMOLE και για ένα μεγάλο διάστημα ήμουν ο μόνος Έλληνας σ' αυτούς. Ήταν σίγουρα το πιο δύσκολο ▶

Βασίλης ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

«Με ενδιαφέρει η συμβίωση του διανοούμενου με το “ζώο”»

Του ΜΠΑΜΠΗ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ - Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

και απαιτητικό τεχνικά γκρουπ στο οποίο συμμετείχα. Βγήκαμε και στην τηλεόραση μια δυο φορές. Μετά σταμάτησα να παίζω με γκρουπ, καθώς ο χρόνος μου μειώθηκε αισθητά. Είχα αρχίσει να δραστηριοποιούμαι ως DJ λάτιν μουσικής και ταυτόχρονα ξεκίνησα ραδιόφωνο στο Kosmos.

Στην κουβέντα μας θα μπουν δύο μεγάλοι σταθμοί στη ζωή του, η δημοσιογραφία και το ραδιόφωνο. Δρόμος αναπόφευκτος σε μεγάλο βαθμό, λόγω του οικογενειακού περιβάλλοντος. Ο πατέρας του Βασίλη Σταματίου, Κώστας, ήταν κριτικός κινηματογράφου και βιβλίου στα Νέα, όπως και θεατρικός μεταφραστής. Αντίστοιχα, η μητέρα του, Μαρία Παπαδοπούλου, κριτικός κινηματογράφου και τηλεόρασης μεταξύ άλλων και ιδρυτικό μέλος της Πανελλήνιας Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου. Κάπως έτσι η θέαση και αντιμετώπιση της ζωής γίνεται μέσα από το φίλτρο του σινεμά, του βιβλίου, της τέχνης γενικότερα. Ο Βασίλης Σταματίου κράτησε το ίδιο φίλτρο, επιλέγοντας απλώς άλλα μουσικά μονοπάτια, σε μια έκφραση ταύτισης και αποστασιοποίησης ταυτόχρονα.

Ο πατέρας μου, Κώστας Σταματίου, ήταν ένας γκουρού, ένας άνθρωπος με μια βιβλιοθήκη στο μήκος ενός ολόκληρου σπιτιού. Κάθε Σάββατο στο δισέλιδο των *Νέων* έγραφε, με αφορμή τα βιβλία, πραγματείες ολόκληρες. Εκλαϊκευμένες όμως, γι' αυτό και τον διάβαζε πολύς κόσμος. Εγώ θεωρώ πως είμαι καλός στην ανάλυση, αλλά όχι στη σύνθεση. Είμαστε σε μεγάλο βαθμό –αν όχι απόλυτο– παράγωγα του περιβάλλοντός μας. Η επιρροή των γονιών είναι καταλυτική, ό,τι δρόμο κι αν τραβήξει κάποιος. Σήμερα μπορώ να διακρίνω κάποια πολύ καλά της διαπαιδαγώγησής του, που δεν μπορούσα παλιότερα. Υπάρχει βέβαια και η διαφοροποίηση. Εγώ έγινα κάποια στιγμή πολύ «physical», σε αντίθεση μ' αυτόν. Η πρώτη μου δουλειά λοιπόν ήταν στα *Νέα*. Δεν είχα σπουδάσει κάτι, ως ένα είδος «επανάστασης». Πήγα δοκιμαστικά στην εφημερίδα, χωρίς να έχω την παραμικρή ιδέα. Έγραφα κοινωνικά κείμενα, με χιουμοριστικό τρόπο, τα οποία άρεσαν πολύ, κι έτσι αντιλήφθηκα ότι μπορούσα να ασχοληθώ επαγγελματικά, κάτι που κατάλαβε και ο αείμνηστος **Λέων Καραπαναγιώτης** (σ.σ.: ιστορικός διευθυντής των *Νέων*). Δεν ήμουν τόσο ρεπόρτερ όσο «γραφιάς». Στην αρχή έκανα ελεύθερο και στη συνέχεια καλλιτεχνικό ρεπορτάζ.

Στα 90s ξεκίνησε η χρυσή εποχή των περιοδικών και πέρασα δύο χρόνια στον *Ταχυδρόμο*, ενώ στη συνέχεια, έξι χρόνια στα περιοδικά της ΙΜΑΚΟ. Από το 2000 κι έπειτα αποτραβήχτηκα. Έγραφα περιστασιακά και συνεργάστηκα με ανθρώπους όπως ο **Αντώνης Λυμπερής**, ο **Κίμων Φραγκάκης** και η **Μαρία Μπακοδήμου**. Η δημοσιογραφία δεν ήταν αυτό που λέμε η κ@βλα μου, κι έτσι ήρθε στη συνέχεια, ως μάννα εξ ουρανού, το ραδιόφωνο. Ξεκίνησα λοιπόν το 1991 στον Jazz FM, στο πλευρό του αείμνηστου **Κώστα Γιαννουλόπουλου**, ενός γκουρού του είδους. Έμεινα μέχρι το 1996, όταν και έκλεισε ο σταθμός. Εκείνη την εποχή οι ραδιοφωνικές συχνότητες μετατρέπονταν σε τεράστιο περιουσιακό στοιχείο. Από το 2001 και το ξεκίνημα του Kosmos, με προτροπή του **Μάνου Τζανακάκη**, ξεκίνησα εκπομπές κάθε Σαββατοκύριακο, οκτώ με δέκα το βράδυ. Έπειτα από ένα διάλειμμα κάποιων χρόνων επέστρεψα, με διευθυντή τον **Λεωνίδα Αντωνόπουλο**. Η εκπομπή και το ραδιόφωνο γενικότερα είναι η πιο σταθερή σχέση στη ζωή μου. Με τις όποιες διακοπές, ασχολούμαι εδώ και 34 χρόνια. Πιστεύω πως έχω καταφέρει πλέον να βρίσκω την ισορροπία ανάμεσα στο ψυχαγωγικό και το εκπαιδευτικό κομμάτι, τα οποία πρέπει να υπηρετούνται εξίσου. Υπάρχουν έτσι ανάμεσα στα τραγούδια εμβόλιμες ιστορίες για την ιστορία και την κουλτούρα της μουσικής, κάτι που θεωρώ πως γαντζώνει τον ακροατή και τον γοητεύει. Δεν ήταν συνειδητή αυτή η αλλαγή, έγινε στην πορεία

Οι πολεμικές τέχνες είναι κάτι στο οποίο πρέπει να επενδύσεις χρόνο και ουσία

από μόνη της, αλλά ταιριάζει με την άποψη που έχω σήμερα για το ραδιόφωνο. Η τρέλα του πρώτου καιρού έχει αντικατασταθεί από την απαίτηση από τον εαυτό μου για ένα συγκεκριμένο επίπεδο, κάτι που αυξάνει τη δουλειά που πρέπει να κάνω. Μπορεί να χρειαστώ και δύο ημέρες για να συντάξω ένα playlist, χωρίς τα κείμενα. Την ίδια στιγμή έχω ξεκινήσει και podcast για την ιστορία της latin μουσικής, το **«Buena Vista Podcast Club»**. Προφανώς, είμαι «στρατιώτης» της λατινοαμερικανικής μουσικής. Αν θα μείνω γνωστός σε πέντε ανθρώπους, είναι γι' αυτόν ακριβώς τον ρόλο του ενεργητικού ενδιαμέσου. Με τα χρόνια πιστεύω πως έχω καταφέρει να έχω ένα true κοινό, όπως θα λέγαμε, το οποίο μάλιστα αποτελείται και από μη Έλληνες, που με ακούνε από το site του Kosmos και στέλνουν μηνύματα από διάφορες χώρες. Είναι το μόνο πράγμα για το οποίο μπορώ να πω ότι νιώθω περήφανος. Για το ότι έχω επηρεάσει έστω και λίγο θετικά τη ζωή ενός ανθρώπου, δίνοντάς του χαρά και βοηθώντας τον να βρει κάτι που του έλειπε. Δεν είναι θέμα ναρκισσισμού, είναι απλά πολύ μεγάλη η έκκληση. Καθώς η σχέση με τη μουσική είναι πρωτίστως προσωπική, δεν μπορείς να καταλάβεις τον ουσιαστικό αντίκτυπο της σε τρίτους. Έχει μια αξία αντικειμενική. Μια αξία που δημιουργείται στη ζωή κάποιου άλλου, περιέργως με τον δικό σου τρόπο!

Ο Βασίλης Σταματίου θα μιλήσει στη συνέχεια για τη σημασία των πολεμικών τεχνών στη ζωή του. Με την αφετηρία της ενασχόλησής του να είναι η ψυχική παράμετρος της βίας, ο φόβος τού να χτυπήσεις αλλά και να χτυπηθείς. Το ένστικτο επιβίωσης, η βία σε σχέση με την κοινωνική παιδεία – παράμετροι που λαμβάνει ο δάσκαλος πολεμικών τεχνών ιδιαίτερα σοβαρά, ειδικά όταν συνδυάζει μαθήματα και επιρροές από τη διδασκαλία πολλών διαφορετικών ειδών και κυρών.

Προέρχομαι από μια γενιά που γυμνάστηκε ελάχιστα, κι εγώ δεν αποτελούσα εξαίρεση. Στα 90s άρχισε να έρχεται στην Ελλάδα η κουλτούρα του γυμναστηρίου για όλο τον κόσμο. Μέχρι τότε γυμναζόσουν σε συχνή βάση εάν ήσουν αθλητής ή «σφίχτης». Θυμάμαι να βλέπω αγώνες πυγμαχίας στο Eurosport, τα πρώτα χρόνια της ιδιωτικής τηλεόρασης και των δορυφορικών καναλιών, κυρίως αγώνες του **Μοχάμεντ Αλί**. Ο συγκεκριμένος δεν με γοήτευσε απλά ως αθλητής αλλά και ως προσωπικότητα. Έτσι λοιπόν άρχισα να ασχολούμαι σε σχετικά μεγάλη ηλικία. Με τον Σπύρο Κατσιγιάννη –ο οποίος δυστυχώς δεν βρίσκεται πλέον στη ζωή– έκανα τα πρώτα μου μαθήματα. Από αυτόν προέκυψε και το ενδιαφέρον για τη ρωσική πολεμική τέχνη, παρά το ότι μέχρι τότε ασχολούμασταν κυρίως με την αντίστοιχη φιλιππινέζικη. Ως χόμπι φυσικά όλα αυτά τότε. Όντας όμως «στρατιώτης», όπως ανέφερα, σε καθετί με το οποίο καταπιάνομαι, ασχολήθηκα ενεργά, μέχρι που κι αυτό έγινε κάτι δικό μου. Στην αρχή δυσκολεύτηκα με τη ρωσική πολεμική τέχνη, αλλά έκανα την απαιτούμενη δουλειά ώστε να την κάνω κτήμα μου. Γενικά, θεωρώ τον εαυτό μου καλό δάσκαλο, καθώς με ενδιαφέρει η ευρυμάθεια και να μαθαίνω για πολλά διαφορετικά πράγματα και να τα καταχωρίζω. Θεωρώ τη γνώση απαραίτητη για τη διαμόρφωση κριτηρίου. Ειδικά όταν έχεις να συζητήσεις ή να απευθυνθείς σε αυθεντίες.

Αντίστοιχα, λοιπόν, οι πολεμικές τέχνες είναι κάτι στο οποίο πρέπει να επενδύσεις χρόνο και ουσία. Είναι μια διαδικασία που με τη σειρά της πηγάζει από μια υπόγεια ανάγκη. Εγώ έχω μια πετριά να κάνω τον δάσκαλο και να μεταλαμπαδεύω γνώση. Θεωρώ πως είναι επιρροή του πατέρα μου. Ελπίζω να μην παρεξηγηθώ, αλλά θα χαρακτήριζα τον εαυτό μου λίγο «διανοούμενο». Με την έννοια του ανθρώπου που αναζητεί τη γνώση και επεξεργάζεται τις καταστάσεις. Ως εκ τούτου, θεωρώ την προσέγγισή μου στη βία αντίστοιχη ενός διανο-

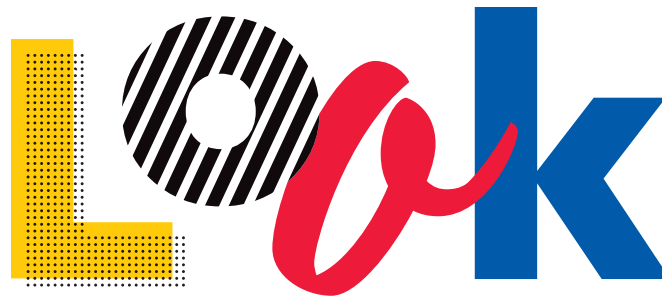
ούμενου. Το βίωμα καθαυτό είναι πολύ σημαντικό. Πρέπει να φας ξύλο και όχι μόνο να ρίξεις, αλλιώς είναι μονόπλευρο. Πρέπει να αναμετρηθείς με ανθρώπους από πολύ διαφορετικά background και θα πρέπει εσύ –ως άνθρωπος των βιβλίων– να τους πείσεις πως, αν χρειαστεί, μπορείς να τους κάνεις τόπι στο ξύλο. Σημειολογικά φυσικά. Η ενασχόληση με τη βία μπορεί καμιά φορά να βγάλει ένα ζωώδες ένστικτο. Σε ό,τι με αφορά, με ενδιαφέρει η συμβίωση του διανοούμενου με το «ζώο» και νομίζω ότι το καταφέρνω. Είναι σίγουρα ένα ενδιαφέρον ταξίδι. Δεν έχω υπόστρωμα βίαιο, αλλά όλα είναι θέμα mode και όχι mood. Όλη αυτή η εξερεύνηση είναι μια εναλλακτική ψυχανάλυση που γίνεται χωρίς λέξεις, αλλά μέσα από το σώμα, που αντίστοιχα μας δίνει πάντα κάποιες απαντήσεις. Στις πολεμικές τέχνες, ξεκινάς κάνοντας κάποια πράγματα εντελώς ασυντόνιστα, αλλά έπειτα από επίμονη προσπάθεια βρίσκεις τον δρόμο σου. Αυτό είναι κάτι που δημιουργεί νέες ανάγκες στην πορεία. Οδεύεις πάντα προς μια ολοκλήρωση που ποτέ δεν έρχεται, αλλά βλέπεις την πρόοδο. Το ίδιο γίνεται με όλα όσα καταπιανόμαστε, για μένα τη δημοσιογραφία, το ραδιόφωνο, τα βιβλία κ.λπ. Στην πορεία και μέσα από μια διαδικασία προσωπικής έρευνας, κατέληξα σ' ένα συγκεκριμένο είδος της ρωσικής πολεμικής τέχνης, το «Systema». Ξεκινώντας από αυτό, μελέτησα κι άλλα είδη στη συνέχεια. Κατέληξα σ' ένα υβριδικό προπονητικό πρόγραμμα, το οποίο και ονόμασα «STORM Combat System». Το σύστημα αυτό πατάει με το ένα πόδι στη ρωσική πολεμική τέχνη και με το άλλο στη λεγόμενη σύγχρονη αυτοάμυνα. Έχει να κάνει με διαφορές στην εκπαιδευτική μεθοδολογία. Ο στόχος είναι να αναδιαμορφώνονται συνεχώς τα αποτελέσματά σου, αλλά και τα συμπεράσματα γύρω απ' αυτά. Οι πολεμικές τέχνες είναι ένα μεγάλο κομμάτι της ζωής μου και με χαρακτηρίζει».

Στο στίτι του θα βρεις στοιβες ολόκληρες από βιβλία, πολλά από τα οποία περιγράφουν λεπτομερώς την κουλτούρα των χωρών στις οποίες ταξίδεψε. Επίσης θα βρεις φωτογραφίες με πρόσωπα αναγνωρίσιμα, αγαπημένους μουσικούς και καλλιτέχνες. Κάποιες απ' αυτές είναι από το Palenque, έναν πραγματικό ναό της λάτιν μουσικής στην Αθήνα.

Υπάρχουν φωτογραφίες με κάποιους διάσημους που σημαίνουν πολλά για μένα. Είναι σαφώς αυτή με τον **Bruce Dickinson**, νέο τότε μέλος των **Iron Maiden**, σε επίσκεψη με τον **Adrian Smith** για την προώθηση του *«The Number of the Beast»*. Σίγουρα οι φωτογραφίες που έχω με τον **Τίτο Πουέντε** σε διάφορες συναντήσεις μας, αυτή με την αγαπημένη μου **Σέλια Κρουζ** (σ.σ. διάσημη Κουβανέζα τραγουδίστρια), αλλά και με τον μουσικό ήρωά μου **Ρουμπέν Μπλάδες**. Το Palenque Club είναι ένα μεγάλο μέρος της ζωής μου. Ξεκίνησε από την πλατεία Αγίου Θωμά στου Γουδή και στη συνέχεια κατέβηκε στην Ούλοφ Πάλμε. Σύντομα θα ξανανοίξει, με νέα ιδιοκτησία. Ξεκίνησα να πηγαίνω το 1994 και κατά καιρούς βλέπαμε σπουδαία live. Φιλοξενούσε θρύλους της λάτιν μουσικής και ενίοτε ανέβαινα κι εγώ για jam. Στο Palenque έχω γνωρίσει και πολύ σημαντικούς για τη ζωή μου ανθρώπους. Θυμάμαι επίσης πως το επισκέπτονταν συχνά ο **Βαγγέλης Παπαθανασίου** κι ο **Διονύσης Σαββόπουλος** και κάθονταν σε ένα συγκεκριμένο τραπέζι. Ο Παπαθανασίου μάλιστα –λάτρης της λάτιν– πήγαινε με κάποιους από τους μουσικούς του club στο προσωπικό του studio κι έπαιζαν. Ο ιστορικός ιδιοκτήτης του Palenque, **Βασίλης Κουνενής**, έλεγε χαρακτηριστικά πως τραγουδούσε ο **Ray de la Paz** (σ.σ. τραγουδιστής της σάλσα) και ο Vangelis δίπλα του έπαιζε bongos. Καταλάβαινες ότι εκείνη τη στιγμή λειτουργούσε ως «οπαδός». **Α**

www.ertecho.gr/radio/kosmos/show/mambo-estereo/
www.facebook.com/STORMCombatSystem

Επιμέλεια:
ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ
ΣΙΓΑΛΟΥ

MAT FASHION

Φόρεμα off-shoulder φλοράλ €103,50

CHANEL BEAUTY

Κραγιόν Rouge
coco baume
No 746

ZOUMBOULAKIS GALLERIES

Λάμπα Anna blocks με πλισέ αμπαζούρ από ανθεκτικό χαρτί €40

ISABEL MARANT

Γυαλιά ηλίου

YSSO

Σκουλαρίκια Nike €370

ADIDAS X SEDDYS

Παπούτσια Samba Lynx €245

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

Σετ 6 σουβέρ Αυλότης II €32

H&M

Ζώνη από Studio S/S25

STAND STUDIO

Συνθετική checked γούνα €391

HARALAS

Γόβες DKNY Cerri €140

Ο πιο γρήγορος
τρόπος
για να μάθεις
για να πας μαζί της
για shopping
— Marcelene Cox
(συγγραφέας)

HUNKEMÖLLER

Κορμάκι Belladonna €44,90

VICHY

Κρέμα νυκτός με κολλαγόνο Liftactiv Collagen Specialist 16

KARL LAGERFELD

Πουλόβερ από κασμίρ €319

TED BAKER

Μίνι skater φούστα €200

Έχω ράφτη Σενεγαλέζο, τον **Mamadoo**

Ο Mamadoo σχεδιάζει, ράβει και πουλάει τη δική του euro-african άποψη για τη μόδα, και μόλις μετακόμισε από την Ασκληπιοῦ στην Ιπποκράτους

Της ΕΛΕΝΗΣ ΨΥΧΟΥΛΗ

Μπαίνοντας, μπορεί να τον δεις πεσμένο στο πάτωμα. Σουτ, είναι η ώρα της προσευχής! Σε 10 λεπτά θα είναι ολοδικός σου. Πιστός Σενεγαλέζος μουσουλμάνος, ο Mamadoo προσεύχεται πέντε φορές ημερησίως στον Θεό του. Για την ακρίβεια είναι τόσο θεοφοβούμενος, που τα κρασιά τα οποία του έφερναν ενόψει των εγκαίνιων του νέου καταστήματος, φηγουράρουν ολούθε ως ντεκόρ, στη βιτρίνα και στα ράφια, που αναρωτιέσαι αν πουλιούνται κι αυτά μαζί με τα χαριτωμένα ανσάμπλ και τα φορέματα. Εκείνος πάντως, δεν τα αγγίζει. Εσύ στο μεταξύ, μπορείς να ξετρυπώσεις ομορφιές από τις κρεμάστρες, να δοκιμάσεις όσα πόθησες, να θαυμάσεις όσα σου άρεσαν αλλά μάλλον τα βλέπεις στο σάιζ της φίλης σου της Θάλειας – να τι δώρο θα της πάρεις στα γενέθλια.

Ο Mamadoo είναι ένα εβένινο, αγαλματένιο αγόρι, που ήδη εδώ και χρόνια έχει το δικό του κοινό στα Εξάρχεια, πιστές θαυμάστριες που σε αυτόν απευθύνονται για κάτι μοναδικό και ανεπανάληπτο, για ένα σπέσιαλ φουστάνι, ένα σύνολο για την πλαζ ή απλώς για να τους κοντύνει ένα παντελόνι. Το αγόρι αυτό, λοιπόν, σπούδασε κοπτική ραπτική στην πατρίδα του την Ντακάρ και ήδη είχε μπει στον χώρο της δουλειάς, όταν κάποτε έφτασε εκεί ένας Έλληνας κύριος, ο οποίος είχε στην Αθήνα μια εταιρεία που ράβει στρατιωτικές στολές. Τώρα τι δουλειά είχε ο κύριος με τις στολές στην Ντακάρ, μην το πολυψάχνεις, γιατί τα ελληνικά του Mamadoo είναι κάτι παραπάνω από μίνιμαλ, οπότε βάζεις τη δική σου σάλτσα ή φαντασία για να συμπληρώσεις τις ιστορίες του. Αυτός ο Έλληνας λοιπόν, τον έφερε μαζί του στην Ελλάδα για να ράβει στολές. Και τώρα που μιλάμε, αυτός σκυμμένος στη ραπτομηχανή του και γω να ψάχνω ανάμεσα στις κρεμάστρες, στολές της αεροπορίας ράβει – θα δεις και τα κομψά σακάκια τους κρεμασμένα ανάμεσα στην κολεξιόν, κάτι που ίσως σε μπερδέψει. Στην Ελλάδα ξανασπούδασε, περίοπτα στον τοίχο φηγουράρει καθραρισμένο σε κορνίζα το πτυχίο του από τη Σχολή Βελουδάκη.

Το μαγαζί του Mamadoo δεν είναι σαν όλα τ' άλλα. Είναι εργαστήριο, ραφείο, πωλητήριο, είναι ο προσωπικός χώρος ενός γλυκύτατου ξενητεμένου, από αυτούς που πιο εύκολα θα συναντήσεις στο Λονδίνο, το Παρίσι ή τα τουριστικά θέρετρα του Μπαλί και της Ινδίας. Ο ναός ενός δημιουργού. Απόλυτα ενσωματωμένος στην Ελλάδα, αφού εδώ γνώρισε τη γυναίκα της ζωής του και έκαναν την κόρη τους, αλλά ταυτόχρονα και τόσο μακριά από εμάς. Ένα ξωτικό, ένα αερικό, μια αρσενική νεράιδα, που δυσκολεύεται να επικοινωνήσει με λέξεις αλλά τα λέει όλα με τα ρούχα και την τρυφερότητα των ματιών του. Αν μπορούσες να ανοίξεις κουβέντα μαζί του, θα είχε πολλά να σου πει για το στίλ, για τη διαχρονική μόδα που υπηρετεί, μια μόδα πέρα από τις μόδες.

Θα διαπιστώσεις ότι τα υπέροχα κομμάτια του γίνονται μόνο μία φορά. Χειροποίητα από την αρχή ως το τέλος, και σε τιμές που ο καθένας μπορεί να τα κάνει δικά του. Αυτό το λένε sur mesure και κανονικά κοστίζει τα μαλλιά της κεφαλής του, αλλά τον Mamadoo αυτό δεν τον αφορά. Αυτός θα ευχαριστηθεί αν βρεις κάτι να σου ταιριάζει, άμα δεν ευκολύνεται να σου το κρατήσει γι' αργότερα, θα σου κάνει και σκόντο. Το απολύτως σίγουρο είναι πως κάτι θα λαχταρήσεις: είτε είσαι

αδύνατη είτε παχουλή, είτε νέα είτε όχι, είτε κλασική είτε εκκεντρική, είτε μένιστριμ είτε βαθύτατα εναλλακτική. Διότι τα ρούχα του έχουν αυτό το μοναδικό που το κάνεις αμέσως δικό σου, έρχεται και κολλά πάνω σου σαν ταυτότητα, για να μεταφέρει εν τέλει ένα δικό σου μήνυμα και όχι το μήνυμα του σχεδιαστή του. Η συλλογή του δεν είναι μεγάλη κι αυτό είναι που την κάνει πολύτιμη. Κομμάτια σε απόλυτα ευρωπαϊκή κοπή και έμπνευση, κομμένα πάνω στα φανταχτερά, πολύχρωμα σαν ηλιακές εκρήξεις, φοβ, συναρπαστικά υφάσματα που φέρνει ο Mamadoo κάθε τρεις και λίγο από την πατρίδα του, αλλά και κομμάτια μονόχρωμα, με υπέροχες φόρμες. Ένα ξεχωριστό, πολύχρωμο πανωφόρι, αυτό που φοριέται με οτιδήποτε σε μαύρο ή μονόχρωμο από μέσα, είναι το ρούχο με το οποίο θα δημιουργήσεις δεκάδες δικά σου στίλ, αυτό που δεν θα το βγάλεις ποτέ από πάνω σου. Γιατί τα ρούχα με προσωπικότητα δεν παλιώνουν. Μεγαλώνουν μαζί σου, ακολουθούν και προσαρμόζονται στα στίλ που θέλεις να αλλάξεις ή στο στίλ που δεν θέλεις καθόλου να αλλάξεις.

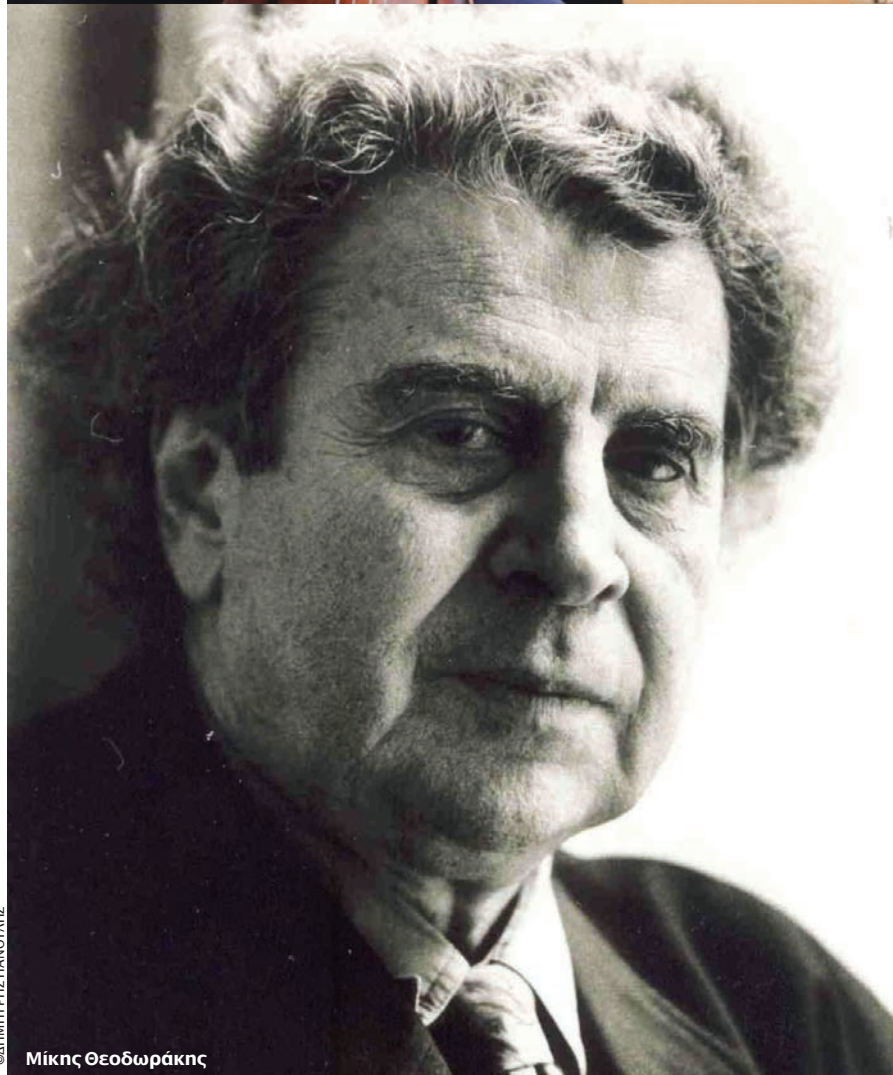
Κοντά στα ρούχα, θα βρεις κορδέλες για τα μαλλιά, πανέμορφες τσάντες, αξεσουάρ και τα κοσμήματα που φτιάχνει η αδελφή του. Αν πάλι έχεις στον νου σου κάτι συγκεκριμένο, μπορείς να του φέρεις το σχέδιο και να το ράβει πάνω σου, σαν τις παλιές καλές μοδίστρες. Γιατί αυτό που λείπει περισσότερο από τις βιτρίνες της πόλης είναι το ρούχο με προσωπικότητα. Η διαφορετική δήλωση. Κι αυτό δεν έχει να κάνει απαραίτητα με την τιμή, ιδίως όταν ψωνίζεις κατευθείαν από την πηγή του δημιουργού.

INFO
Mamadoo
Ιπποκράτους
121-123
2112673318
6983601144

Η Καμεράτα Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής, υπό τη μουσική διεύθυνση του Γιώργου Πέτρου

Μίκης Θεοδωράκης

Ο Γιώργος Πέτρου διευθύνει δύο συμφωνικά έργα του Μίκη Θεοδωράκη στο Μέγαρο

*Η Καμεράτα Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής
συμπράττει με τον βαθύφωνο Τάσο Αποστόλου
και αφηγητή τον Κωνσταντίνο Μαρκουλάκη*

«Μίκης Θεοδωράκης: Η αρχή και το τέλος»: ένα αφιέρωμα στη συμφωνική μουσική του μεγάλου μουσουργού θα πραγματοποιηθεί στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών από την Καμεράτα Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής, υπό τη μουσική διεύθυνση του Γιώργου Πέτρου. Το πρόγραμμα εστιάζει στο πρώτο (1945) και το τελευταίο (2009) συμφωνικό έργο του συνθέτη. Το πρώτο, η «Αποκάλυψη» (Ωδή στον Μπετόβεν), είχε λάβει διθυραμβικές κριτικές από τον ίδιο τον Μίκη, που το παρακολούθησε στην πρώτη παγκόσμια εκτέλεσή του, πάλι από τον Γιώργο Πέτρου, το 2018. Μάλιστα, μετά από αυτό, ο συνθέτης έκανε κάποιες αλλαγές στο αρχικό κείμενο, οι οποίες θα παρουσιαστούν για πρώτη φορά στη συναυλία της 18ης Μαρτίου. Το τελευταίο του συμφωνικό έργο, το κύκνειο άσμα του, είναι «Η ραψωδία για βαρύτονο και ορχήστρα». Είναι αφιερωμένη στον Γερμανό φίλο του Πέτερ Χάνσερ-Στρέκερ και αποτελεί φόρο τιμής του συνθέτη στη χώρα που ο ίδιος αποκαλεί «πατρίδα του συμφωνικού του έργου». Τα αφηγηματικά μέρη στην «Αποκάλυψη» θα απαγγείλει ο Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης, ενώ τα μέρη για βαρύτονο στη «Ραψωδία» ερμηνεύει ο βαθύφωνος Τάσος Αποστόλου. Στην εκδήλωση θα λάβουν μέρος οι Χορωδίες της ΕΡΤ και του Δήμου Αθηναίων. Η ιστορική αυτή μουσική βραδιά πραγματοποιείται στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για τα 100 χρόνια από τη γέννηση του συνθέτη. —Νίκη-Μαρία Κοσκινά

INFO Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, 18 Μαρτίου, 20:30

© ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

Θέατρο, μουσική, εκθέσεις, προβολές. Πολιτιστικές προτάσεις που μας ιντριγκάρουν αυτό το επταήμερο

❶ Ο Γιάννης Τσορτέκης υποδύεται τον Στράτο Διονυσίου

Η πολυαναμενόμενη παράσταση «*Τα πήρες όλα κι έφυγες*», αφιερωμένη στον εμβληματικό λαϊκό θεσσαλονικιό βάρδο, κάνει πρεμιέρα λίγο πριν τα μέσα Μαρτίου, σε κείμενο του **Κωνσταντίνου Σαμαρά** και σκηνοθεσία **Βασίλη Μαυρογεωργίου**. Ο Γιάννης Τσορτέκης ενσαρκώνει τον Στράτο Διονυσίου, τον «άρχοντα της νύχτας», που κρατούσε το μικρόφωνο με έναν χαρακτηριστικό τρόπο. Κοντά του η **Μαρία Κεχαγιόγλου** και ο **Γιάννης Νταλιάνης**, οι ήρωες της ζωής του Στράτου. Πλαισιώνονται από έναν μεγάλο θίασο ηθοποιών, ενώ θα υπάρχει και ζωντανή ορχήστρα. Τραγουδούν εναλλάξ live τα παιδιά του Διονυσίου, ο Άγγελος, ο Στέλιος και ο Διαμαντής.

Θέατρο Παλλάς, από 12 Μαρτίου

❷ Αποκωδικοποιώντας τη «Γεωμετρία μιας αυλής διαδρομής»

Στην ατομική της έκθεση, σε επιμέλεια **Κώστα Πράπογλου**, η **Ελένη Ζούνη** παρουσιάζει νέα έργα σε χαρτί και καμβά, εξερευνώντας τη σχέση της αντίληψης με τη ροή της σκέψης. Η αφετηρία της έμπνευσής της είναι πάντα ένα σημείο, άλλοτε τυχαίο και άλλοτε με ακρίβεια τοποθετημένο, ανάλογα με την ένταση της συνθήκης που διαμορφώνει το παρόν. Τα έργα της αναδεικνύουν τη μεταβλητότητα του κόσμου μέσα από το σχέδιο και το χρώμα, ενώ προκαλούν τον θεατή να αισθανθεί και να ανακαλύψει τη δική του αλήθεια. **Αίθουσα Τέχνης Αθηνών, 6 Μαρτίου έως 3 Μαΐου**

❸ Η Αθήνα μέσα από τα μάτια του Παναγιώτη Μπελντέκου

Μια έκθεση αφιερωμένη στην Αθήνα εγκαινιάζεται αυτές της μέρες, υπό την επιμέλεια της αρχαιολόγου και ιστορικού της τέχνης **Ιριδος Κρητικού**. Ο Παναγιώτης Μπελντέκος στα «*Τονία της Αθήνας*» αποτυπώνει τη διαχρονική εξέλιξη της πόλης μέσα από τη δική του καλλιτεχνική ματιά. Τα έργα χαρακτηρίζονται από ευρηματικότητα στη σύνθεση και ιδιότυπο τρόπο ζωγραφικής, που συνδυάζει την παραστατικότητα με την προσωπική έκφραση. Η έκθεση συνδυάζει τον ρεαλισμό με τη φαντασία, προσφέροντας μια μοναδική εικαστική προσέγγιση της Αθήνας. **Γκαλερί Σκουφά, 11 έως 29 Μαρτίου**

❹ ART AWARDS 2025: Μια τριήμερη γιορτή τέχνης

111 εικαστικοί καλλιτέχνες από την Ελλάδα και διάφορες χώρες της Ευρώπης θα εκθέσουν τα έργα τους σε κατηγορίες όπως ζωγραφική, γλυπτική, φωτογραφία και mixed media, με θέμα «*Ελλάδα... Η χώρα του Φωτός*».

Τα **Art Awards by Dreamteam – European Contest 2025**, όπως και κάθε διοργάνωση της Dreamteam, έχουν κοινωνικό σκοπό και αποτύπωμα, στηρίζοντας κακοποιημένες γυναίκες. Στόχος τους είναι η ανάδειξη των εικαστικών τεχνών, η επιβράβευση των δημιουργών και η ενίσχυση της διεθνούς αρμονικής συνύπαρξης μέσω της τέχνης. Η εκδήλωση θα εμπλουτιστεί με ομιλίες, δρώμενα και παρουσίαση σημαντικών προσωπικοτήτων από διάφορους τομείς.

Πολεμικό Μουσείο
10-12 Μαρτίου

Η ATHENS VOICE ΕΙΝΑΙ ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

❺ Η γυναικεία μορφή ως σύμβολο δύναμης

Η Sianti Gallery και το NYX Esperia Palace Hotel Athens εγκαινιάζουν, την παραμονή της Ημέρας της Γυναίκας, την ατομική έκθεση ζωγραφικής της **Σοφίας Φωτιάδου**, «*Goddess Vision*». Τα έργα της καλλιτέχνιδος, εμπνευσμένα από τη θηλυκή μορφή ως σύμβολο δύναμης και σύνδεσης με τη φύση, αποτυπώνουν την εσωτερική διάσταση και τη μεταμόρφωση της γυναίκας. Η έκθεση δημιουργεί μια εκρηκτική σύμπραξη τέχνης και φιλοξενίας στο κέντρο της Αθήνας. **NYX Esperia Palace Hotel Athens, 7 έως 30 Μαρτίου**

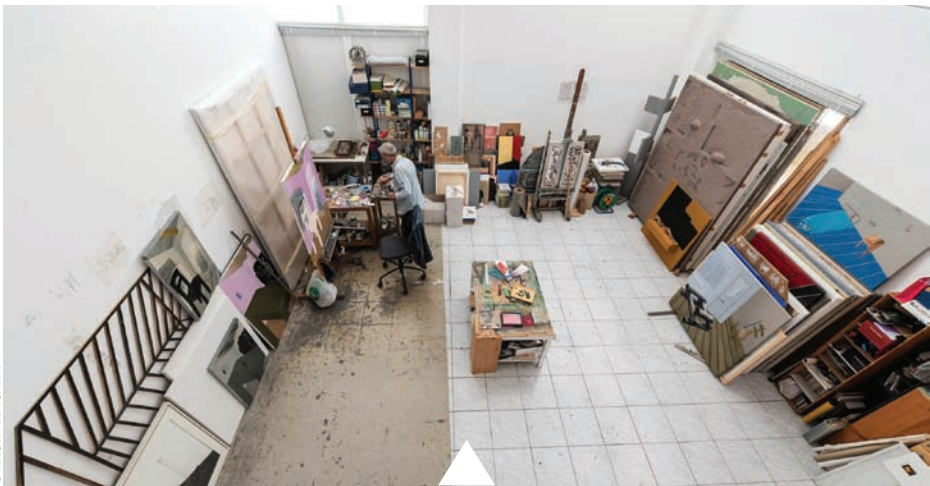
Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο avguide@athensvoice.gr

© ΜΑΡΙΑ ΤΟΥΛΤΖΑ

6 «Οι τρεις αδερφές» στο Εθνικό

Το κλασικό έργο του Άντον Τσέχωφ θα παρουσιαστεί στην Πλαγιά Σκηνή του Κτηρίου Τσίλλερ, σε σκηνοθεσία **Μαρίας Μαγκανάρη**. Το έργο εστιάζει στην προσδοκία, τον χρόνο και τη μνήμη, καθώς οι τρεις αδελφές –Όλγα, Μάσα και Ιρίνα– αναζητούν μια Μόσχα που τους διαφεύγει. Με συναισθηματική ένταση και χιούμορ, η παράσταση διερευνά τις ανθρώπινες επιθυμίες, τα αδιέξοδα και τη διαρκή αναζήτηση του νοήματος της ζωής. **Εθνικό Θέατρο, από 6 Μαρτίου**

© ΧΛΩΗ ΑΚΡΙΘΑΚΗ

7 Οι «Συναντήσεις» στα ατελιέ των καλλιτεχνών

Στη νέα ατομική έκθεση της **Χλόης Ακριθάκη**, σε επιμέλεια της μουσειολόγου και ιστορικού της τέχνης **Κατερίνας Κοσκινά**, παρουσιάζονται φωτογραφικά στιγμιότυπα από τις συναντήσεις της με εικαστικούς καλλιτέχνες, τόσο στα εργαστήριά τους όσο και εκτός. Η πρώτη φωτογράφιση καλλιτέχνη το 1992, με τον πατέρα της, όρισε το είδος και τη σχέση της με τους δημιουργούς. Η Χλόη Ακριθάκη αποτυπώνει τις στιγμές δημιουργίας με φυσικότητα, προσφέροντας εικόνες που συνδυάζουν την ενέργεια της συνάντησης και τη χαρά της δημιουργίας. **Μουσείο Μπενάκη, Κτίριο Οδού Πειραιώς, 6 Μαρτίου έως 27 Απριλίου**

© ΤΑΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

8 7 διαφορετικοί φωτογραφικοί μονόλογοι

Επτά φωτογράφοι εξερευνούν τις διαφορετικές πτυχές της ανθρώπινης ύπαρξης μέσα από τη φωτογραφία και το video art. Η έκθεση «Μονόλογοι», της ομάδας **five plus**, αποτελεί μια καλλιτεχνική πολυφωνία, όπου διαφορετικές αφηγηματικές «γλώσσες» συνυπάρχουν αρμονικά στον χώρο. Από πορτρέτα μέχρι αφηρημένες φωτογραφίες, κάθε έργο αποκαλύπτει την πολυπλοκότητα των συναισθημάτων και της σκέψης, προσκαλώντας τον θεατή να ανακαλύψει την εσωτερικότητά του. Στην έκθεση συμμετέχουν οι: Τάκης Αναγνώστου, Πάνος Κουκουρουβλής, Γιάννης Μυρμηγιάννης, Παναγιώτης Πιτσούλης, Νίκος Σωτηρόπουλος, Σύλβια Τσουραμάνη και Στέλιος Χαραλαμπάκης. **Machpoint, 8 έως 16 Μαρτίου**

ΜΗΝ ΤΟ ΧΑΣΕΙΣ

9 ΤΟ ΠΑΡΤΙ ΜΑΣ για την Ημέρα της Γυναίκας

Η ATHENS VOICE και ο VOICE 102.5 σας περιμένουν στο **Woman's Day Party στο Rock & Roll στο Κολωνάκι**. Ενώνουμε τις φωνές μας, τραγουδάμε και χορεύουμε για την Ημέρα της Γυναίκας, ενώ μέρος των εσόδων της εκδήλωσης θα διατεθεί στο κίνημα «**Strong Me**» για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Θα είμαστε όλοι εκεί για να γιορτάσουμε και να διασκεδάσουμε, για καλό σκοπό.

Rock & Roll Athens 6 Μαρτίου

© ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

10 Γιατρός δημιουργεί... κατά φαντασίαν ασθενείς

Η κλασική γαλλική κωμωδία του 1923 «*Κνοκ ή ο θρίαμβος της Ιατρικής*» μεταφέρεται στον σύγχρονο κόσμο του μάρκετινγκ, σε μια νέα διασκευή από τον **Έκτορα Λυγίζο**. Το έργο ακολουθεί έναν υπερφιλόδοξο γιατρό που χειραγωγεί τους κατοίκους μιας μικρής πόλης, μετατρέποντάς τους σε φανταστικούς ασθενείς, εξαρτημένους από εκείνον. Μέσα από κωμικά επεισόδια, η παράσταση λειτουργεί ως σάτιρα για τις μεθόδους επιρροής στην κοινωνία, ενώ σκηνοθετείται από την **Αργυρώ Χιώτη**, με πρωτότυπη μουσική του **Γιαν Βαν Αγγελόπουλου**. **Θέατρο Τέχνης, 8 έως 30 Μαρτίου**

© ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΕΔΡΑΣ

11 Όταν ο υποχρεωτικός εγκλεισμός αποκαλύπτει τα πιο άγρια ένστικτά μας

Δυο άνθρωποι μένουν κλεισμένοι σε ένα υπόγειο καταφύγιο, υπό τον φόβο της πυρηνικής απειλής. Το προφητικό έργο του Ντένις Κέλι «*Μετά το τέλος*» –που γράφτηκε το 2005, πολύ πριν ξεσπάσει ο covid– θίγει το θέμα του εγκλεισμού, της απομόνωσης και της ανθρωποφαγίας. Η **Άννα Μιχελί** σκηνοθετεί τον **Φοίβο Παπακώστα** και την **Κατερίνα Σπύρου**, σε μια παράσταση που παίζει με τα όρια και τις αντοχές μας, ενώ μελετά το τι είναι ικανοί να κάνουν οι άνθρωποι υπό ακραίες συνθήκες. **ΠΛΥΦΑ, από τις 5 Μαρτίου**

12 Ματούλα Ζαμάνη και πάλι στο Κύτταρο

Μετά τα απαντωτά sold out του Φεβρουαρίου, η Ματούλα επιστρέφει, για μια τελευταία φορά, στη γνωστή αθηναϊκή σκηνή, για μια βραδιά γεμάτη νέες μελωδίες, κυκλωτικούς χορούς και αστρικά λαϊκά σύμπαντα (7 Μαρτίου). Την επόμενη μέρα, η πιο feelgood μπάντα της πόλης, οι **It's All About the Music Band**, ανεβαίνουν στη σκηνή του Κυττάρου για να μας παρασύρουν σε μια βραδιά γεμάτη Rock/Hard Rock & Heavy Metal ήχους (8 Μαρτίου). **Κύτταρο, 7 Μαρτίου**

© ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΑΛΑΣΙΔΗΣ

Kitschen

Pharaoh

Σεϋχέλλες

Birdman

Στην μπάρα να κάτσουμε...

Το φαγητό είναι πιο νόστιμο στις μπάρες των εστιατορίων

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

«Μήπως υπάρχει θέση στην μπάρα;»

Η πρώτη ερώτηση που κάνω σε μια τηλεφωνική κράτηση, συνήθως με ελαφρά παρακλητική φωνή. Πάντα προτιμώ να κάθωμαι στην μπάρα των εστιατορίων, όχι γιατί βολεύομαι στα ψηλά σκαμπό, αλλά γιατί πιστεύω ότι εδώ είναι όλη η δράση, όλο το «ζουμί» στην υπόθεση.

Η κουζίνα ενός εστιατορίου είναι η καρδιά του. Μπορεί να στρέφουμε όλη την προσοχή μας στους θεατές και στο ντεκόρ, αλλά στην πραγματικότητα η παράσταση συμβαίνει εδώ, ανάμεσα σε τηγάνια που καίνε και κατσαρόλες που αντίζουν, σε μάγειρες που φιλοκόβουν, σερβιτόρους που πηγαionoέρχονται και σεφ που επιθεωρούν με γερακίσιο βλέμμα το τελικό στάδιο ενός πιάτου. Έχει μια άλλη, ολότελα διαφορετική γοητεία να

τα παρακολουθείς όλα αυτά να εκτυλίσσονται μπροστά σου, ακριβώς μπροστά σου, όχι από την απόσταση της σάλας, ρίχνοντας κλεφτές ματιές στην ανοιχτή κουζίνα κάπου δεξιά. Εδώ, με τη ζέστη της κουζίνας να σε αγγίζει, είναι λες και βλέπεις από την κλειδαρότρυπα κάτι που απαγορεύεται να δεις. Γι' αυτό και αγαπώ λίγο παραπάνω τα εστιατόρια που βάζουν σερβίτσια στην άκρη του πάσου, μια μπάρα γύρω από την κουζίνα, που εφευρίσκουν μια θέση μόνο για εμάς, τους ηδονοβλεψίες του φαγητού.

Η μπάρα στα εστιατόρια έχει και κοινωνική προέκταση. Καθισμένος εδώ, πιάνεις εύκολα κουβέντα με τον άγνωστο διπλανό σου – όταν οι αγκώνες σας ακουμπάνε, ο πιο δύσκολος τοίχος έχει ήδη πέσει.

Προνομιακή η θέση στην μπάρα, έχει και τα τυχερά της: μια παραγγελία που βγήκε κατά λάθος, ένας πειραματισμός του σεφ που δεν υπάρχει στο μενού, είναι λιχουδιές που πιθανότατα θα καταλήξουν σε σένα, γιατί κανείς δεν θέλει να πάνε χαμένες. Κι αν σου αρέσει το φαγητό, πες το, μπροστά σου είναι. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη επιβράβευση για τους μάγειρες από το χαμόγελο ενός ικανοποιημένου στομαχιού.

Σεϋχέλλες

Αυτή εδώ είναι από τις πιο αγαπημένες μου μπάρες εστιατορίων, γιατί τα σκαμπό γύρω της είναι ελαφρώς υπερυψωμένα έτσι που μπορείς να παρακολουθείς τα πάντα μέσα

στην κουζίνα, ακόμη και το περιεχόμενο των τηγανιών. Μια νύχτα παραλίγο να παρεξηγηθώ, όταν μου ξέφυγε ένα εντελώς αυθόρμητο «ποπο, τι μανάρι είσαι εσύ!». Μόνο που, η καφερή λιχουδιά, το έλεγα στις παπαρδέλες που σιγοέβραζαν εκείνη τη στιγμή στο ζουμί τους, και όχι στον μάγειρα που με κοίταξε με σπκωμένο φρύδι. Ζητώ ντροπιασμένη συγγνώμη, αλλά στην πραγματικότητα δεν φταίω: αυτές οι παπαρδέλες με καβουρμά και γαλομυζήθρα είναι σκέτη κόλαση, και όχι άδικα το trademark στις Σεϋχέλλες. Να πάρει και το ζυγούρι με ζεστή κρέμα τραχανά, και το μοσχαρίσιο χτένι σοφρίτο με το βελούδινο πουρέ πατάτας, και τα φασόλια ελέφαντες με κάστανα και κρεμμυδάκι στιφάδο, και... να προσέχετε τις αντιδράσεις σας. **Κεραμεικού 49, Μεταξουργείο, 2111834789**

©ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Tanpopo

Tuk Tuk

Sushimou

Pharaoh

Εδώ σας βεβαιώνω ότι το πού θα κάτσεις, θα καθορίσει και την εμπειρία σου. Είναι τελείως διαφορετικό να διαλέξεις οποιοδήποτε από τα τραπέζια της σάλας ή του άνω ορόφου, και εντελώς άλλο να κάτσεις μπροστά στο πάσο της κουζίνας χαζεύοντας τις φλόγες να χορεύουν. Αυτό που κάνει το εστιατόριο του σεφ **Μανώλη Παπουτσάκη** ξεχωριστό (πέρα από τη μουσική, τον χώρο και τον ίδιο τον σεφ) είναι ότι τα πάντα μαγειρεύονται στη φωτιά του ξύλου, κάτι που δίνει άλλη γεύση στο φαγητό και μια αληθινή θαλπωρή σε εσένα που κάθεσαι στην μπάρα κοιτώντας απέναντί σου τη χορογραφία της φωτιάς και των μαγείρων (χειμώνα, βέβαια, γιατί το καλοκαίρι είναι μάλλον απαγορευτικό). Η ωραιότερη ταρामοσαλάτα της Αθήνας, κόρτα ψημένα στη σχάρα (σ.σ. πιάτο που πολλοί αντέγραψαν, όχι πάντως με την ίδια επιτυχία), ένα ψάρι ημέρας σαβόρο που ακόμη θυμάμαι τη γεύση του, αρνάκι τσιγαριστό και σκέτο λουκούμι, λαχανοντολμάδες παινεμένοι, το καλύτερο γαλακτομπούρεκο που έχω φάει ποτέ (κι αυτό πήνεται στον ξυλόφουρνο) και περισσότερες από 400 ετικέτες κρασιών για να διαλέξεις. **Σολωμού 54, Εξάρχεια, 2103808412**

Tanpopo

Η κουζίνα στο κέντρο και ένας ξύλινος πάγκος να την περικλείει και από τις τέσσερις μεριές της, με καθίσματα μέσα κι έξω. Όπου κι αν επιλέξεις να κάτσεις θα δεις (και κυρίως θα μυρίσεις) τις τεράστιες κατσαρόλες με το ζωμό – βασικό συστατικό του ramen – να σιγοβράζει. Μια μικρή Ιαπωνία στην καρδιά της Αθήνας είναι το ραμενάδικο του **Σωτήρη Κοντιζά** και το αγαπάμε για την αφτιασίδωτη αλήθεια του. Δεν έχω καταφέρει ακόμη να διαλέξω ανάμεσα στο Shoyu Ramen (Chashu, αυγό, enoki, λάπαθο) και το Torikotsu Ramen (Chashu, αυγό, λεντινούλα, nori), αλλά ξέρω ότι πάντα θα παίρνω Gyozas για τη μέση και ένα negroni για εμένα μόνο. **Ευριπίδου 2, Πλατεία Αγίων Θεοδώρων, 2107000252**

Tuk Tuk

Ακόμη ένα ασιατικό τσέπης, αυτή τη φορά στο Κουκάκι, το πρώτο που μας έκανε να στηθούμε στην ουρά για ταϊλανδέζικο φαγητό. Τον **Μπάμπη Ασκερίδη**, τον ιδιοκτήτη του, πού τον χάνεις πού τον βρίσκεις, στην Ταϊλάνδη είναι. Αυτή τη χώρα την ξέρει καλύτερα κι από την παλάμη του, οπότε απόλυτα λογικό που το λιλι-

πούτσιο Tuk Tuk του σημείωσε αυτή την τεράστια επιτυχία ακουμπώντας στην μπάρα της μικροσκοπικής κουζίνας του ένα καθόλα τέλειο Pad Thai, απολαυστικά κάρυ, εξωτικές σούπες και πολλές ακόμη πεντανόστιμες ταϊλανδέζικες ιστορίες. **Βεΐκου 40, Κουκάκι, 2114051947**

Kitschen

Η νέον ροζ επιγραφή «*Prepare Your Chopsticks*» τα λέει όλα. Κάνε ακριβώς αυτό: κάτσε αναπαυτικά στην ξύλινη μπάρα, κράτα τα ξυλάκια σου ανά χείρας και ετοιμάσου να μην τα αφήσεις κάτω μέχρι να καταπιείς και το τελευταίο dumpling (σ.σ. μα, ρε παιδιά, τι dumplings είναι αυτά!). Αυτό το dim sum και sushi bar ανήκει στην κατηγορία «τεράστιο εστιατόριο σε μικρό χώρο». Με αυτό εννοώ ότι με τίποτα δεν μπορείς να φανταστείς ότι σε αυτά τα λίγα, τα ελάχιστα τετραγωνικά χωράει τόσο νοστιμιά – αν ήμουν σεφ θα ζήλευα αυτά τα δύο νέα παιδιά και την εξαιρετική τους δουλειά. Σου εύχομαι να βρεις μια θέση στην μπάρα του, κι αν δεν έχει, να περιμένεις υπομονετικά. **Κανάρη 5-7, Πειραιάς, 2117351205**

Birdman

Η ιαπωνική ρυθ του **Άρη Βεζενέ** είναι ολόκληρη μια μπάρα. Πάνω της ακουμπάς ζουμερά yakitori, edamame πιο εθιστικά και από πατατάκια, θεϊκά sando και το burger - star, το διάσημο smash burger που άφησε εποχή. Συνοδεύεις με αψεγάδιαστα cocktails, πίνεις (πολλά) ιαπωνικά ούισκι, ακούς ανατρεπτικές μουσικές στο ημίφως και φεύγεις με την υποσχέση να ξανάρθεις. **Βουλής 35, Σύνταγμα, 2103212800**

Sushimou

Διάλεξε μία από τις δώδεκα θέσεις της μπάρας και πες στον εαυτό σου πως αυτή είναι η μοναδική επιλογή που χρειάζεται να κάνεις απόψε. Ο **Αντώνης Δρακουλαράκος** θα αναλάβει όλα τα υπόλοιπα, θα σου βγάλει ό,τι εκείνος θέλει, ό,τι καλύτερο έχει στην κουζίνα του. Το sushi όπως δεν το έχεις ξαναφάει, με ψάρια πεντάφρεσκα και μία ιεροτελεστία στα πάντα του, από τον τρόπο κοψίματος του ψαριού και τον τρόπο που βράζει το ρύζι, μέχρι το πώς ο σεφ θα ακουμπήσει το πιάτο μπροστά σου. Εμπειρία! **Σκούφου 6, 2114078457**

Χρήστος Χωμενίδης

Η τέχνη μας δεν είναι να γράφουμε, αλλά να σβήνουμε

Μιλήσαμε με αφορμή το καινούργιο του βιβλίο, «Πανδώρα», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

ΦΩΤΗ ΝΕΛΟΠΗ ΜΑΞΟΥΡΗ

«**Μ**ε εκπλήσσει η κακία», λέει ο Χρήστος Χωμενίδης με ύφος απορημένο, σαν να ξαφνιάζεται και τη στιγμή που μιλάμε. Που είναι κρύα (στιγμή), χειμωνιάτικη, αλλά τρυφερή επειδή γνωρίζομαστε πολλά χρόνια: χαθήκαμε για κάμποσα από αυτά, μάλιστα γύρω στα δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια. Όταν τον πρωτογνώρισα, τέλος δεκαετίας του '80, πριν ακόμα εκδοθεί το «*Σοφό παιδί*» του, ήταν ένας πολύ ψηλός, αδύνατος νεαρός, που κάπνιζε διαρκώς και καμπούριαζε. «Ακόμα καμποουριάζω!» λέει, αλλά η αλήθεια είναι ότι δεν καμπουριάζει πια καθόλου. «Απέκτησα αυτοπεποίθηση!» συμπεραίνει. Πάλι με θαυμαστικό. Πολλές φράσεις του Χρήστου τελειώνουν με θαυμαστικό – με έναν μικρό ενθουσιασμό, έστω με όρεξη, με ένα μάτι γεμάτο περιέργεια για τα πάντα όλα. Το παιδί που διάβαζε εγκυκλοπαίδειες ξεφοντάρει πίσω από τα θαυμαστικά.

«Αρχές των 90s, ήταν μεγάλη υπόθεση να βγάλεις βιβλίο, έκαναν πολύ καιρό να βγούνε τα βιβλία εκείνη την εποχή. Το «*Σοφό παιδί*» το τελείωσα το 1990. Το πήγα στην Εστία, το διάβασε η Αναστασία Λαμπρία, της άρεσε και εισηγήθηκε να εκδοθεί. Υπέγραφα συμβόλαιο με τη Μάνια Καραϊτίδη, τη μεγάλη εκείνη κυρία των γραμμάτων μας. Πέρασαν δύο χρόνια και το βιβλίο μου ήταν στα «προσεχώς». Πάω στη Μάνια και της λέω: «Πρέπει να το βγάλετε σύντομα, διότι πάω φαντάρος!» Παράλογο επιχείρημα, τι σχέση είχε η θητεία μου με το βιβλίο μου; Λειτουργήσε ωστόσο, το έστειλαν επιτέλους στο τυπογραφείο. Κυκλοφόρησε τον Μάρτιο του '93».

Τον θυμάμαι στα 90s να παίρνει φωτιά και να αγορεύει ή να αρπάζεται σε κάτι πολιτικές συζητήσεις. «Παλιά η σύγκρουση με διασκέδαζε, ίσως ακόμα και να με έτρεφε. Ήταν ένας τρόπος επικοινωνίας. Τώρα νιώθω συνήθως κούραση με τις συγκρούσεις. Συνέβαλαν και τα σόσιαλ, το πατιρντί που έγινε στη διάρκεια της κρίσης με τις συνεχείς αψιμαχίες στα σόσιαλ. Σήμερα το να τσακώνεσαι από το πληκτρολόγιο με ανθρώπους άγνωστους ή σχεδόν άγνωστους το θεωρώ χάσιμο χρόνου...»

Δεν έχω διαβάσει ακόμα την «*Πανδώρα*», το καινούργιο, δέκατο τέταρτο βιβλίο του, στην πρώτη, μετά-15-χρόνια, συνάντησή μας. Οπότε είμαι αουστηρή, που λέει ο λόγος. Πράγμα εύκολο όταν δεν έχεις διαβάσει με τα ματάκια σου ένα βιβλίο περί του οποίου γίνεται λόγος: μεταφέρω παρατήρηση/διαμαρτυρία φίλης βιβλιοφάγου ότι οι γυναικείοι χαρακτήρες του δεν έχουν αρκετό βάθος. «Έχουν όμως πλάτος. Από το πλάτος φτάνεις και στο βάθος, όπως έχει πει ο φιλόσοφος Αντόρνο! Τέοντορ Αντόρνο, μεγάλος φιλόσοφος, διάβασε το «*Minima Moralia*»... Τι; Δεν με πιστεύεις, Μανίνα; Το ότι με έχεις ικανό να επινοήσω έναν φιλόσοφο με κολακεύει αφάνταστα! «Το βάθος δεν είναι εγγενές συστατικό της αλήθειας», γράφει ο Αντόρνο. «Συχνά απλοϊκές αλήθειες παρουσιάζονται ως βαθυστοχαστες για να δημιουργηθεί ένα εντυπωσιακό περιτύλιγμα»». Η μισή κουβέντα μας, λοιπόν, γίνεται πριν διαβάσω την «*Πανδώρα*» και η άλλη μισή μετά. Είναι σύγχρονο μυθιστόρημα, η Πανδώρα είναι φοιτήτρια, νέο κορίτσι... που σημαίνει ότι ο Χωμενίδης βουτάει πάλι σε ένα καινούργιο σύμπαν, φτιάχνει την ιστορία του μέσα σε αυτόν τον άλλο, πανεπιστημιακό, νεανικό, ρεαλιστικό αλλά παράξενο (για τους μεγαλύτερους) κόσμο.

«Είναι κάπως δύσκολο να γράφεις μυθιστόρημα που διαδραματίζεται στο σήμερα. Οι αναγνώστες μπορεί να νιώσουν άβολα –ή και να σοκαριστούν ακόμα–, επειδή οι χαρακτήρες θυμίζουν τους εαυτούς τους. Να έχουν οι ήρωές σου πτυχές δικές τους, τις οποίες προτιμούν να παριστάνουν ότι δεν βλέπουν. Το μεγάλο πάντως ζητούμενο σε ένα μυθιστόρημα δεν είναι να σε διασκεδάξει. Αλλά να σε ταράξει. Να σου αλλάζει, έστω και λίγο, τον τρόπο που αντιλαμβάνεσαι τον κόσμο. Εάν σε διασκεδάξει κιόλας, τόσο το καλύτερο! »... Συναναστράφηκα με πιτσιρικάδες, τους πρωτοσυνάντησα σε μια λέσχη ντιμπίτ της Νομικής, όπου πήγαιναν και φοιτητές από το Πολυτεχνείο. Ανήκαν στη γενιά που αποκαλούμε Gen Z. Και να, ήρθε απροσδόκητα κοντά. Διαπίστωσα ότι αυτό που λένε, πως οι γενιές έχουμε τερατώδεις διαφορές μεταξύ μας, είναι ψευδέστατο. Οι φοιτητές του 2025 είναι πολύ παρόμοιοι όχι μόνο με εμάς της Gen X, αλλά ακόμα και με τους φοιτητές του Γιώργου Θεοτοκά στην «*Αργώ*». Απλώς αντιμετωπίζουν διαφορετικές καταστάσεις. »Σήμερα η κοινωνία τείνει να γίνει σκληρά ταξική. Η μεσαία τάξη φυλλορροεί, αν δεν αφανίζεται. Στο προσεχές μέλλον ή θα είσαι στην «από πάνω» ή θα είσαι στην «από κάτω». Ακόμα και οι λεγόμενοι «εναλλακτικοί» θα προσφέρουν άλλοθι ή στους «αποπάνω» ή στους «αποκάτω». Λόγω της τεχνητής νοημοσύνης, της τεχνολογικής επανάστασης γενικά, σχετικά σύντομα θα καταργηθούν όλα σχεδόν τα διεκπαιρωτικά επαγγέλματα. Θα αντικατασταθούν –ισχυρίζονται οι αισιόδοξοι– από καινούργια επαγγέλματα. Δεν το πολυπιστεύω. Όλοι οι επαγγελματίες οδηγοί, όλοι οι ταμίες, οι βιομηχανικοί εργάτες θα γίνουν ελεγκτές αλγορίθμων της AI και ειδικοί της κυβερνοασφάλειας; Πιο πιθανό να κουτσοζούν στο περιθώριο των ραγδαίων αλλαγών και να εισπράττουν κρατικά επιδόματα για να μην ξεγεληθούν. »... Εμπνεύστηκα από τα παιδιά της Gen Z. Μου φάνηκαν χαριτωμένα, ελκυστικά, συχνά χαρισματικά. Αν συνυπάρχεις μαζί τους χωρίς να προσπαθείς να τα μιμηθείς, δίκως να τα πιθηκίζεις, εάν κρατάς τη θέση σου –«εγώ είμαι παλιός!» αν τους υπενθυμίζεις φλεγματικά–, τότε ο ουσιαστικός διάλογος γίνεται απολύτως εφικτός. Η επαφή μαζί τους αποκαλυπτική. Η ηλικία, εξάλλου, αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικά του κάθε ανθρώπου. Με ποιον έχει περισσότερα κοινά ένας φτωχός εικοσάρης, ο οποίος παλεύει να τα βγάλει πέρα;

Με έναν πλούσιο συνομήλικό του ή με έναν φτωχό σαραντάρη; Οι ταξικές αντιθέσεις, η ανισότητα, η αδικία είναι ο λόγος που οι άνθρωποι πάντα έκαναν –και πάντα, ελπίζω, θα κάνουν– κοινωνικούς αγώνες. »... Έχω μάθει, από νωρίς, να πληρώνομαι –θα έπρεπε να το διδάσκουν αυτό, πώς να απαιτείς το αντίτιμο της δουλειάς σου. Εγώ το χρωστάω στο τραύμα που μου είχε δημιουργήσει ο Φώτης Κουβέλης, όταν μου είχε πει για τον πατέρα μου: «Ο Αλέξανδρος ήταν εξαιρετικός δικηγόρος, αλλά δεν ήξερε να πιέζει για να αμείβεται». Το να πουλάς στην καλύτερη δυνατή τιμή τον μόχθο σου αποτελεί ζήτημα αξιοπρέπειας. Μόνο εσύ μπορείς να το καταφέρεις για τον εαυτό σου. «Καθένας μόνος του τοποθετεί τον εαυτό του», μου έλεγε η γιαγιά μου η Λώρα. Έχει τεράστια σημασία το να θέτεις όρια, κόκκινες γραμμές, και να μην επιτρέπεις σε κανέναν να τα παραβιάσει». Μιλάει ο Χωμενίδης σ' εμένα, έναν άνθρωπο που έχει μεγάλο ζόρι στο να θέσει όρια. Οπότε αλλάζουμε κουβέντα. Αναπολούμε πώς ήταν τα πράγματα τότε, που ήμασταν πολύ νέοι: στα 80s και 90s. Ουάου. Ήταν, εννοώ, ουάου.

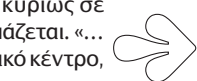
Σήμερα, άσχετο, ο Χρήστος που δείχνει ζωηρός και εύθυμος, έχει ξυπνήσει από τις 07:00 για να στείλει την κόρη του στο σχολείο. Και πώς γράφει, με τόσο λίγο ύπνο; «Κοιμάμαι επτά ώρες. Θα προτιμούσα οκτώ, η ανάγκη όμως μερικές φορές... Δεν έχω γραφείο, δεν χρειάζομαι απομόνωση. Γράφω στο τραπέζι που τρώμε. Τα πιο ωραία χρονογραφήματά μου τα έχω γράψει έχοντας, όταν ξεκινάω, μια εντελώς θολή ιδέα στο μυαλό μου για το πώς θα προχωρήσω και πού θα καταλήξω. Ξαν να μου υπαγορεύει το κείμενο η οθόνη του λάπτοπ. Μεγάλο σχολείο για τον συγγραφέα τα άρθρα και τα χρονογραφήματα. Σε εξακόσιες, σε χίλιες λέξεις, πρέπει να αναπτύξεις μια επιχειρηματολογία, να διηγηθείς μια ιστορία, να αποδώσεις μια ατμόσφαιρα. Και να την παραδώσεις στην ώρα της. »... Όταν γράφω μυθιστόρημα, το σκέφτομαι όλη μέρα κι όλη νύχτα. Ζω μια παράλληλη ζωή μαζί με τους ήρωές μου, ακόμα κι όταν κοιμάμαι. Μόλις κάθομαι μπροστά στην οθόνη, ανεβάζω αδρεναλίνη. Η οποία κορυφώνεται, γίνεται θρίαμβος, όποτε βρίσκω τη σωστή λέξη, τη σωστή φράση. Τη φράση που εκφράζει ό,τι ακριβώς θέλω να πω. »... Η «δημιουργική γραφή» έχει δύο σκέλη. Διηγείσαι αφενός μια ιστορία, τοποθετείς τη φανταστική σου κάμερα όπου γουστάρεις –και κάτω από το δέρμα των ηρώων σου και μέσα στην ψυχή τους–, εκεί υπερτερούμε των κινηματογραφιστών. Πολεμάς αφετέρου με τη γλώσσα. Παλεύεις να την τιθασεύσεις, να τη φτάνεις στα όριά της και πέρα από αυτά. Κυνηγάς την ακριβέστερη διατύπωση, λαχταράς πάνω απ' όλα να βρεις τον ρυθμό. Ο ρυθμός σε ένα κείμενο έχει τεράστια, τη μεγαλύτερη ίσως, σημασία. Όλες οι τέχνες πηγάζουν από τη μουσική. Ο Όλιβερ Σακς, ο σπουδαίος Αμερικανός νευρολόγος, ψυχοθεραπευτής και συγγραφέας, υποστηρίζει πως ο άνθρωπος πρώτα τραγούδησε και ύστερα μίλησε. Πρώτα χόρεψε κι έπειτα περπάτησε.

»... Μία παράγραφο μπορεί να τη διατυπώσω και είκοσι φορές. Αν ήξερα μαθηματικά, θα έφτιαχνα έναν τύπο που να δείχνει ό,τι απόλυτα πιστεύω: πως η ευκολία της ανάγνωσης είναι ευθέως ανάλογη με τη δυσκολία της γραφής. Όσο πιο δύσκολα γράφεις, όσο περισσότερο ιδρώνεις τη συγγραφική φανέλα σου, τόσο πιο εύκολα και απολαυστικά διαβάζεις. Γιατί λέω «γράφεις»; Η τέχνη μας δεν είναι να γράφουμε, αλλά να σβήνουμε. Μονάχα όταν σβήνεις χωρίς έλεος όσα έχεις κοπιάσει για να γράψεις, μονάχα τότε θα μείνει στην κάθε σελίδα σου ό,τι αξίζει να διαβαστεί. » Εάν όταν γράφω το βιβλίο μου ξεπεράσω τις πεντακόσιες λέξεις σε μια μέρα, ανησυχώ. «Μπάστα!» λέω στον εαυτό μου. «Παραέχεις πάρει φόρα! Σε παρασέρνει η ευκολία σου». »... Έχουμε μέσα μας μια ταινιοθήκη με τις ωραιές, τις γλυκιές, τις συναρπαστικές στιγμές της ζωής μας. Θα τις παίζουμε στα γεράματα και θα χαιρόμαστε που ζήσαμε στα γεμάτα... »... Δεν μπορώ να κρατήσω κακία σε κανέναν. Η μνήμη μου τείνει να διαγράφει τα δυσάρεστα.

Διάλειμμα. Ίσως μουσικό.

Διαβάζω την «Πανδώρα» μέσα σε τρεις μέρες, είναι ένα γρήγορο μυθιστόρημα, με τρομερό ρυθμό, με μπιτ, αλλά κυρίως με ψυχή. Η ίδια η νεαρή Πανδώρα, με τα ξαφνικά προβλήματα και διλημμάτα της, με τα γκομενικά της και τις πολιτικο-κοινωνικές της αναζητήσεις, η ηρωίδα είναι ζωηρή, καυλοράπανο, σπίθα, γοητευτική, και «τρέχει» το βιβλίο από σελίδα σε σελίδα. Μέχρι το τέλος, αισθάνομαι ότι την ξέρω απ' έξω κι ανακατωτά, αυτή και τη Γενιά Z, μέσα στην οποία κινείται χωρίς σταματημό, αλλάζοντας απόψεις, γνώμες και βρακί – όλα με απόλυτη συνέπεια. «Κάποιοι έχουν, όπως ήδη σου είπα, την εντύπωση ότι οι νεότεροι ζουν κατά τρόπο απρόσιτο, ακατανόητο. Εγώ πιστεύω –και το αποδεικνύω, ελπίζω, στην «Πανδώρα»– ότι «παντού και πάντοτε τα πάντα». Η Μαρία Νεφέλη του Ελύτη θα έστειλε και θα λάμβανε ραβασάκια. Η Πανδώρα τσατάρει. Σιγά την τρομερή διαφορά!» Το μυθιστόρημα ξετυλίγεται στην Πολυτεχνειούπολη, στην γκαρσονιέρα της Πανδώρας κάτω από την Πατησίων, αλλά κυρίως σε μια παραθαλάσσια επαρχιακή πόλη, η οποία δεν κατονομάζεται. «... Αγαρμπα χτισμένη, με μία αγορά, ένα ψευτοκυριλέ εμπορικό κέντρο,

Εμπνεύστηκα από τα παιδιά της Gen Z. Αν συνυπάρχεις μαζί τους χωρίς να προσπαθείς να τα μιμηθείς, τότε ο ουσιαστικός διάλογος γίνεται απολύτως εφικτός.

που μπορεί να πουλάει μέχρι και σοκολατάκια Ντουμπάι. Υπάρχει και το ρακομελάδικο για τους “εναλλακτικούς”... Έχω ζήσει ενάμιση χρόνο στην ελληνική επαρχία. Γλυκαίνεσαι άλλοτε από την εγγύτητα των ανθρώνων, παθαίνεις άλλοτε ασφυξία. Όλοι γνωρίζουν τα πάντα για όλους, είναι σαν μια σκηνή θεάτρου! Τα πολιτικά παιχνίδια στην επαρχία έχουν τεράστιο συγγραφικό ενδιαφέρον. Πώς χτίζονται οι συμμαχίες, πώς

μπαίνουν οι τρικλοποδιές. Όρεξη να έχεις να παρατηρείς. Σε ένα τέτοιο πολιτικό παιχνίδι παρασύρεται –τραβάτε με κι ως κλαίω– η Πανδώρα...

»... Η Ελλάδα είναι μια σχετικά μικρή χώρα. Με αμείλικτο φως. Εάν ψηλώσει εδώ ο νους σου, έτσι και παραπάρεις στα σοβαρά τον εαυτό σου, γελοιοποιείσαι αυτομάτως. Το είδαμε στην εποχή της “αστακομακαρονάδας”, που κάποιοι εκδότες κυκλοφορούσαν με τουπέ Μέρντοκ και κάποιοι μεγαλοδημοσιογράφοι με ύφος Λάρι Κινγκ. Και ύστερα τους έφαγε η μαρμάγκα.

»... Η διεθνής καριέρα... Τι με ρωτάς τώρα; Η “Νίκη” μου κέρδισε το Ευρωπαϊκό Βραβείο Βιβλίου, μεταφράστηκε στα γαλλικά, στα ολλανδικά, στα αγγλικά, κυκλοφόρησε από πολύ καλό εκδότη στην Αμερική. Ταξίδεψα, τον Μάιο που μας πέρασε, σε τέσσερις αμερικανικές πολιτείες προωθώντας την. Συχνά αισθανόμουν σαν να προσπαθώ να ανάψω ένα φως σε ένα δωμάτιο, ψάχνοντας στα τυφλά έναν διακόπτη, που ίσως καν να μην υπάρχει. Στις αγγλόφωνες αγορές, το ποσοστό των μεταφρασμένων βιβλίων δεν ξεπερνάει το 3%. Για να αποκτήσεις αληθινή παγκόσμια απήχηση –όχι να είσαι απλώς “ο συγγραφέας από την Ελλάδα”– πρέπει να συμβεί μια εξαιρετικά ευτυχής συναστρία. Ο Καζαντζάκης το αξιώθηκε, τον ευγνωμονούμε γι’ αυτό. Όπως και τον Κίμωνα Φράιερ, έναν καταπληκτικό άνθρωπο, που συνέστησε τον “Ζορμπά” και τον “Τελευταίο πειρασμό” στο αμερικανικό κοινό. Ας είμαστε όμως ρεαλιστές: τα βιβλία που μεταφράζονται από τα ελληνικά και κυκλοφορούν στο εξωτερικό είναι μπουκαλίσια που ρίχνονται στον ωκεανό...»

«... Σε ένα παιδάκι που γεννιέται θα έδινα τρεις ευχές. Πρώτον να είναι μικρόχαρο. Να χαιρείται με τα μικρά, τα απλά πράγματα –ορίστε, εγώ φράω αυτό το μπουφάν που είναι ζεστό, μαλακό, τσίλινο και το απολαμβάνω! Δεύτερον, να μη χάσει ποτέ τη φυσική του περιέργεια. Τρίτον, να μη νιώσει ποτέ, για πολύ, πλήξη ή μοναξιά. Ο κόσμος είναι συναρπαστικός, ζουμερός, υπέροχος. Πάντα μπορείς να βρίσκεις πρόσωπα και πράγματα που να σε ενθουσιάζουν...»

»... Ένα από τα όνειρά μου είναι να μένω μόνιμα σε ξενοδοχείο. Τι ωραία που είναι τα ξενοδοχεία! Που σου καθαρίζουν και σου τακτοποιούν το δωμάτιο, που παραγγέλνεις ό,τι θέλεις από το ρουμ σέρβις, που καθεβαίνεις στο λόμπι και χαζεύεις την κίνηση! Αυτή η ταξιδιάρικη αίσθηση της διαρκούς προσωρινότητας! »... Βρέθηκε προχθές στο “St George Lycabettus” και αντίκρισα μια σουίτα που την έχουν ονομάσει “Βασίλης Βασιλικός”. Τι ωραίο, πόσο ταιριαστό με τον αγαπημένο μου Βασίλη να του αφιερώσουν μια σουίτα σε κοσμοπολίτικο ξενοδοχείο αντί να του φτιάξουν ένα αγάλμα! Μακάρι όσοι μένουν στη σουίτα “Βασίλης Βασιλικός” να απολαμβάνουν εκεί τον έρωτα». Θαυμάζαμε και οι δύο τον Βασίλη Βασιλικό, ανταλλάσσουμε ιστορίες γι’ αυτόν. Πόσο αρχοντικός, πόσο δοτικός ήταν. Πόσο με την καρδιά του υποστήριζε τους

νέους συγγραφείς. Και τι μεγάλος συγγραφέας! «Εγώ, στα πενήντα οκτώ μου, έχω γράψει 14 μυθιστορήματα. Ο Βασίλης, είναι απίστευτο, ξεπέρασε έως τα ενενήντα του τα 100!»

Λέμε και άσχετα πράγματα: «Έκανα τις προάλλες κολονοσκόπηση, μου έδωσαν μέθη. Ενθουσιάστηκα με τα καλά αποτελέσματα και εξίσου μαγεύτηκα με τη μέθη. Σαν να με έβγαλαν από την πρίζα. Σαν να με έστειλαν σε έναν παράδεισο με νύμφες και με φαύνους, με τον τραγοπόδαρο Πάνα, με τον θεό Διόνυσο να κυριαρχεί! Στη νοσηλεύτρια που με ζύηνσε είπα το εξής: “Ο έρωτας, κυρία μου, ο έρωτας μετράει πάνω από κάθε τι! Όχι μονάχα ο έρωτας προς συγκεκριμένα πρόσωπα, ο έρωτας προς τον κόσμο όλο! Διότι καθένας από εμάς ενσαρκώνει το σύμπαν!” Με κοίταζε η γυναίκα σαν να μου είχε στρίψει. Εγώ ήμουν πανευτυχής, διότι επιβεβαίωσε πως ό,τι γράφω στο μυθιστόρημά μου “Ο Φοίνικας” κυλάει όντως στις φλέβες μου. Είναι η ψυχή μου. Συνεπώς, τα τελευταία δευτερόλεπτα προτού πεθάνω, θα βρεθώ εκεί, στη χώρα των ονείρων μου!»

Ο Χωμενίδης επιμένει ότι δεν θεωρεί τον εαυτό του ιδιόρρυθμο. «Καθένας

έχει τις ιδιорρυθμίες του, οι περισσότεροι δυστυχώς κωλώνουν να τις εκφράσουν». Σίγουρα είναι πολύ πατρικός. Η μητρικός, όπως τον αποκαλεί η κόρη του, θεωρώντας τη διαρκή γονεϊκή φροντίδα του μητρικό κυρίως χαρακτηριστικό. «Απολαμβάνω αφάνταστα τον ρόλο του γονιού. Μακάρι να είχα κάνει πέντε παιδιά. Το να επωμίζεσαι ευθύνες σε βελτιώνει ως άνθρωπο, σου δίνει ρυθμό, αυτοπεποίθηση, αίσθηση δημιουργίας».

Ο Χρήστος είναι απλόχερα γενναιοδωρός: ο χαρακτηρισμός ακούγεται μελό, αλλά του ταιριάζει γάντι. Κάποτε είχε γράψει σε μεγάλη εφημερίδα μια σούπερ κριτική για το πρώτο μυθιστόρημά μου –όπως ο Βασίλης Βασιλικός (και ο Βαγγέλης Ραυτόπουλος, και μερικοί ακόμα), ο Χωμενίδης δεν έχει κανένα άγχος μη τυχόν τον εκτοπίσουν άλλοι συγγραφείς, σιγά μη σκάσει. Συχνά τον χαρακτηρίζουν «πληθωρικό» οι δημοσιογράφοι/άνθρωποι, επειδή δεν τους έρχεται το μυαλό κάτι ακριβέστερο –η αλήθεια είναι ότι δεν αφήνει πολύ χώρο ο Χρήστος, πρέπει να διεκδικήσεις τον χώρο σου μαζί του... αλλά όταν τον κερδίσεις, ενθουσιάζεται. Σαν να περίμενε στη γωνία να του πεις κάτι το οποίο δεν είχε σκεφτεί ο ίδιος. Σαν να ευχόταν να τον ξαφνιάσεις επιτέλους με μια φράση ή μια κίνηση. Σαν να πίστευε σ’ εμένα και στη σύνθετη προσωπικότητά σου, όποιος κι αν είσαι. Ή σχεδόν όποιος κι αν είσαι.

Επίσης, ο Χρήστος έχει πλάκα. Ώρες ώρες έχει πολλή πλάκα, όχι απλώς χιούμορ, όχι απλώς ανεβαστική αισιοδοξία. Έχει πλάκα με την έννοια, και την ελαφράδα, που είχε η λέξη στην εφηβεία μας. Του αρέσει πάρα πολύ που είναι ζωντανός, το απολαμβάνει, όπως του αρέσει αυτό που κάνει, όλα όσα κάνει. Και η αγάπη του (για τη ζωή, για το γράψιμο, για τους άλλους ανθρώπους) είναι μεταδοτική. Κολλητική: αποχαιρετιέστε και κοιτάζεις με περιέργεια τους περαστικούς προσπαθώντας να φτιάξεις στο μυαλό σου τις ιστορίες τους. Ίσως όχι όπως θα τις έφτιαχνε ο Χρήστος, αλλά με χαμόγελο και με βαθιά ειλικρινή περιέργεια, σαν τη δική του. **Α**

Χρήστος Χωμενίδης
Πανδώρα
εκδ. Πατάκης

Αρχαία καλλιέργεια Η μεταφυσική της αγροτικής ζωής

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΤΣΟΥΚΑ

Μετά την έκδοση του μυθιστορήματος «Αρχαία καλλιέργεια» το 1975, και, τρία χρόνια αργότερα, μιας μικρής νουβέλας με τίτλο «Ένα ποτήρι οργή», ο συγγραφέας αποσύρεται από το γράψιμο και αφιερώνεται στην καλλιέργεια της γης για περισσότερα από σαράντα χρόνια. Είναι επομένως εντυπωσιακή η διάκριση που κέρδισαν αυτά τα δύο έργα για τον δημιουργό τους ως ένα από τα μεγαλύτερα ονόματα της βραζιλιάνικης λογοτεχνίας. Επίσης αξιοσημείωτο είναι ότι το 2011, ο Νασάρ δωρίζει στο Πανεπιστήμιο του Σαν Κάρλος τις εκτάσεις γης που καλλιεργούσε και αποσύρεται σε μια μικρή ιδιωτική φάρμα. Για δεύτερη φορά, λοιπόν, ο **Ραντουάν Νασάρ** αφιερώνεται σε ένα έργο, το ολοκληρώνει και μετά το παραδίδει και αποχωρεί.

Λέγοντας «αφιερώνεται σε ένα έργο», εκφράζουμε ακριβώς την απορία μας για το πώς κάποιος που δίνεται στο γράψιμο με τόση ενδελέχεια θα μπορούσε μετά να το αφήσει πίσω. Και στα δύο βιβλία που αναφέρθηκαν, κάθε κεφάλαιο είναι όχι μόνο μια και μόνη παράγραφος, αλλά μία και μόνη πρόταση, που ανελίσσεται με πυκνές και σχεδόν ασθμαίνουσες επιστροφές νοήματος, οι οποίες απαιτούν την αδιάσπαστη προσοχή του αναγνώστη. Πρόκειται για ένα κείμενο αμιγώς λογοτεχνικό, εννοώντας ότι η κατασκευή του είναι απολύτως εμπρόθετη και απολύτως ελεγχόμενη, κάτι βέβαια απαραίτητο όταν συναρμολογείς κανείς προτάσεις τριών και εννέα και δεκατριών σελίδων.

Όσο φιλόδοξη είναι η τομή στη γλώσσα που επιχειρεί, και κατά γενική ομολογία επιτυγχάνει, ο συγγραφέας, κάτι αντίστοιχο μπορεί να ειπωθεί και για τη θεματολογία του. Στην πιο απογυμνωμένη της έκδοση αυτή θα μπορούσε να περιγραφεί ως «η μονάδα απέναντι στη συλλογικότητα».

Η «μονάδα» είναι ο Αντρέ, γιος στα πρόθυρα της ενηλικίωσης, μιας πολυμελούς αγροτικής οικογένειας υπό τη σιδηρά εποπτεία ενός σοφού αλλά άκαμπτου πατέρα, ο οποίος τον αγαπά –ναί, τον αγαπά– αλλά αποκλειστικά με τους δικούς του όρους, που αδυνατούν να συμπεριλάβουν την, κατά τον πατέρα, χαοτική (και άρα άνομη) σκέψη και συναισθημα του γιου. Η πλοκή του βιβλίου είναι μια βαθμιαία κλιμακούμενη αντίστιξη ανάμεσα στον Ορθό Λόγο του πατέρα και στο «καταραμένο» ταμπεραμέντο του Άσωτου Υιού, με απροσδόκητη κορύφωση ένα φονικό που καταλύει διά παντός τη συνοχή του κόσμου τους.

Καθώς το κείμενο είναι πρωτοπρόσωπο, βρισκόμαστε εξαρχής απέναντι στους πυρετικούς συνειρμούς του Αντρέ και στην παράφορη σωματοποίηση των συναισθημάτων του, συνδυασμός που σου δίνει την αίσθηση ότι μπαίνεις σε μια λίμνη της οποίας το βάθος δεν ξέρεις. Η κύρια βεβαιότητα, πάντως, είναι η διεκδίκηση από τον αφηγητή ενός χώρου για να υπάρξει, εκεί όπου ο νόμος του πατέρα στέργει και νομοθετεί ακόμα και την πιο μύχια έκφανση του εαυτού. Διαβάζουμε λοιπόν το αγωνιώδες οδοιπορικό μιας ψυχικής αυτονόμησης από αρχές τις οποίες υπαγορεύουν γενεές ολόκληρες κοινοτικής ζωής (ευταξία/υπομονή/εγκράτεια/υποταγή/ενότητα), αρχές προσωποποιημένες από τον πατέρα: «Έπρεπε να φωνάξω οργισμένα πως η τρέλα μου ήταν πιο σοφή από τη σοφία του πατέρα μου, πως μου ταίριαζε περισσότερο η αρρώστια μου παρά η υγεία της οικογένειας... και πως ήταν προνόμιο των χορτάτων να δοκιμάζουν την αξία της υπομονής επάνω στην πείνα των άλλων».

Οι σχολιαστές της «Αρχαίας καλλιέργειας» επικεντρώνονται στα συναισθήματα του Αντρέ προς τη μικρότερη αδελφή του Άνα, ως κομβικό στοιχείο στη δραματουργία του βιβλίου. Και είναι όντως εξ ονόματος αυτού του έρωτα, που ο συγγραφέας χαρτογραφεί την πιο εκτενή διαδρομή του Αντρέ από την έκσταση στη συντριβή. Ταυτόχρονα, η συγκεκριμένη ανομία, όπως και τα σεξουαλικά χάδια προς τον μικρότερο αδελφό του, Λούλα (κεφ. 27), συνδύαζαν με τον εξεγερμένο ψυχισμό του Αντρέ, ο οποίος, το ίδιο διακαώς με την αδελφή του, ποθεί την ειρωνεία (κεφ. 13) και, κυρίως, ποθεί μια ηθική τάξη που να μην τη βιώνει ως εκβιαστική και ξένη προς τον ίδιο.

Ένα σημαντικό, πανταχού παρόν νήμα στο βιβλίο θα μπορούσε να ονομαστεί «η μεταφυσική της αγροτικής ζωής» (το κυκλικό εκείνο κοσμοειδωλό που ανατέλλει και δύει πάντα στις ίδιες ράγες), ζωντανεμένη από ρεαλιστικές περιγραφές του πώς σπίνεται μια ξόβεργα ή ένας κυκλικός χορός...

Για την αναγνωστική περιπέτεια της «Αρχαίας Καλλιέργειας» έχουμε να ευχαριστήσουμε για τη διαμεσολάβηση της τη βετεράνο μεταφράστρια από τα πορτογαλικά **Αθηνά Ψυλλιά**, που δεν ορρωδεί προ λέξεων όπως γνάθαλο και τυτώ. Εύγε! **Α**

Ραντουάν Νασάρ
Αρχαία καλλιέργεια
εκδ. Πατάκης

«Πανδώρα», το νέο μυθιστόρημα του Χρήστου Χωμενίδη, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκης
Τέοντορ Αντόρνο, Εβραίο-Γερμανός φιλόσοφος, συγγραφέας, κοινωνιολόγος (11/9/1903-6/8/1909)
«Αργώ», κλασικό μυθιστόρημα του Γιώργου Θεοτοκά (1905-1966), γραμμένο μεταξύ 1933 και 1936
Ολιβερ Σακς, Άγγλος νευρολόγος, ιστορικός και συγγραφέας (9/7/1933-30/8/2015)

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Δεκαπέντε ιστορίες από την Κλερ Κίγκαν

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Όσοι αγαπούν το γράψιμο του Ρέιμοντ Κάρβερ, του Τζον Τσίβερ αλλά και του Τζον Φάντε θα βρουν απαυγάσματα των κόσμων τους στα διηγήματα της Ιρλανδής Κλερ Κίγκαν. Ίσως μερικοί από εμάς να έχουν δει την ταινία που βασίστηκε στη νουβέλα της «Μικρά πράγματα σαν κι αυτά» («*Small Things Like These*»), όμως, όσο καλή κι αν ήταν η ταινία, δεν φτάνει τη σαγήνη του ίδιου του βιβλίου – σπάνια γίνεται επιτυχημένη μεταφορά λογοτεχνίας στο σελιλόιντ.

Το διήγημα που δίνει τον τίτλο του, «Ανταρκτική», στη συλλογή ξεκινάει ως εξής:

«Κάθε φορά που η ευτυχισμένη στον γάμο της γυναίκα έφευγε από το σπίτι της, αναρωτιόταν πώς θα ένιωθε αν κοιμόταν με άλλον άντρα. Εκείνο το Σαββατοκύριακο ήταν αποφασισμένη να το μάθει. Ήταν Δεκέμβρης· ένιωθε την αυλαία να πέφτει για ακόμα μια χρονιά. Ήθελε να το δοκιμάσει προτού γεράσει. Ήταν σίγουρη ότι θα απογοητευόταν...»

Αχ, θέλω πολύ να σας αφηγηθώ πώς τελειώνει αυτή η περιπέτεια που ξεκινάει η γυναίκα η οποία σχεδιάζει να απατήσει τον άντρα της, αλλά δεν θα το κάνω – κι ας με τρώει το χέρι μου καθώς αιωρείται πάνω από το πληκτρολόγιο.

Κι ύστερα, στο δεύτερο διήγημα, μια σαραντάρα που ζει απομονωμένη σε κάποια αγροικία συνάπτει εξωσυζυγικές σχέσεις με τον γιατρό της περιοχής. Συναντιούνται σε απόμερα ξενοδοχεία, σε μοναχικά καφέ, στο ίδιο το σπίτι της. Ώσπου μια ωραία πρωία, ο μοιχός γιατρός ανακαλύπτεται από τη γυναίκα του. Θα τον χωρίσει; Θα τον κρατήσει; Και

η δύστηνος σαραντάρα με τα πρόωρα ασπρισμένα μαλλιά; Εκείνη τι θα απογίνει;

Κι ύστερα είναι κι εκείνος ο ταχυδρόμος Σμέδερς, ο οποίος αποπλανεί νεαρά κορίτσια με αντάλλαγμα μικρά δωράκια που φαντάζουν εκθαμβωτικά σε μια ξεχασμένη από τον Θεό πολίχνη της Ιρλανδίας. Δεν θα αναφερθώ στο διήγημα με τις κατσαρίδες, γιατί ξέρω ότι το γυναικείο φύλο τρέφει μια ενστικτώδη αποστροφή προς αυτό το καφετί ζωύφιο, που έγινε η αφορμή για να γράψει ο Κάφκα τη «Μεταμόρφωσή» του.

Ένα άλλο διήγημα στη συνέχεια, μιλάει για μια συγγραφέα που επιστρέφει στον τόπο της γιατί κάτι θέλει να πει στον άντρα που τη φλέρταρε κάποτε. Να πώς η συγγραφέας – η Κλερ Κίγκαν συγκεκριμένα, σε μετάφραση **Μαρτίνας Ασκοποπούλου** – περιγράφει την άφιξή της εκεί:

«Οι γυναίκες από το σόι μου με περικυκλώνουν στην κρεβατοκάμαρα, έχουν φέρει τσάι, πορσελάνινες κούπες και τσαγιέρες που ξέθαψαν από τον μπουφέ, τα πιατικά κουδουνίζουν πάνω στον δίσκο. Είναι γυναίκες της επαρχίας, μεγαλόσωμες, που βαυκαλίζονται ότι μου έμαθαν τι είναι σωστό και τι λάθος, καλούς τρόπους και την αξία της σκληρής δουλειάς. Ξερακιανές, κυκλοθυμικές γυναίκες που τα 'χουν παρατήσει και νομίζουν ότι αυτό θα πει ευτυχία. Είμαστε οι κόρες των γυναικών που καθουσιάζουν τους άντρες, άντρες που δεν λένε ποτέ όχι. Τώρα πίνουν τσάι από τα καλύτερα σερβίτσια τους, με ρωτάνε για το μέλλον μου, με ρωτάνε "Τι είπαμε ότι κάνεις τώρα;" και "Τι θα κάνεις τώρα;", που δεν είναι ακριβώς το ίδιο.

"Θα γράψω", τους απαντάω. Ένα πρόστυχο μυθιστόρημα, μου 'ρχεται να προσθέσω, κάτι χυδαίο και άσεμνο, το Φάνυ Χιλ μπροστά του θα μοιάζει με το προσευχητάρι σας».

Πάντα μου άρεσαν κάτι τέτοιες ηρωίδες.

Κλερ Κίγκαν
Ανταρκτική
εκδ. ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΑΓΙΟΥ

**Τοξικές σχέσεις, κοινωνική πίεση,
οικογενειακές προσδοκίες...**

Η Ολίβια βρίσκεται εγκλωβισμένη σε μια ζωή που δεν επέλεξε. Λίγο πριν από την καταστροφή της, αποφασίζει να επισκεφθεί έναν ψυχοθεραπευτή. Δεν είναι όμως τόσο εύκολο να αλλάξει αυτό που ζει τόσα χρόνια.

Ή μήπως είναι;

**ΕΝΑ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΟ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
ΣΑΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΤΑΞΙΔΙ.**

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΔΙΟΠΤΡΑ

© ΕΛΝΑ ΤΟΥΝΑΝΗ

«Τουραντό»

Μια απολαυστική σκηνοθεσία, με επιτυχημένο μείγμα στοιχείων από chinoiserie και Commedia dell'arte

«Τουραντό»
Σκηνοθεσία
Στάθης Λιβαθινός
Θέατρο οδού
Κεφαλληνίας

Ο Βενετσιάνος Κάρλο Γκότσι (1720-1806) υπήρξε ένας σημαντικός θεατρικός συγγραφέας, ανταγωνιστής και σε συνεχή διαμάχη με τον Κάρλο Γκολντόνι, καθώς υπήρξε φανατικός υπέρμαχος της Commedia dell'arte και των αυτοσχεδιασμών με μάσκες, κάτι που ο Γκολντόνι έτεινε να εγκαταλείψει. Ωστόσο, και ο ίδιος, αργότερα, θα επιδοθεί στη συγγραφή έμμετρων έργων, αφήνοντας έτσι λιγότερα περιθώρια για τους αυτοσχεδιασμούς των ηθοποιών του.

Μεταξύ των έμμετρων αυτών έργων του συγκαταλέγεται και η περίφημη «Τουραντό» (1762), η οποία αργότερα θα εμπνεύσει πολλούς συγγραφείς, από τον Σίλερ ως τον Μπρεχτ, αλλά και η ιστορία της, με τις ανάλογες παραλλαγές, θα γίνει διάσημη με την ομώνυμη όπερα του Πουτσίνι.

Η «Τουραντό» είναι εμπνευσμένη από έναν περσικό μύθο που ο Γάλλος συλλέκτης ανατολικών μύθων François Pétis de la Croix συμπεριέλαβε στη συλλογή του «Χίλιες και μία ημέρες» (γύρω στο 1710), αν και μια παραλλαγή του συναντάται και στην 845η νύχτα του «Χίλιες και μία νύχτες». Πρόκειται για την ιστορία μιας πανέμορφης πριγκίπισσας, κόρης του αυτοκράτορα της Κίνας Αλτούμ, η οποία μισεί τους άντρες, λόγω της κακοποίησης που υπέστη κάποτε μια προγονός της. Στις πιέσεις του πατέρα της να παντρευτεί, εφευρίσκει ένα τέχνασμα: θα παντρευτεί εκείνον τον πρίγκιπα που θα απαντήσει σωστά σε τρεις ερωτήσεις της, αλλιώς θα αποκεφαλιστεί. Ουδείς το καταφέρνει και η σκληρότητά της οδηγεί σε θάνατο πολλούς πρίγκιπες. Ο πρίγκιπας Καλάφ, γιος του έκπτωτου Τα(ρ)τάρου βασιλιά Τιμούρ, φτάνει κρυφά στο Πεκίνο, όπου συναντά τον χαμένο αρχιθαλαμηπόλο του Μπαράκ, ο οποίος, κρύβοντας την ταυτότητά του και με το όνομα Χασάν, έχει παντρευτεί τη Σκιρινά, μητέρα της Ζελιμά, σκλάβας της Τουραντό. Μια δεύτερη σκλάβα της Τουραντό είναι η Αντελμά, πριγκίπισσα των Τατάρων, ερωτευμένη με τον Καλάφ, η οποία, όταν θα τον αναγνωρίσει, θα επινοήσει τεχνάσματα για τον κερδίσει. Στο μεταξύ, με την ταυτότητά του κρυφή, ο Καλάφ αντικρίζει την Τουραντό, την ερωτεύεται και, παρά τις αντιρρήσεις του Χασάν, δηλώνει υποψήφιος μνηστήρας της, που θα υποβληθεί στη δοκιμασία της πριγκίπισσας. Ο αυτοκράτορας πατέρας της τον συμπαθεί και μαζί με τους αξιωματούχους του, Πανταλόνε και Μπριγκέλα, προσπαθεί να τον αποτρέψει. Ωστόσο, ο Καλάφ επιμένει, ενώ στο μεταξύ θα πληροφορηθεί ότι και ο κατατρεγμένος πατέρας του βρίσκεται στο Πεκίνο, γεγονός που αργότερα

θα εκμεταλλευτεί η σκληρή πριγκίπισσα προκειμένου να μάθει την πραγματική του ταυτότητα, υποβοηθούμενη και από τον αρχιευνούχο της, τον Τρουφελντίνο.

Το παραμυθόδραμα του Γκότσι, ένα μείγμα chinoiserie και Commedia dell'arte, θα δώσει την ευκαιρία στον **Στάθη Λιβαθινό** να σκηνοθετήσει το έργο απολαυστικά, με επιτυχημένη μείξη στοιχείων από τους δύο πολιτισμούς, χωρίς ωστόσο να προσπαθεί να μιμηθεί κανέναν από τους δύο. Έχοντας στα χέρια του τη διασκευή του έργου σε υπέροχη έμμετρη απόδοση του **Στρατή Πασχάλη**, προχωρά ο ίδιος στη δραματουργική επεξεργασία και μετατρέπει τη σκηνή σε έναν μαγικό τόπο παραμυθιού.

Η **Ελένη Μανωλοπούλου** δημιουργεί εντός του μικρού σκηνικού χώρου όλα τα στοιχεία εκείνα που μεταφορικά ή μετωνυμικά παραπέμπουν στον κινεζικό τόπο. Ένας κόκκινος διάδρομος σε σχήμα Π, όπου κυρίως κινούνται οι ηθοποιοί, χωρίζει τη σκηνή από την σε αντίστοιχο σχήμα πλατεία. Το κέντρο της κατασκευής, ως εικαστική κινεζική αναφορά, καλύπτεται από μια υποτιθέμενη λίμνη με νούφαρα, ενώ στο βάθος ακνοφαίνονται, βυθισμένες στο γαλάζιο ημίφως, οι χαρακτηριστικές κορυφές βουνών, που ανάμεσά τους κρύβουν επιτήδεια τον επί σκηνής μουσικό της παράστασης **Μιχάλη Κωτσογιάννη**.

Αν στη μια άκρη της σκηνής ένας πάσσαλος με κρανία αποτυχόντων να απαντήσουν στα ερωτήματα της Τουραντό πριγκίπων υπενθυμίζει τη σκληρότητά της, εκείνο που δεσπόζει στην άλλη άκρη του κόκκινου διαδρόμου, με δυνατότητα να εφάπτεται σε αυτόν, είναι ένα μεγάλο γυάλινο κλουβί, που μέσα του, ήδη με την άφιξη των θεατών, κινείται ή κάθεται μια ολόλευκη αέρινη μορφή, προσωποποίηση της αγνότητας, που δεν είναι άλλη από την Τουραντό. Ντυμένη με λευκό διάφανο φόρεμα, φέρει επίσης ολόλευκο μακιγιάζ σε όλο το πρόσωπο, που φτάνει ως τη μέση των μαλλιών της, δίνοντάς της εικόνα εξωτικής όσο και δυσοίωνης ομορφιάς.

Η δουλειά της Ελένης Μανωλοπούλου είναι αξιοπρόσεκτη και στα κοστούμια όλων των προσώπων, τόσο σ' εκείνα που παραπέμπουν σε κινεζικά όσο και στα διαφοροποιημένα των Τατάρων, αλλά κι εκείνα των αξιωματούχων Πανταλόνε και Μπριγκέλα, τα οποία εμφανώς παραπέμπουν στην ιταλική Commedia. Ένας ευχάριστος όσο και απόλυτα επιτυχημένος στις άμεσες ή έμμεσες αναφορές του ενδυματολογικός διαπολιτισμικός διάλογος.

Οι φωνισμοί του **Αλέκου Αναστασίου** παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάδειξη του σκηνικού, δημιουργώντας σε έναν

μικρό χώρο διαβαθμίσεις προοπτικής αλλά και ανάδειξης προσώπων και δράσεων. Η μουσική του Μιχάλη Κωτσογιάννη συνοδεύει με υβριδικούς πολιτισμικούς ήχους όλη την παράσταση αλλά και τα τραγούδια που ερμηνεύουν οι ηθοποιοί.

Η **Πολυξένη Παπακωνσταντίνου** δημιουργεί την αμφίσημη περσόνα της ανηλεούς, πανέμορφης Τουραντό με πειθώ, καθώς συνδυάζει το αέρινο της παρουσίας της με τον αποφασιστικό, καθαρό λόγο της και το διφορούμενο αφοπλιστικό χαμόγελό της. Ο ερωτευμένος Καλάφ ερμηνεύεται από τον πολλά υποσχόμενο, δυναμικό και ευέλικτο στην κίνηση νεαρό **Βασίλη Ζαφειρόπουλο**, ενώ ο σύντροφός του Χασάν από τον πληθωρικό **Φοίβο Μαρκιανό**. Η **Ειρήνη Λαφαζάνη** υποδύεται την πιστή σκλάβα της Τουραντό, Ζελιμά, με αρμονία κίνησης, ενώ τον ευτράπελο τόνο δίνει η πληθωρική **Μαρία Σαββίδου**, τόσο ως μητέρα της όσο και ως πανούργος Τρουφελντίνο, ακυρώνοντας τη θεατρική σύμβαση, καθώς αλλάζει ρόλο επί σκηνής, κάνοντας το σχετικό σχόλιο.

Η **Βαλέρια Δημητριάδου**, ως η ερωτευμένη με τον Καλάφ πριγκίπισσα και νυν σκλάβα της Τουραντό Αντελμά, πέρα από τη συνολική της ωραία παρουσία διαθέτει και πολύ ωραία φωνή στα τραγούδια, ειδικά συνδυαζόμενη με το δίδυμο Πανταλόνε και Μπριγκέλα, με τις εξαιρετικές φωνές των **Άρη Τρουπάκη** και **Βασίλη Ανδρέου**, οι οποίοι παραπέμπουν με απολαυστικό τρόπο στις τεχνικές της Commedia dell'arte, δημιουργώντας πικάντικες νότες στην πορεία της ιστορίας.

Πρόκειται για ένα άριστα δουλεμένο σύνολο ηθοποιών, στην κορυφή των οποίων στέκεται η μαγική ερμηνεία του **Νίκου Καρδώνη** ως αυτοκράτορα της Κίνας Αλτούμ, πατέρα της Τουραντό (αλλά και στον ρόλο του έκπτωτου κατατρεγμένου Τατάρου βασιλιά Τιμούρ, πατέρα του Καλάφ). Ο Καρδώνης δίνει ένα ακόμη προσωπικό ερμηνευτικό ρεσιτάλ, καθώς πίσω από την κινεζική του αμφίεση, που τον κάνει σχεδόν αγνώριστο, αναπτύσσει όλη την άψογη τεχνική του, κωμική όσο και δραματική, με τις στάσεις του σώματος, τις επιτηδευμένες κινήσεις, την ένρινη εκφορά του λόγου του.

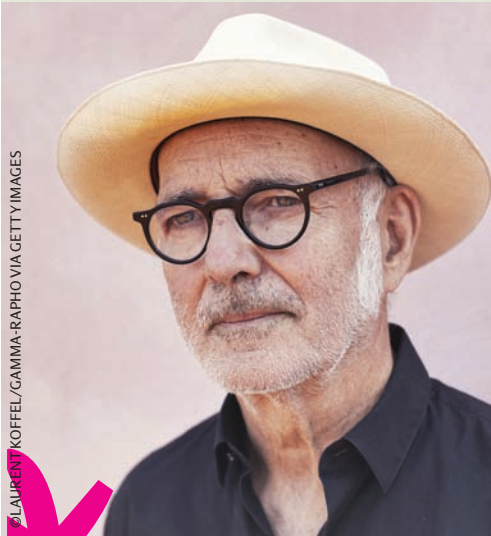
Ο Στάθης Λιβαθινός πήρε τον αυθεντικό μύθο του Γκότσι και, με τη βοήθεια του σημαντικού ρόλου που έπαιξε η καίρια έμμετρη μετάφραση του Στρατή Πασχάλη, δημιουργεί, σε συνέργεια με τους λοιπούς παλαιότερους και νέους συνεργάτες του, μια παιγνιώδη, ευχάριστη, υψηλής αισθητικής παράσταση. ■

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς

CCCXVIII Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

Ludovico Einaudi

Ο νέος δίσκος: Πορτρέτα του καλοκαιριού

© LAURENT KOFFEL/GAMMA-RAPHO VIA GETTY IMAGES

Ο Ludovico Einaudi είναι ένας από τους πιο επιτυχημένους συνθέτες των τελευταίων χρόνων. Ο πιο πρόσφατος δίσκος του έχει να κάνει με τις διακοπές του καλοκαιριού και τον τρόπο που τις βιώνει από την παιδική του ηλικία μέχρι σήμερα. Και είναι από τους πιο όμορφους που έχει κυκλοφορήσει...

Ο Einaudi σπούδασε μουσική στο Conservatorio Verdi στο Μιλάνο, παίρνοντας κλασική παιδεία με τον τρόπο που την αντιλαμβάνονται οι Ιταλοί: με αγάπη στη φόρμα και με εμμονή στη μελωδία. Κι όσο κι αν αυτή ακούγεται μια πολύ καλή αρχή, η συνέχεια ήταν καλύτερη. Σπούδασε ενορχήστρωση με τον Luciano Berio, έναν συνθέτη που αγαπούσε τον πειραματισμό, την αφρικανική

μουσική και τους... Beatles. Κοντά του, ο Ludovico ενορχήστρωσε μερικά τραγούδια των Beatles από το Λίβερπουλ κι έμαθε να σκέφτεται ανοικτά: ότι κάθε μουσικό κομμάτι έχει τη δική του αξία κι ότι αυτή η αξία είναι ανεξάρτητη από το μουσικό είδος που το κομμάτι υπηρετεί.

Μέσα από τη διδασκαλία του Berio και τη μελέτη μινιμαλιστών συνθετών, όπως ο Steve Reich και ο Philip Glass, ο Einaudi άρχισε να αντιλαμβάνεται τη μουσική με πιο ευρύ τρόπο. Άρχισε να εγκαταλείπει τις βεβαιότητες της κλασικής μουσικής και να εμβαθύνει σε πειραματισμούς πλήρεις συναισθηματικών και υποκειμενικών στοιχείων. Μέσα στα χρόνια και μέσα από σπουδαίους δίσκους, όπως το «Le Onde» του 1996, το «Nightbook» του 2009 ή το αριστουργηματικό «In A Time Lapse» του 2013, κατάφερε να προσφέρει ένα πολύ ιδιαίτερο πνευματικό και συναισθηματικό soundtrack που αγγίζει εκατομμύρια ανθρώπους, ένα είδος ιδιωτικού ambient που κατοικεί μέσα σε πρόσωπα και όχι σε τόπους.

Φυσικά, έχει δεχτεί και πολύ σοβαρή κριτική: αρκετοί θεωρούν ότι η προσέγγισή του είναι αρκετά ελαφρύτερη όχι μόνο από τους αρχικούς μινιμαλιστές (Glass, Reich, Mertens), αλλά και από τους συνθέτες που πέρασαν στον μεταμινιμαλισμό – Richter, Nyman, Johannsson κ.λπ. Υπάρχουν αρκετά έργα του Einaudi όπου μια τέτοιου τύπου κριτική επιβεβαιώνεται. Πρέπει όμως να αποδεχθούμε δύο πράγματα: ότι όσο περνάει ο καιρός ο Ιταλός συνθέτης επιλέγει να δίνει όλο και πιο μεγάλη σημασία στην απλή μελωδία, και ότι ενδιαφέρεται όλο και περισσότερο για τον συναισθηματικό υποκειμενικό παράγοντα εις βάρος της αντικειμενικής μουσικής αξίας, που συχνά ταυτίζεται με την καινοτομία. Η κατανόηση της δικής του οπτικής δεν σημαίνει φυσικά, ότι ο καθένας από εμάς είναι υποχρεωμένος να αποδεχτεί την πορεία και τις νέες μουσικές του Ιταλού συνθέτη. Έτσι, ομολογώ ότι μετά το «In A Time Lapse» ήταν ελάχιστα τα έργα του που ένιωσα να με ενδιαφέρουν. Μέχρι όμως τα «Summer Portraits».

Πέρυσι, ο Einaudi νοίκιασε μια βίλα σε κάποιο νησί της Μεσογείου και βρήκε το σπίτι διακοσμημένο με 30 ή 40 όμορφες ελαιογραφίες, φτιαγμένες από το ίδιο χέρι. Ανακάλυψε ότι η ιδιοκτήτρια του σπιτιού περνούσε εκεί τα καλοκαίρια, μαζί με την οικογένειά της, και ζωγράφιζε συνεχώς νέους πίνακες που άφηνε στο σπίτι. «Άρχισα να σκέφτομαι τα δικά μου καλοκαίρια, την εποχή που η ζωή μου ήταν στενά συνδεδεμένη με όλες μου τις αισθήσεις, όπου οι μέρες έμοιαζαν με μίνες και οι μίνες με χρόνια και ήμουν ελεύθερος από το πρωί ως το βράδυ. Κάθε μέρα ήταν μια από την αρχή ανακάλυψη της ζωής και η φύση ήταν ένα βασικό κομμάτι. Σκέφτηκα ότι ο καθένας μας έχει μέσα του τη δική του εκδοχή των καλοκαιρινών πορτρέτων. Έτσι, άρχισα να φτιάχνω τους δικούς μου μουσικούς πίνακες. Αυτό το άλμπουμ είναι αφιερωμένο στις ατελείωτες καλοκαιρινές αναμνήσεις μας, σε όλες τις όμορφες στιγμές μας».

Μέρος του άλμπουμ ηχογραφήθηκε στο Abbey Road, με την προσθήκη μπαρόκ βιολιού από τον Théotime Langlois de Swarte και ορχηστρικά μέρη από τα έγχορδα της Βασιλικής Φιλαρμονικής Ορχήστρας, υπό τη διεύθυνση του Robert Ames. Δίπλα του ήταν επίσης μερικοί μουσικοί με τους οποίους έχει καλλιεργήσει μια πολύ στενή σχέση μέσα στα χρόνια, όπως οι Federico Mecozi, Redit Hasa και Francesco Arcuri. Φυσικά ο ίδιος ο Einaudi παίζει πιάνο σε όλες τις συνθέσεις και σε κάποιες περιπτώσεις περνάει και κάποια διακριτικά ηλεκτρονικά, όπως έχει κάνει σε πολλές συνθέσεις του και στο παρελθόν.

Το «The Summer Portraits» είναι από τα καλύτερα άλμπουμ που έχει ποτέ κυκλοφορήσει ο Ludovico Einaudi. Κι αυτό γιατί καταφέρνει να μεταφέρει θαυμάσια εκείνο το μαγικό συναίσθημα του καλοκαιριού. Αυτό που σχετίζεται με τις πιο μεγάλες ατασθαλίες μας...

Παλλάς ΘΕΑΤΡΟ

τα πήρες όλα κι έφυγες

Μια παράσταση για τη ζωή του
Στράτου Διονυσίου

Κείμενο Κωνσταντίνος Σαμαράς
Σκηνοθεσία Βασίλης Μαυρογεωργίου
Μουσική διεύθυνση Νίκος Στρατηγός
Σκηνικά Γιώργος Γαβαλάς - Μιχάλης Σαπλαούρας
Ενδυματολόγος Αλεξία Θεοδωράκη
Σχεδιασμός φωτισμών Στέλλα Κάλτσου
Χορογραφία - Κίνηση: Πάρης Μαντόπουλος

Γιάννης Τσορτέκς, Μαρία Κεχαγιόγλου,
Γιάννης Νταλιάνης, Μπέσυ Μάλφα, Μιχάλης Αλικάκος,
Χρύσα Κλούβα, Δημήτρης Μαχαίρας, Δημήτρης Γαλανάκης,
Στάθης Γεωργαντζής, Αλίκη Γεωργίου, Γιώργος Δημόπουλος,
Ρωξάνη Καρφή, Ευγενία Κάρνου, Λεωνίδας Μπακάλης,
Δήμητρα Σταύρου, Μαρίνος Ταρνανάς

Τραγουδούν:
Άγγελος, Στέλιος & Διαμαντίνες Διονυσίου εναλλάξ στη σκηνή
Ζωντανή ορχήστρα - Συμμετέχει ο κορυφαίος μουσικοσυνθέτης
θανάσης Πολυκανδριώτης

Από 12/3/2025

Προπώληση: pallastheater.com • more.com

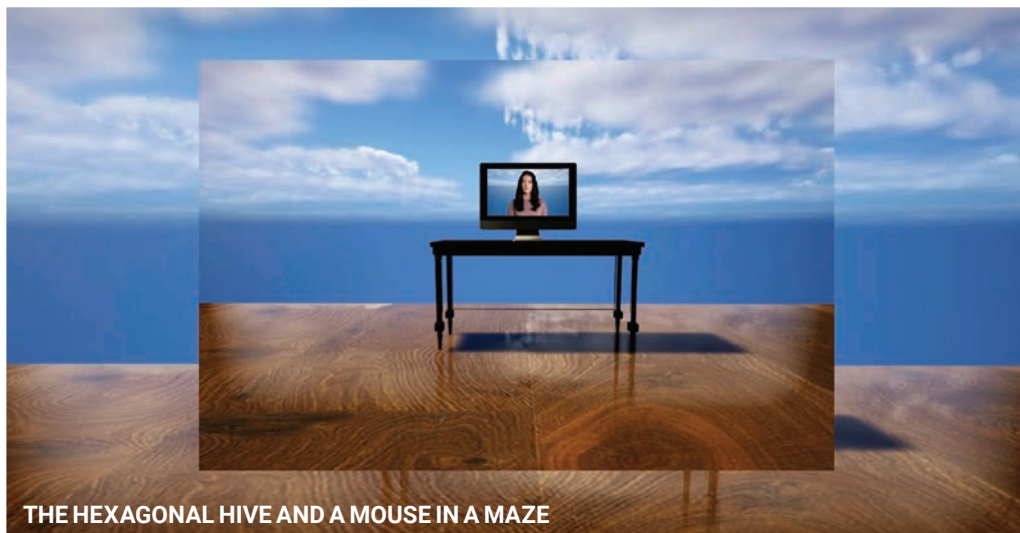

Σινεμά

Του
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΚΑΪΜΑΚΗ

BEAUTY CULTURE

THE HEXAGONAL HIVE AND A MOUSE IN A MAZE

MARLEE MATLIN-NOT ALONE ANYMORE

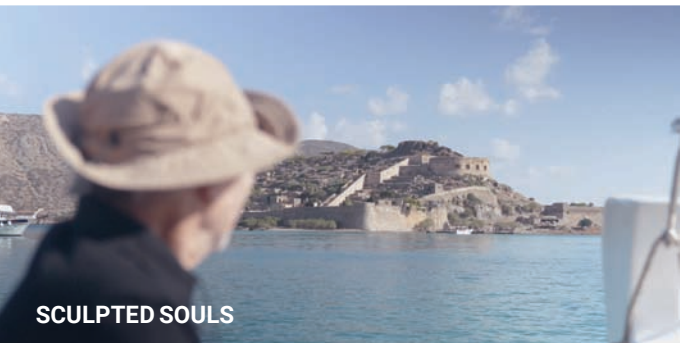
MACEDONIAN WEDDING

ABOUT A HERO

ON LAVENDER

SCULPTED SOULS

BULL S HEART

DELTA

27ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης Σινεμά με άποψη

ΞΕΚΙΝΑ ΣΗΜΕΡΑ, 6 ΜΑΡΤΙΟΥ, ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΗ ΦΟΡΑ ΤΑ ΚΑΛΑ ΤΗΣ ΓΙΑ ΝΑ ΥΠΟΔΕΧΤΕΙ ΣΠΟΥΔΑΙΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΑΠΟ ΟΛΟ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΑΛΛΑ ΚΙ ΕΝΑ ΙΣΧΥΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.

Σημαντικοί δημιουργοί, ταινίες για την ισότητα και τη συμπερίληψη, σπέσιαλ προγράμματα, ιστορικά ντοκουμέντα καθώς και ένα ειδικό αφιέρωμα για την Τεχνητή Νοημοσύνη, με τίτλο **«ΑΙ, μια αναπόδραστη νοημοσύνη»**, είναι τα βασικά συστατικά του **27ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης**, που ξεκινά σήμερα και ολοκληρώνεται έπειτα από δέκα μέρες.

Η έναρξη του φεστιβάλ γίνεται, όπως πάντα, στην παραδοσιακή έδρα του, το ανακαινισμένο και... αναπαυτικό πλέον, από τον περασμένο Σεπτέμβριο, Ολύμπιον, με την προβολή του φιλμ **«Σχετικά μ' έναν ήρωα»** του **Πιοτρ Βίνιεβιτς**. Πρόκειται για τη μεταφορά ενός σεναρίου γραμμένου από μηχανή ΑΙ (σύμφωνα με τις πρώτες πληροφορίες, το αποτέλεσμα είναι εντυπωσιακό), η οποία προγραμματίστηκε ώστε να μελετήσει το έργο του διάσημου Γερμανού σκηνοθέτη **Βέρνερ Χέρτζογκ** («Αγκίρε», «Φιτζκάρλντο»). Η αυλαία πέφτει την Κυριακή 16 Μαρτίου με την προβολή του βιογραφικού ντοκιμαντέρ **«Μάρ-λι Μάτλιν: Όχι πια μόνη»** της **Σοσάνα Στερν**, για την πρώτη κωφή ηθοποιό που κέρδισε Όσκαρ ερμηνείας στην ιστορία του θεσμού, χάρη στην ταινία **«Παιδιά ενός κατώτερου Θεού»**.

Στις δέκα μέρες που θα διαρκέσει το φεστιβάλ θα προβληθούν **261 ντοκιμαντέρ μικρού και μεγάλου μήκους** στις γνωστές αίθουσες (**Ολύμπιον, Παύλος Ζάννας, Τώνια Μαρκετάκη, Φρίντα Λιάππα, Τζον Κασσαβέτης, Τάκης Κανελλόπουλος, Μακεδονικό**) αλλά και διαδικτυακά, μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας του φεστιβάλ (online.filmfestival.gr). Ανάμεσα στους ξεχωριστούς δημιουργούς που θα συναντήσουμε φέτος στη Θεσσαλονίκη, υπάρχουν τρεις γνώριμοι –και βραβευμένοι στο παρελθόν– κινηματογραφιστές. Η **Εύα Στεφανή**, ο **Δημήτρης Κουτσιαμπασάκος** και ο **Σταύρος Ψυλλάκης** είναι οι τρεις Έλληνες σκηνοθέτες που θα διεκδικήσουν τον Χρυσό Αλέξανδρο στο διεθνές διαγωνιστικό τμήμα για το κορυφαίο ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους της φετινής διοργάνωσης.

Η ταινία της Στεφανή ονομάζεται **«Η καρδιά του ταύρου»** και αποτελεί ένα είδος making-of γύρω από το παρασκένιο και τις επεισοδιακές πρόβες της παράστασης **«Εγκάρσιος προσανατολισμός»** του **Δημήτρη Παπαϊωάννου**, που τελικά ματαιώθηκε λόγω της πανδημίας. Το φιλμ, που είναι παραγωγή του ιδρύματος Ωνάση, περιγράφει την καλλιτεχνική φύση αλλά και την εμμονή στη δύναμη της ψευδαίσθησης, με όχημα την αναλυτική ματιά της σκηνοθετίας, που, όταν ξεκινούσε τα γυρίσματα, είχε στόχο να ολοκληρωθούν δύο μήνες μετά. Τελικά το πρότζεκτ διήρκεσε δύο χρόνια και το αποτέλεσμα παρουσιάζεται φέτος στη Θεσσαλονίκη. Θυμίζουμε πως και στο παρελθόν η Στεφανή είχε γυρίσει ένα φιλμ για το **«Παρασκένιο»** με θέμα το έργο του Δημήτρη Παπαϊωάννου.

Ένα δυνατό ανθρώπινο πορτρέτο σκισάρουν οι **«Σμιλεμένες ψυχές»** του **Σταύρου Ψυλλάκη**. Αντικείμενο του φιλμ είναι το φιλικό έργο του Ελβετού οδοντιάτρου **Ζουλιάν Γκριβέλ**, ο οποίος, για σχεδόν τρεις δεκαετίες (1972-1998) θέραινε δωρεάν χανσενικούς στην Ελλάδα, ταξιδεύοντας δύο φορές τον χρόνο στη χώρα μας. Η ιστορία του φιλέλληνα γιατρού από τη Γενεύη, που αφιέρωσε τη ζωή του στη θεραπεία λεπρών, είναι ταμάρ για το γενναιόδωρο ανθρωπολογικό σινεμά του Ψυλλάκη, που επιστρέφει, κατά κάποιον τρόπο, στο συγκινητική αμεσότητας προ 12ετίας ντοκιμαντέρ του **«Μεταξά - Ακούγοντας τον χρόνο»**.

Επίσης, ο **Δημήτρης Κουτσιαμπασάκος** («Μανάβης», «Ο Ηρακλής, ο Αχελώος και η γιαγιά μου»), το οποίο θα παιχτεί και στο φετινό φεστιβάλ) με το φιλμ **«Τέρματα του Αυγούστου»** μας ταξιδεύει σ' ένα χωριό της Πίνδου για να μας δώσει το απολαυστικό πορτρέτο μιας κλειστής –αλλά και τόσο ζωντανής

στο καλοκαιρινό κάλεσμα– κοινότητας στη διάρκεια ενός αυτοσχέδιου τουρνουά ποδοσφαίρου. Αυτά είναι τρία μόνο από τα συνολικά 71 ελληνικά φιλμ που συμμετέχουν στο φετινό φεστιβάλ.

Από τα υπόλοιπα έργα της εγχώριας παραγωγής θα δούμε σίγουρα το **«Εδώ μιλάνε για λατρεία»** του **Βύρωνα Κριτζά** για το μουσικό συγκρότημα Κόρε Ύδρο, το **«Σχέδιο θανάτου για έναν σκύλο και έναν άντρα»** του **Χρήστου Καρακέπελη**, γύρω από τον αγώνα ενός απόκληρου να ορίσει τη ζωή του με συνοδοιπόρο τον σκύλο του, την ειδική προβολή για τη σειρά ντοκιμαντέρ της **Καλλιόπης Λεγάκη «Σκοτεινοί θάνατοι στην Αρχαιότητα»**, σε παραγωγή Cosmote, με θέμα τους μυστηριώδεις θανάτους μεγάλων μορφών της Ιστορίας, το **«Γυναίκες μαχητριες – Μέρος Β'»** του **Λεωνίδα Βαρδαρού**, που αφηγείται τον αγώνα κάποιων γυναικών για τη σωτηρία των δικών τους στην περίοδο του εμφυλίου, το ντοκιμαντέρ του **Πάνου Θωμάδη «Ένα ποτάμι που λεγόταν Βακιρτζής»**, για τον κορυφαίο μας εικαστικό, που στόλισε με τα έργα του τις προσόψεις των κινηματογράφων στις δεκαετίες του '50 και του '60, και φυσικά το οδοιπορικό στην Αθήνα της τέχνης, όπως το αποτύπωσε ο Λάκης Παπαστάθης στο **«Υστερόγραφο: Από το τέρμα των Λεωφορείων στο Θέατρο Τέχνης»**.

Ακόμη, ειδικής σημασίας είναι το **«Δέλτα»** της **Βίβιαν Παπαγεωργίου**, με αντικείμενο τις σκληρές συνθήκες επιβίωσης μιας μικρής παράκτιας ομάδας ψαράδων που ζουν στο Δέλτα του ποταμού Πηνειού, στη σκιά του Ολύμπου, το **«On Lavender»** των **Μάκη Ευαγγελάτου** και **Ειρήνης Χατζή**, με θέμα τις πολλαπλότητες της ταυτότητας φύλου στη σημερινή Ελλάδα, η **«Τέχνη της μνήμης»** της **Αννέτας Παπαθανασίου**, που μας περιγράφει τη ζωή της εικαστικού **Αρτέμιδος Αλκαλάη**, το ποιητικό έργο του **Ντίνου Χριστιανόπουλου** στο φιλμ της **Βούλας Κωστάκη «Και τι δεν κάνετε για να με θάψετε... όμως ξεχάσατε πως ήμουν σπόρος»**, οι **«Καρβουνιάρηδες της Ικαρίας»** του **Μάνου Αρβανιτάκη**, που αποτελούν ένα σπάνιο ιστορικό τεκμήριο για ένα επάγγελμα που έχει χαθεί στον χρόνο, η συναρπαστική ζωή της αντιστασιακής ποιήτριας και δημοσιογράφου **Καίτης Δρόσου** στο ομότιτλο φιλμ της **Αθανασίας Δρακοπούλου** και φυσικά, η συνεργασία των **Δημήτρη Σπύρου - Νίκου Θεοδοσίου «Για ένα κόκκινο πουκάμισο»**, που επιχειρεί να συνδέσει εμπνευσμένα τη γέννηση του κινηματογράφου με το πρώτο ελληνικό μεταναστευτικό κύμα στην Αμερική.

Επίσης, ξεχωριστή λάμψη αναμένεται να προσδώσει στη διοργάνωση το επίκαιρο αφιέρωμα που είναι επικεντρωμένο στην **Τεχνητή Νοημοσύνη**, με φιλμ (**«Μεταλλουργός του χρόνου», «Η εξαγωνική κυψέλη και ένα ποντίκι στον λαβύρινθο» σε συνσκηνοθεσία Τίλντα Σουίντον κ.ά.**) που εξερευνούν τη νέα πραγματικότητα, η οποία βρίσκεται στα όρια του ανθρώπινου και του ψηφιακού.

Ακόμη το αφιέρωμα **«Γεωγραφία του βλέμματος: Η εκτός σχεδίου Ελλάδα (1950-2000)»** παρουσιάζει 19 ντοκιμαντέρ –ανάμεσά τους η πρόσφατη ανακάλυψη του, γυρισμένου το 1969, φιλμ του **Τάκη Κανελλόπουλου «Καστοριά»**– που συνθέτουν ένα διαφωτιστικό πορτρέτο της κοινωνικής, πολιτικής και πολιτισμικής ζωής της χώρας στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Μη χάσετε επίσης τη **«Λευκάδα»** του **Ροβήρου Μανθούλη**, φυσικά τον αριστουργηματικό **«Μακεδονικό γάμο»** του **Κανελλόπουλου**, τον **«Θηραϊκό όρθρο»** των **Σφήκα-Τορνέ**, το **«Επισκεφτείτε την Ελλάδα»** του **Φώτου Λαμπρινού**, που επιχειρεί, με χρήση σοβιετικών ντοκουμέντων, μια αναδρομή από τη δικτατορία του Μεταξά μέχρι την επταετία της Χούντας, αλλά και το **«Εν Μυτιλήνη»** του **Μάνου Ευστρατιάδη**, που αποτελεί μια μοναδική απεικόνιση του νησιού του βορειοανατολικού Αιγαίου από τη δεκαετία του '70.

Ακόμη θα απονεμηθεί τιμητικός Χρυσός Αλέξανδρος στον κορυφαίο ντοκιμαντερίστα **Νικολά Φιλιμπέρ**, ο οποίος θα βρεθεί στη Θεσσαλονίκη για να παραδώσει masterclass, ενώ θα προβληθούν τέσσερις ταινίες του. Τέλος, το φεστιβάλ πραγματοποιεί αφιέρωμα στην Αμερικανίδα σκηνοθέτρια και φωτογράφο **Λόρεν Γκρίνφιλντ**, της οποίας το έργο (*δείτε οπωσδήποτε την «Κουλουρά της ομορφιάς»*) ασκεί κριτική στον άκρατο και τοξικό καταναλωτισμό, σχολιάζοντας παράλληλα την παρακμή και τις επιδερμικές, χωρίς νόημα, απολαύσεις των νεόπλουτων.

critic's CHOICE

Πέντε Σεπτεμβρίου

(5 SEPTEMBER) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Τιμ Φέλμπαουμ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Πίτερ Σάργκαρντ, Τζον Μαγκάρο, Μπεν Τσάπλιν, Λεονί Μπένες

JUST THE FACTS

Πέντε Σεπτεμβρίου ***
Σε ζωντανή μετάδοση

Mickey 17 *1/2**
Ο Μπονγκ Τζουν-χο μετά τα «Παράσιτα»

Κρέας **1/2
Βία και ασυδοσία

Ενημέρωση Γονέων (Armand) **
Αμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα

In the Lost Lands *
Έργο όχι αντάξιο ενός Ρ. Ρ. Μάρτιν

Πανελλήνιον **
Μικρογραφία της Αθήνας

Ο Σιρόκο και το Βασίλειο των Ανέμων -
Στους πέντε ανέμους

Κατά τη διάρκεια των Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων του Μονάχου το 1972, μέλη της τρομοκρατικής οργάνωσης Μαύρος Σεπτέμβρης πιάνουν ομήρους 11 Ισραηλινούς αθλητές στις εγκαταστάσεις του ολυμπιακού χωριού. Οι δράστες, που έχουν σκοτώσει ήδη 2 αθλητές, ζητούν την απελευθέρωση 200 Παλαιστινίων από τις φυλακές του Ισραήλ, δίνοντας προθεσμία λίγων ωρών. Κι ενώ το εορταστικό κλίμα έχει ανατραπεί –πάντως αρκετοί αθλητές συνεχίζουν να παίζουν μέρος στα αγωνίσματα, παρότι η τρομοκρατική επίθεση βρίσκεται σε εξέλιξη–, η ομάδα δημοσιογράφων και τεχνικών του αθλητικού τμήματος του αμερικανικού τηλεοπτικού καναλιού ABC έρχεται αντιμέτωπη με τεράστια διλήμματα όταν αποφασίζει να καλύψει ζωντανά τα γεγονότα.

Η ταινία του Ελβετού Τιμ Φέλμπαουμ ήταν υποψήφια για το Όσκαρ Πρωτότυπου Σεναρίου, το οποίο κατέκτησε ο μεγάλος νικητής της προχθεσινής βραδιάς Σον Μπέικερ χάρη στο «Απορα». Η δουλειά του σκηνοθέτη και των συνεργατών του στο σενάριο, Μόριτζ Μπάνιτερ και Άλεξ Ντέιβις, είναι πραγματικά εντυπωσιακή, καθώς καταφέρνουν να αναπλάσουν υποδειγματικά το κλίμα αγωνίας και αβεβαιότητας στην προσπάθεια των ανθρώπων του ABC να καλύψουν, για πρώτη φορά στην ιστορία της τηλεόρασης, ένα γεγονός μείζονος σημασίας σαν αυτό. Και μάλιστα σε ζωντανή μετάδοση. Οι λεπτομέρειες στην επιχείρηση της τηλεοπτικής κάλυψης όλων των πλευρών του γεγονότος –το οποίο καθήλωσε 900 εκατομμύρια τηλεθεατές στους δέκτες τους– αποδίδονται με μια ακαταμάχητη αφηγηματική μαστοριά, που παραπέμπει σε δημοσιογραφικά θρίλερ παλαιάς κοπής, τύπου «Όλοι οι άνθρωποι του προέδρου» και «Spotlight». Η προσήλωση, ο επαγγελματισμός και κυρίως το αίσθημα καθήκοντος σε κάτι που ξεπερνά προφανώς όλους τους εμπλεκόμενους στο πρότζεκτ της «5ης Σεπτεμβρίου», και είναι ουσιαστικά το once in a lifime γεγονός της καριέρας τους, αποδίδονται με έναν άφθαστο ρεαλισμό στα προσεγμένα, ρετρό κάδρα του σκηνοθέτη. Κι ενώ κάποιος θα περίμενε ότι η ταινία αφορά κυρίως την αναπαράσταση του τραγικού ιστορικού γεγονότος, με έκπληξη διαπιστώνουμε ότι το σενάριο αναφέρεται στην αγωνιώδη προσπάθεια κάποιων ανθρώπων να σταθούν στο ύψος τους και να παίρνουν κάθε φορά –τρομερή η σκηνή όπου μαθαίνουν ότι οι όμηροι είναι καλά και πασχίζουν να την επιβεβαιώσουν πριν τη βγάλουν στον αέρα– τη σωστή απόφαση. Ο φακός δεν μπαίνει ποτέ στο δωμάτιο όπου φυλάσσονται οι όμηροι, μένει κυρίως στο τηλεοπτικό στούντιο του ABC, έναν μικρόκοσμο με όλα τα υπέρ (αλληλεγγύη, συνεργασία, ομαδικό πνεύμα) αλλά και τα κατά (η δυσμενής θέση της γυναικάς, ο ανταγωνισμός, το κυνήγι της φήμης). Όλα τα παραπάνω όμως, δίνονται υπό το πρίσμα της δημοσιογραφικής έρευνας και της τηλεοπτικής κάλυψης που βασίζεται στην αυστηρή δεοντολογία. Δεοντολογία που ορίζει ως ειδηση την αποκάλυψη της αλήθειας και δεν κυνηγά το «λαβράκι» με κάθε κόστος, προκειμένου να «οβήσουμε τον ανταγωνισμό», λες και παίρνουμε μέρος σε διαγωνισμό ταχύτητας.

ΑΚΟΜΗ

►►► Το «In the Lost Lands» (*) είναι ένα αδιάφορο έπος φαντασίας του Πολ Γ. Σ. Άντερσον, που βασίζεται σε ένα έργο του Ρ. Ρ. Μάρτιν, δημιουργού του «Game of Thrones». ►►► Το ντοκιμαντέρ «Πανελλήνιον» (*) των Σπύρου Μαντζαβίνου και Κώστα Αντάραχα μας μεταφέρει σε ένα παραδοσιακό καφενείο στο κέντρο της Αθήνας, οι θαμώνες του οποίου επιδίδονται σε απολαυστικούς αγώνες σκακιού. ►►► Το animation «Ο Σιρόκο και το Βασίλειο των Ανέμων» (-) του Μπενουά Σιε απέσπασε το βραβείο Κοινού στο φεστιβάλ animation του Annecy.

Mickey 17 ***1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μπονγκ Τζουν-χο ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Ρόμπερτ Πάτινσον, Ναόμι Άκι, Στίβεν Γιούν, Τόνι Κολέτ, Μαρκ Ράφαλο

Το 2054 δύο κομπιναδόροι, ο Τίμο και ο Μίκι, μπαίνουν στο μάτι αδιστακτού μαφιόζου. Για να αποφύγουν τα χειρότερα, γίνονται πειραματόζωα διαστημικού προγράμματος ενός μεγιστάνα-πολιτικού που στοχεύει στον εντοπισμό και αποικισμό ξένων πλανητών. Όμως ο Μίκι δεν διαβάει καλά το συμβόλαιό του και υπογράφει κάτω από την ένδειξη «αναλώσιμος». Από εκείνη τη στιγμή και μετά, ο Μίκι ζει, πεθαίνει και κλωνοποιείται 17 φορές!

Ο Μπονγκ Τζουν-χο επιστρέφει για να παραδώσει ακόμη μια σκληρή περιγραφή της ανθρώπινης εξαθλίωσης. Στο «Mickey 17» υπάρχει η αίσθηση της κατάντιας της ανθρωπότητας και της μετατροπής της σε ένα τσίρκο κλωνοποιημένων τεράτων. Το σενάριο αποτελεί μεταφορά του sci-fi μυθιστορήματος του Ε. Άστον «Mickey 7», όμως ο σκηνοθέτης απολαμβάνει να του αλλάξει τα φώτα. Το αποτέλεσμα βέβαια δεν τον δικαιώνει απόλυτα, καθώς το φαρσικό στοιχείο υπερισχύει της δραματουργικής βαρύτητας μιας αλληγορικής ιστορίας για την αλόγιστη χρήση της τεχνολογίας, την καταγγελία του καπιταλισμού και της φρικτής διαπίστωσης ότι όλοι είμαστε αναλώσιμοι.

Κρέας **1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Δημήτρης Νάκος ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Ακύλλας Καραζήσης, Κώστας Νικολί, Παύλος Ιορδανόπουλος, Μαρία Καλλιμάνη, Ναταλία Σουίφτ

Σε ένα χωριό της ελληνικής επαρχίας η οικογένεια ενός κρεοπώλη ετοιμάζεται για τα εγκαίνια του νέου καταστήματός του, όταν ο γείτονας με τον οποίο είχε κτηματικές διαφορές εξαφανίζεται μυστηριωδώς.

Η πρώτη ταινία μεγάλου μήκους του Δημήτρη Νάκου διαθέτει όλα τα αφηγηματικά εργαλεία που συναντήσαμε στις μικρού μήκους ταινίες του. Σεναριακή συνέπεια, καλοφτιαγμένους χαρακτήρες, ενδιαφέρουσες σκηνοθετικές ιδέες. Μπορεί η κεντρική ιδέα της παγωμένης βίας μιας σκληρής καθημερινότητας να μην κορυφώνεται όπως θα έπρεπε, αλλά η πλοκή, που αφορά τη συγκάλυψη ενός φόνου, περιέχει σεκάνς υψηλών εντάσεων, που καταφέρνουν να διατηρούν το ενδιαφέρον του θεατή.

Ενημέρωση γονέων (Armand) **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Χάφντελ Ούλμαν Τόντελ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Ρενάτε Ράινσβε, Έλεν Ντόριτ Πέτερσεν, Εντρέ Χελεστβέιτ, Βέρα Βέλιοβιτς

Ο εξάχρονος Αρμάντ κατηγορείται για επιθετική συμπεριφορά προς έναν συμμαθητή του. Οι γονείς και η δασκάλα των παιδιών συναντιούνται για να βρουν μια λύση, αλλά οι μεταξύ τους διαφορετικές απόψεις υποδαυλίζουν την κατάσταση.

Η πρώτη ταινία του Χάφντελ Ούλμαν Τόντελ είναι ένα άνισο ψυχόγραμμα με θέμα τις ευθύνες που βαραίνουν τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο της διαπαιδewγησης των παιδιών. Η σεναριακή προσέγγιση του ελλειπτικού δράματος δεν πρωτοτυπεί, με τον αφηγηματικό τόνο να ορίζεται από την αγωνία της αποκάλυψης της αλήθειας, που βρίσκεται αποκλειστικά στο μυαλό των μαθητών. Όμως η καταγγελτική ματιά για τους γονείς, οι οποίοι προβαίνουν σε επιδείξη δύναμης αντί της ειλικρινούς ανησυχίας για τη συμπεριφορά των παιδιών τους, δεν έχει ψαχνό. Αρκετοί συμβολισμοί είναι δοσμένοι με μια τετριμμένη συναισθηματική φόρμα.

«ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΝΑ... ΠΕΘΑΙΝΕΙΣ;» (MICKEY 17)

Years and years

Παρακολουθώντας τον κόσμο (σου) να καταρρέει

Μια εξαιρετική βρετανική σειρά για έναν κόσμο τρομακτικό και ανεξέλεγκτο, μέσα από τα βιώματα ανθρώπων σαν κι εμάς

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΓΚΡΟΥΣ

Είναι ένα παράξενο συναίσθημα που σου δημιουργεί το «Years and Years», μια μίνι βρετανική σειρά 6 επεισοδίων που προβάλεται στο Cίνοβο, συμπαραγωγή BBC και HBO. Έκανε πρεμιέρα το 2019, τη χρονιά που ξεκινάμε να παρακολουθούμε και τις ζωές των Λάιονς, μιας μεσοαστικής οικογένειας από το Μάντσεστερ, μέχρι το 2034.

Τέσσερα αδέρφια με σχετικά τακτοποιημένες ζωές –ο Ντάνιελ υπεύθυνος στέγασης σε ένα camp προσφύγων από την Ουκρανία παντρεμένος με τον Ραλφ, ο Στίβεν ζευγάρι με τη Σελέστ και ανησυχούν για την έφηβη κόρη τους που θέλει να γίνει transhuman (να ψηφιοποιηθεί), η Ρόζι ανύπαντρη μητέρα σε αναπηρικό αμαξίδιο που ψάχνει σύντροφο, η Έντιθ ακτιβίστρια που προσπαθεί να σώσει τον πλανήτη– και η γιαγιά τους Μούριελ, με την οποία επικοινωνούν συχνά με βιντεοκλήσεις: Κανονικοί άνθρωποι με κανονικές ζωές, σκεπτόμενοι και με χιούμορ, και με την τεχνολογία ενσωματωμένη στα σπίτια τους.

Το story ξεκινάει ένα βράδυ με ένα τηλεοπτικό ενσταντάνε, το οποίο οι ήρωες παρακολουθούν: όταν ρωτάνε μια επιχειρηματία, καλεσμένη σε πάνελ –τη Βίβιαν Ρουκ υποδύεται έξοχα η Έμα Τόμσον– να τοποθετηθεί για την ισραηλino-παλαιστινιακή διαμάχη, εκείνη απαντάει: «I don't give a fuck». και γίνεται σε δευτερόλεπτα viral. Τα επόμενα χρόνια παρακολουθούμε την προσπάθειά της να ανέλθει στην εξουσία φτιάχνοντας το κόμμα 4 Αστέρια και έχοντας προσγειωθεί σαν κομήτης στην πολιτική: μια προσγειωμένη υποτίθεται γυναίκα πολιτικός –στην πραγματικότητα μια αριθίστρια με σκοτεινούς σκοπούς– που κάνει γκελ στους απλούς ανθρώπους και μιλάει με πάθος για τα καθημερινά προβλήματα, προσπαθώντας να είναι αρεστή σε όλους με λόγια που δεν σημαίνουν τίποτα –η επιτομή του λαϊκιστή ηγέτη. Οι αμφιλεγόμενες απόψεις της διχάζουν τους Βρετανούς, που τελικά την βγάζουν βουλευτή και στη συνέχεια πρωθυπουργό της χώρας.

Όπως λένε κάποια στιγμή οι ήρωες, «Η δημοκρατία ήταν μια πολύ ωραία ιδέα για ένα διάστημα, αλλά τώρα έχει φθαρεί». Και: «Τα χρόνια της κανονικότητας που ζήσαμε όσοι μεγαλώσαμε τη δεκαετία του '80, ίσως τελικά ήταν μια παρένθεση».

Την ίδια στιγμή, σε παγκόσμιο επίπεδο συμβαίνουν τρομερά πράγματα: είμαστε στη δεύτερη θητεία Τραμπ, ο οποίος λίγο πριν το τέλος της πραγματοποιεί πυραυλική επίθεση σε ένα κατασκευασμένο από τους Κινέζους νησί που χρησιμοποιούν σαν πυρηνική βάση, η Ουκρανία έχει πέσει στα χέρια των Ρώσων, η περιβαλλοντική καταστροφή είναι προ των πυλών και η προσφυγική κρίση σε έξαρση, οι ευρωπαϊκές πρωτεύουσες βυθίζονται η μία μετά την άλλη στο χάος με α-

κροαριστερές ή ακροδεξιές δυνάμεις στην εξουσία, τα δικαιώματα και οι ελευθερίες υποχωρούν, ο κόσμος συγκλονίζεται από πολιτικές αναταραχές και οικονομική αστάθεια ή και κατάρρευση.

Όλα αυτά, ωστόσο, τα παρακολουθούμε μέσα από το πώς τα βιώνουν οι Λάιονς. Οι οποίοι –αρχικά– κατακλύζονται από την αυξανόμενη φρίκη παρακολουθώντας τηλεόραση («θυμάστε μια εποχή που οι ειδήσεις ήταν βαρετές»), με τα πράγματα συνεχώς να ξεφεύγουν σε έναν κόσμο όπου δεν μπορείς πια να ξεχωρίσεις τι είναι αλήθεια και τι ψέμα, και τις θεωρίες συνωμοσίας να κυριαρχούν. Συνεχίζοντας, ωστόσο, να χαίρονται, να μοιράζονται την καθημερινότητα και τις αγωνίες τους, να ερωτεύονται, να κάνουν σχέδια... Μέχρι που το χάος χτυπάει και τις δικές τους ζωές. Τα παγκόσμια προβλήματα, που μέχρι τότε συνέβαιναν σε άλλους και αλλού, εισχωρούν από το περιθώριο της κοινωνίας στον άνετο μεσοαστικό κόσμο τους, κλονίζοντάς τον.

Κι εμείς; Είμαστε στο 2025 και με έναν τρόπο ταυτιζόμαστε. Δεν είναι μόνο το ότι έχουμε δει τι σημαίνει να παίρνουν την εξουσία ανεργάτιστοι λαϊκιστές που διχάζουν τους λαούς –οι Βρετανοί έχουν την εμπειρία του Brexit, η Ελλάδα την εμπειρία του 2015 και όλοι μαζί την πρώτη θητεία Τραμπ. Πλέον, με τη δεύτερη θητεία Τραμπ, βλέπουμε τι σημαίνει να πεθαίνει μια δημοκρατία, κάθε μέρα που περνάει, μπροστά στα έκπληκτα μάτια μας. Αλλά και πόσο έχει δυναμώσει ο άξονας του κακού, πόσο μακρινό φαίνεται το όνειρο της παγκόσμιας ειρήνης και προόδου, τους κινδύνους στην Ευρώπη με επιθέσεις υβριδικού πολέμου και τα ακροδεξιά κόμματα στην εξουσία.

Το «Years and Years» περιγράφει ένα δυστοπικό μέλλον, που ίσως αισθανόμαστε την ανάσα του. Ένας τρομακτικός κόσμος που χτυπάει ανθρώπους σαν κι εμάς, που κοιτάζονται μεταξύ τους και ρωτάνε τι θα ψιφίσουν; Και όταν λίγο πιστέψουν ότι έρχεται το τέλος του κόσμου, καθώς ΗΠΑ και Κίνα μπαίνουν σε πόλεμο με πυρηνικά, ο Ντάνι, σπάζοντας τις συμβάσεις, φεύγει τρέχοντας να ζήσει κάτι που έχει νόημα: «αν είναι να πεθάνω σε λίγο, ξέρω με ποιους θέλω να είμαι».

Εξαιρετικοί ηθοποιοί, μοντάζ, μουσική, κι ένα ευρηματικό σενάριο: έτσι βιώνουν οι άνθρωποι τις βίαιες αλλαγές, όταν συμβαίνουν, συζητώντας με τους δικούς τους, βρίσκοντας λύσεις επιβίωσης, κάνοντας ό,τι περνάει από το χέρι τους στον μικρό τους περίγυρο, που μοιάζει ασφαλές, μέχρι τη στιγμή που θα πάψει να είναι. Και αν το μόνο που έχουμε τελικά είναι ο ένας τον άλλο, αυτό που μας δείχνει η σειρά, σαν ένα σήμα κινδύνου και αφύπνισης, είναι πόσο εύθραυστοι μοιάζουν οι ζωές μας και πόσο πολύτιμη η δημοκρατία μας.

Μίλα μου Βρόμικα - RELOADED

Της ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ

Μανεκέν μου, έχω ένα περίπλοκο θεματάκι και θέλω άμεσα, όσο γίνεται, άποψη! Το ξέρω ότι μπορεί να είναι κατινιά αυτό που έχω κάνει, αλλά από την άλλη, είμαι τόσο έξαλλη με τον πρώην μου, που δεν μπορώ! Χώρισα πρόσφατα και ο πρώην μου έκανε νέα σχέση. Αυτή την κοπέλα εγώ τη γνωρίζω μέσω κοινών γνωστών. Αυτός ξέρω ότι είναι γυναικάς! Αποφάσισα, λοιπόν, να κάνω ψεύτικο λογαριασμό σε εφαρμογή γνωριμιών και –φυσικά– τον πέτυχα μέσα. Δεν είχε φώτο προφίλ το πρόσωπό του, αλλά μία μέσα στο ασανσέρ χωρίς το πρόσωπο. Εγώ που τον ξέρω τον κατάλαβα κατευθείαν! Τώρα τι κάνω; Το λέω στη νυν ή να το αφήσω γνωρίζοντας ότι μέσα μου θα βράζω;

Ντετέκτιβ έπρεπε να γίνεις εσύ! Λοιπόν, εγώ θα σου πρότεινα να το αφήσεις, γιατί όποιος ανακατεύεται με τα πύτουρα τον τρώνε οι κόττες, δεν λένε; Γιατί να πας να μπλέξεις πάλι με κάποιον που ξέρεις πια καλά τι τύπος είναι; Βάλε τελεία σε αυτό το θέμα και προχώρα παρακάτω. Με το να ασχολείσαι ακόμα, μόνο κακό στον εαυτό σου κάνεις.

Κοίτα να δεις τώρα τι παίζεται... Γνώρισα ένα παιδί σε μπαρ, παρακαλώ. Ναι, γίνονται αυτά ακόμα στις μέρες μας, και από τότε είμαστε συνέχεια μαζί. Γνωρίζομαστε 10 μέρες και είναι σαν να τον ξέρω πολύ περισσότερο! Από την άλλη, όμως, αυτός μου έκανε πρόταση να πάμε ταξίδι οι δυο μας τις επόμενες μέρες. Δεν είναι λίγο κουλό,

ενώ γνωρίζομαστε τόσο λίγο να πάμε ταξίδι μαζί; Εσύ πώς το βλέπεις;

Χμμμ, εξαρτάται πώς το βλέπει κανείς. Αν το νιώθει, καλά έκανε και εξέφρασε την επιθυμία του. Όμως, αν εσύ δεν νιώθεις ακόμα άνετα, πάρε τον χρόνο σου και πες του το. Είναι λογικότατο να αισθάνεσαι έτσι. Και μένα οι 10 μέρες γνωριμίας λίγες μου φαίνονται για ταξίδια και εκδρομές. Εξήγησέ του και πιστεύω ότι θα καταλάβει.

Τζένη, είμαι πάρα πολύ άτυχος με τις γυναίκες και αρκετά απογοητευμένος. Έκανα μια μικρή σχέση πριν λίγο καιρό, χωρίσαμε και μάντεψε γιατί. Γιατί δεν έχω πάει ακόμα στρατό. Το επιχείρημά της ήταν ότι δεν θέλει να με περιμένει ένα χρόνο για να τελειώσω το φανταρικό και δεν θέλει να μπει σε αυτό το τριπάκι και να έχουμε σχέση από απόσταση.

Κοίτα, από τη μία σε καταλαβαίνω και σένα και την ξενέρα σου και την απογοήτευσή σου, από την άλλη, όμως, δεν μπορώ να πω πως δεν καταλαβαίνω κι εκείνη. Το σημαντικό στην περίπτωση της ήταν ότι μίλησε ειλικρινά και άμεσα για να μην εμπλακείτε συναισθηματικά περαιτέρω. Δεν ήταν ο κατάλληλος άνθρωπος για σένα και αυτό είναι ένα θετικό στον χωρισμό σας. Μη σου βάξεις ταμπέλες τύπου «άτυχος» κ.λπ. Άλλαξε σελίδα και εμπιστεύσου εσένα και τη ζωή ότι θα φέρει, με τον ωραίο της τον τρόπο, το κατάλληλο πρόσωπο, με το αμοιβαίο συναίσθημα!

Μίλα μου βρόμικα.
Μίλα μου αληθινά.
email: info@athensvoice.gr
instagram: @melitajenny

Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Αγαπημένο μου Κριάρη, καλή σου εβδομάδα! Ξεκινάει ένα άκρως δυναμικό αλλά και αρκετά προκλητικό επταήμερο. Από τη μία, επικεντρώνεσαι σε όσα έχεις να φέρεις εις πέρας κι αποφασίζεις να κινηθείς πιο οργανωμένα. Από την άλλη, οι συναισθηματικές σου ανάγκες απαιτούν να τις φέρεις στο προσκήνιο. Έτσι, εστιάζεις πολύ στα γκομενικά σου. Σ' αυτόν τον τόμο, αν είσαι αδέσμευτος, απόφυγε να επαναλάβεις λάθη του παρελθόντος. Μ' αυτό εννοώ να μη δεχτείς πίσω κανέναν πρώην που θα κάνει comeback. Αν, πάλι, είσαι ήδη δεσμευμένος, μπορείς να λύσεις θέματα που σας απασχολούν από κοινού με το ταίρι σου, αλλά καλό είναι να μην το κάνεις παρορμητικά.

Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Καλή εβδομάδα, Ταυράκι μου! Νιώθεις πως θέλεις να ασχοληθείς με ό,τι και τόσο αγχωτικά ζητήματα, αλλά με αυτά της καθημερινότητας, όμως με μια τσαχπινιά! Αυτή της καλαισθησίας. Θέλεις να βελτιώσεις την αισθητική σου με το να γίνεις πιο δημιουργικός. Οι επικοινωνίες σου, βέβαια, περνάνε μια κάποια κρίση, καθώς άλλο λες κι άλλο καταλαβαίνουν οι άλλοι! Στα ερωτικά σου τώρα, αν είσαι ελεύθερος και υπάρξει νέα γνωριμία, εφοδιάσου με μικρό καλάθι, γιατί δεν υπόσχεται και πολλά. Αν όχι, κινήσου παρασκηνιακά και κράτα κρυφές τις ερωτικές επαφές σου. Αν δεν είσαι ελεύθερος, εξωτερικεύσε στο αμόρε όσα σε βασανίζουν, καθώς μόνο έτσι θα λυθούν.

Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Καλή εβδομάδα, Διδυμάκι! Επιζητάς ένα βαθύτερο connection, τόσο με τα σημαντικά άτομα του κύκλου σου όσο και μ' εσένα τον ίδιο. Αυτό περιλαμβάνει και τις πιο ενδόμυχες επιθυμίες σου. Δεν θες πια εντάσεις στην ατμόσφαιρα, οπότε ξεδιαλύνεις παρεξηγήσεις. Βέβαια μπαίνουν και κάποια νέα άτομα στη ζωή σου, που είτε θα σου διευρύνουν τους πνευματικούς ορίζοντες είτε θα σε παρασύρουν σε ασύστολο κα@λάντισμα... Άρα, αν είσαι χωρίς ταίρι, μέσα από το άκρως κοινωνικό σου mood θα πετύχεις πολλές και διάφορες γνωριμίες. Όλο και κάποιος θα σου γυαλίσει! Αν, πάλι, είσαι με ταίρι, πάρε αποφάσεις για το κοινό μέλλον σας τώρα που μπορείς.

Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Καλή εβδομάδα, αγαπητέ μου Καρκίνε! Έντονο το επικοινωνιακό στοιχείο αυτό το επταήμερο. Από τη μία, πρέπει να δεις τα λάθη σου, τόσο σε επαγγελματικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, γιατί έχουν χαλάσει λίγο το image σου. Από την άλλη, κάνεις αρκετές νέες γνωριμίες, διευρύνοντας τον κύκλο των social σου. Στο γκομενικό τώρα, αν είσαι χωρίς σχέση, νιώθεις πιο σίγουρος για τον εαυτό σου και προσελκύεις μνηστήρες. Διάλεξε, λοιπόν, αυτόν που σε ενθουσιάζει περισσότερο. Αν, πάλι, είσαι σε σχέση, μπορείς να εκφραστείς πιο άνετα και να ανεβάσεις τη θερμοκρασία!

Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Καλή εβδομάδα, Λιονταράκι μου! Αν θελήσεις να θέσεις νέους στόχους ή να εξετάσεις εκ νέου κάποια θέματα γύρω από τα επαγγελματικά σου, κράτα κατά νου όλα όσα είδες κι έμαθες από τα παλιά. Στα πιο θετικά, μπορείς να ανοίξεις τις πνευματικές σου κεραίες με την οργάνωση κάποιου ταξιδιού ή κάποιας επιμόρφωσης. Στα αισθηματικά, αν είσαι μόνος, είτε μέσα απ' αυτή την εκδρομή που σου είπα είτε μέσα από τα social, θα έχεις μια πολύ αξιόλογη επικοινωνία με κάποιο άτομο που μάλλον ήδη γνωρίζεις. Πάντως θα ενθουσιαστείς αρκετά. Αν δεν είσαι μόνος, συζήτησε όσα σε απασχολούν τώρα!

Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Παρθένε μου! Κάνεις αρκετές θετικές σκέψεις, αλλά δεν λείπει και η πίεση. Τρώγεται με τα ρούχα σου, καθώς όλο και κάτι επιπλέον θέλεις να αγοράσεις. Εγώ θα σου πω καλύτερα να μην το κάνεις. Αλλά αν σκέφτεσαι να οργανώσεις κάποιο ταξίδι, ε, εκεί θα με βρεις με το μέρος σου! Στα θέματα καρδιάς τώρα, αν είσαι μπακουράκι, ίσως σου προκύψει μια αρκετά παθιασμένη γνωριμία, αλλά θα σου πρότεινα να κινηθείς λίγο πιο επιφυλακτικά. Μη βιαστείς να ραφτείς! Αν δεν είσαι μπακουράκι, προχώρα σε ξεκαθάρισμα κυρίως ζητημάτων που χρονίζουν, για να μη χαλάσει η σχέση σου.

Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Καλή σου εβδομάδα, φίλε Ζυγέ! Αρχίζεις να σκέφτεσαι τόσο τα οικονομικά όσο και το πώς διαχειρίζεσαι τις διαπροσωπικές σου σχέσεις. Πρέπει να δείξεις στους άλλους ότι δεν μπορούν να σε κάνουν ό,τι θέλουν! Στα καλά νέα, βελτιώνεις την ψυχολογία σου ρυθμίζοντας κάποια πιο πρακτικά, καθημερινά ζητήματα. Στα θέματα καρδιάς τώρα, αν είσαι μπακουρομπάκουρο, τη γνωριμία σου θα την κάνεις, δεν λέω. Απλώς δεν θέλω να ενθουσιαστείς υπερβολικά, γιατί είναι λίγο αμφίβολες οι προθέσεις της άλλης πλευράς. Αν δεν είσαι μπακουρομπάκουρο, θα κληθείς να κάνεις κάποιες αναθεωρήσεις γύρω από τη σχέση σου. Καλύτερα τώρα παρά αργότερα, θα πω!

Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Καλή εβδομάδα, φίλε Σκορπιέ! Αυτές τις μέρες θα έχεις αρκετές δουλειές ή και υποχρεώσεις να διευθετήσεις. Παράλληλα, νιώθεις πως θέλεις να επαναξιολογήσεις διαπροσωπικές σχέσεις, συνεργασίες αλλά και (το σημαντικότερο το άφησα για το τέλος!) τα οικονομικά σου. Ίσως επικρατήσουν λίγο η ζήλια και η κτητικότητα ή και κάποια πιο κρυφά συναισθήματα, τα οποία πίεζες και μάλλον θα βγουν προς τα έξω. Στα ερωτικά, αν είσαι ελεύθερος, έχεις ωραία διάθεση κι αυτό σου φέρνει μια καινούργια και άκρως παθιασμένη γνωριμία. Αν, πάλι, δεν είσαι ελεύθερος, κάνεις πράγματα που ανανεώνουν τη σχέση σου κι ανάβουν τα αίματα.

Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Καλή εβδομάδα, αγαπητέ Τοξότη! Διασκεδαστικό και αναζωογονητικό το επταήμερο. Θα ασχοληθείς με θέματα πιο light, όπως οι παρές, το σπύτι ή οι δραστηριότητες που γουστάρεις. Μπορείς να αλλάξεις κάποιες από τις συνήθειές σου για να αναβθμίσεις και την ποιότητα ζωής σου, π.χ. με ένα νέο χόμπι. Παράλληλα, περνάς χρόνο με τους δικούς σου ανθρώπους και οργανώνεις και καμιά εκδρομούλα. Στα αισθηματικά σου, αν δεν έχεις μόνιμο ταίρι, πολλές και άκρως συναρπαστικές οι νέες γνωριμίες! Βέβαια, μην επενδύσεις και πολλά, αν δεν πάρεις πρώτα και κάτι πίσω, έτσι; Αν έχεις ήδη μόνιμο ταίρι, κάνε και κάτι το διαφορετικό για να δείτε άσπρη μέρα.

Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Αγαπητέ Αιγόκερε, καλή εβδομάδα! Λίγο το σπύτι, λίγο η οικογένεια, λίγο τα θέλω σου. Ξαν να μαζεύτεκαν πολλά. Βέβαια, εν όψει ανάδρομου Ερμή, θα σε συμβούλευα να τα διευθετήσεις τώρα, γιατί μετά... Στα καλά νέα, ευνοούνται οι επικοινωνίες κι αυτό προχωράει τα επαγγελματικά σου σχέδια. Σε πιο προσωπικό επίπεδο, αν δεν έχεις μόνιμο δεσμό, δεν αποκλείεται να σου προκύψει μια ενδιαφέρουσα γνωριμία με κάποιο άτομο που κινείται είτε στους επαγγελματικούς είτε στους κοινωνικούς σου κύκλους. Αν, πάλι, έχεις ήδη μόνιμο δεσμό, δώσε λίγη παραπάνω σημασία τόσο στο αμόρε όσο και στα φλέγοντα ζητήματα που υπάρχουν ανάμεσά σας.

Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Καλή εβδομάδα, Υδροχόε μου! Στrophή προς τα μέσα αυτό το επταήμερο. Θα καθίσεις μόνος με τον εαυτό σου και θα προσπαθήσεις να βρεις τι θέλεις πραγματικά, αλλά και πώς μπορείς να το γνωστοποιήσεις στους άμεσα ενδιαφερόμενους. Ταυτόχρονα, θέματα που έχουν να κάνουν με το σπύτι ή την οικογένεια ίσως σκάσουν μύτη, οπότε αντιμετώπισέ τα κι αυτά με σύνεση. Στα προσωπικά σου τώρα, αν ανήκεις στους ελεύθερους, κράτα ανοιχτό μυαλό αλλά και καλή διάθεση, για να τα πας περίφημα σε πιθανή επικοινωνία ή συνάντηση που θα έχεις με κάποιο άτομο που ήδη γνωρίζεις. Αν ανήκεις στους δεσμευμένους, γίνε λίγο πιο συζητήσιμος με το αμόρε, ναι;

Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Καλή εβδομάδα, Ιχθύ! Οικονομικό πρόσημο θα έχει αυτό το επταήμερο. Εδώ και καιρό ξοδεύεις αλόγιστα ή έχεις αφήσει εκκρεμότητες και τώρα πρέπει να αποδείξεις πόσο υπεύθυνος τύπος είσαι! Μη σκας, γιατί αυτή η διαδικασία θα σου βελτιώσει την ψυχολογία, αλλά ίσως ανακαλύψεις και μια άκρως δημιουργική πλευρά σου, την οποία είτε αγνοούσες, είτε την ήξερες, αλλά την κρατούσες κρυμμένη. Στα γκομενικά, αν είσαι ελεύθερος, θα γνωρίσεις κάποιο άτομο ίσως λίγο διαφορετικό από εσένα, που όμως θα σου αλλάξει κατά πολύ το mindset. Αν, πάλι, είσαι σε μόνιμη σχέση, ανάβουν τα αίματα μέσω ρομαντικών στιγμών που θα βιώσεις με το αμόρε.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2024
ΕΤΟΣ ΕΝΕΝΗΚΟΣΤΟ ΕΒΔΟΜΟ
(σε ευρώ)

ΕΥΝΟΔΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	219.309.511,04€	226.469.896,730
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΚΤΟΣ (ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ) (ΤΑΞΕΩΣ)	31.12.2024	31.12.2023
1. Τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου από τη διαχείριση του "Κονού Κεφαλαίου Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Ασφαλιστικών Φορέων" σύμφωνα με τον ν. 2469/97	72.615.009,262	68.985.745,262
2. Τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου και λοιπά χρέη/γραφα από τη διαχείριση και θεματοφύλαξη κεφαλαίων δημοσίων οργανισμών, ασφαλιστικών φορέων και ιδιωτών	5.753.696,991	5.685.354,946
3. Περιουσιακά στοιχεία αποθηκευμένα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για εξασφάλιση για πράξεις νομοθετικής πολιτικής και παροχή ενδοημερησίας ρευστότητας	23.444.422,294	29.582.079,377
4. Λοιποί λογαριασμοί τρέχουσας	9.942.675,286	11.348.208,605
ΛΟΙΠΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ	111.755.803,833	115.602.388,190

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 2024		2024	2023
			(σε ευρώ)
1.	Καθαροί τόκοι - έξοδα	-3.201.011.821	-3.084.475.258
1.1	Τόκοι - έσοδα	3.503.255.385	3.257.084.683
1.2	Τόκοι - έξοδα	-6.704.267.206	-6.341.559.941
2.	Καθαρό αποτέλεσμα από χρηματοοικονομικές πράξεις και ζημιές αποτίμησης	43.576.785	66.273.180
2.1	Πραγματοποιηθέντα κέρδη από χρηματοοικονομικές πράξεις	68.508.085	79.122.485
2.2	Ζημιές αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και θέσεων	-24.931.300	-12.849.305
3.	Καθαρό αποτέλεσμα από τη συγκέντρωση και την αναδιανομή του νομισματικού εισοδήματος	3.348.826.836	3.377.651.143
4.	Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	148.260.859	138.710.123
4.1	Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	158.172.695	148.477.026
4.2	Έξοδα για αμοιβές και προμήθειες	-9.911.836	-9.766.903
5.	Έσοδα από μετοχικούς τίτλους και συμμετοχές	75.304.825	3.996.566
6.	Λοιπά έσοδα	21.057.695	41.824.580
	Σύνολο καθαρών εσόδων	436.015.179	543.980.314
7.	Δαπάνες προσωπικού και συνταξιοδοτικών παροχών	-322.841.586	-292.259.236
8.	Λοιπές δαπάνες διαχείρισης	-67.771.140	-63.629.840
9.	Αποσβέσεις ενσώματων και ασώματων παγίων στοιχείων ενεργητικού	-13.865.176	-11.942.697
	Σύνολο εξόδων προ προβλέψεων	-404.077.902	-367.831.773
	Κέρδη προ προβλέψεων	31.937.277	176.148.541
10.	Προβλέψεις	50.992.368	-77.441.559
	ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ	82.929.645	98.706.982

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Οι οικονομικές επιπτώσεις της Τράπεζας της Ελλάδος κατατάσσονται σύμφωνα με το άρθρο 54Α του Κανονισμού της, με βάση τους λειτουργικούς κλάδους και τις λειτουργικές μονάδες, που αφορούν ειδικά από τον Ελεγκτικό Σύστημα Κρατικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), όπως καθορίζεται από τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΚΤ) με τον Κανονιστικό Όργανο (ΕΕ) 2024/2041 της 14.11.2024 (ΕΚΤ/2024/31) οι οποίες αφορούν στο καθαρό αποτέλεσμα λειτουργίας αφού έχουν ελαττωθεί όλα τα κέρδη με τον Ελεγκτικό τρόπο της ανάθεσης των θέσεων κατανομής των πόρων, οι Ευρωπαϊκές επιδοτήσεις, καθώς και οι ανταποδοτικές ή αντιστάθμισης λειτουργίες τους. Επίσης, αποκλειστικά οι 6 λογιστικές αποδοχές των στελεχών σύμφωνα από παλαιότερη της Τράπεζας τους τους αποκαταστάσεις της ίδιας βαρύτητας στην Ανάθεση (ΕΕ) 2024/2938 της ΕΚΤ με 14.11.2024 σχετικά με τους ελεγκτικούς λειτουργικούς της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Τράπεζας (ΕΚΤ/2024/42). Για τα φαινόμενα που ταυρίστηκαν εκλαμβάνονται από τους κλάδους και οι λογιστικές ΕΚΤ (6) που είναι υποκαταστάσεις (από ελεγκτικές, αποκλειστικά) καθώς και τα αποτελέσματα της αντιστάθμισης της ΕΚΤ υπό το διορισμό της Καταπολέπισης της Τράπεζας σε συνδυασμό με το: 4/2028/2014 "Ελέγχος Αποδοχών Τραπεζών, αναφοράς μεθόδους και ειδικά διατάξεις", στο μέτρο που δεν αναφέρεται η καταπολέπιση του Καταπολέπισης.
2. Η αξία του χρεώσεως ΕΚΤ που τρέχει για το ευρώ είναι ισότιμη χρεώσεως από 31.12.2024, όπως αυτές καθορίζονται από την ΕΚΤ 2.511.000 ευρώ από σπένδιν, είναι 1.867.828 ευρώ από 29.12.2023.
3. Οι υποστηρίγματα και οι αντιστάθμιση που αναζητούνται είναι απορροφούνται με βάση τις αντιστάθμιση της ΕΚΤ της αντιστάθμισης που είναι ίδιες με την ίδιου υποστηρίγματα από 31.12.2024, όπως αυτές καθορίζονται από την ΕΚΤ.
4. Η αξία που αναζητούνται (χρεώσεως από) που πρόκειται να διακοπεί/αποβληθεί έως 31.12.2024, που είναι υποστηρίγματα τίτλους και των υποστηρίγματα που διακοπεί/αποβληθεί για ορισμένες υποστηρίγματα "πολιτικές ΕΚΤ υποστηρίγματα" με βάση τις μέγιστες ποσότητες της 31.12.2024. Τα υποστηρίγματα χρεώσεων που πρόκειται να διακοπεί/αποβληθεί έως 31.12.2024, να μη χρησιμοποιούν τίτλους, καθώς και το χρησιμοποιούν που διακοπεί/αποβληθεί για ορισμένες υποστηρίγματα "πολιτικές ΕΚΤ υποστηρίγματα" που υποστηρίγματα που υποστηρίγματα κλάδους και υποστηρίγματα να εξαγορά υποστηρίγματα της αξίας τους.
5. Στις περιπτώσεις που εκδόσεις περιλαμβανόμενες περιπτώσεις για χρηματοπιστωτικές και λειτουργικές κλάδους της Τράπεζας που δεν έχουν πραγματοποιηθεί.
6. Στις περιπτώσεις περιλαμβανόμενες περιπτώσεις που παλαιότερες, καθώς και οι παλαιότερες, καθώς και οι παλαιότερες περιλαμβανόμενες κλάδους περιπτώσεις για την εκτέλεση λειτουργιών τρέχουν κατά της Τράπεζας.
7. Οι λειτουργίες υποστηρίγματα περιλαμβανόμενες που πραγματοποιούνται ειδικά από την αποτίμηση του χρεώσεως, των χρηματοπιστωτικών μέσων σε ίδιου κλάδους και των χρηματιστηρίων, καθώς και της μεταβολής των προσαρμοσμένων της με μεταγενέστερη επιβεβαίωση των υποστηρίγματα της Τράπεζας οι υποστηρίγματα παλαιότερες τους τους αποκαταστάσεις της και παλαιότερες αποκλειστικά κλάδους Τράπεζας.
8. Στους κλάδους λειτουργίας κλάδους περιλαμβανόμενες ή υποστηρίγματα του Ελεγκτικού Διαλόγου που είναι από παλαιότερες κλάδους περιλαμβανόμενες διαδοχικά αναπόδοτο άρθρου 3.1 άρθρου. BDR με κλάδο 3.8 άρθρου, είναι από 31.12.2023 (31.12.2023, 3.8 άρθρου, κλάδο).
9. Ορισμένα στοιχεία του υποστηρίγματα και των υποστηρίγματα της χρεώσεως 2023 αναλαμβάνονται από τον ΔΝΤ από κλάδο σύμφωνα με το αντίστοιχο της χρεώσεως 2024.

<u>ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ(*)</u>		
(Άρθρο 71 του Καταστατικού)		
	2024	2023
	(σε ευρώ)	
Κέρδη χρήσεως	82.929.645	98.706.982
Μέρισμα προς καταβολή χρήσεως 2024 (0,6720 ευρώ ανά μετοχή) στ. 19.864.886 μετοχές)	-13.349.203	-13.349.203
Εκτακτο αποθεματικό	0	-85.357.779
Υπόλοιπο περιερχόμενο στο Ελληνικό Δημόσιο	-69.580.442	0
	0	0

* Η διάθεση των κερδών υφίσταται υπό έγκριση από τη Γενική Συνέλευση των Μελώνων.

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΟ ΣΝΑΚ ΜΕ ΚΕΦΙΡ ΓΑΛΠΟ

Γέμισε τη μέρα σου, όπου και αν βρίσκεσαι, με ένα κεφίρ
ή κάποιο άλλο από τα καινοτόμα προϊόντα
της σειράς γαλακτοκομικών ΓΑΛΠΟ.

ΟΛΗ
ΜΕΡΑ

ΓΑΛΠΟ®